

Nævnsmødet

En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet



Resumé

I 2018 indgik den daværende regering (Venstre, Det konservative Folkeparti og Liberal Alliance), Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti en ”Aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet – alle handlinger har konsekvenser”. Et af tiltagene i reformen var lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, herunder etableringen af et Ungdomskriminalitetsnævn, der trådte i kraft 1. januar 2019.

Justitsministeriets Forskningskontor har tilrettelagt et evalueringsprogram med seks delevalueringer, hvoraf nærværende evaluering omhandler det nævnsmøde, som afholdes med deltagelse af barnet/den unge, der er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet, forældremyndighedsindehavere, nævnsmedlemmer og øvrige mødedeltagere.

Formålet med denne delevaluering er blandt andet at belyse positive og negative erfaringer med nævnsmødet fra en række centrale aktører, samt at afdække hvorvidt praksis i forbindelse med Ungdomskriminalitetsnævnet imødekommer nogle af de formål, som var baggrund for etableringen af nævnet.

Denne delevaluering er baseret på en række forskellig empiri, blandt andet et dataudtræk vedrørende sager behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, oplysninger fra en manuel sagsgennemgang, spørgeskemabesvarelser fra nævnsmedlemmer og børnesagkyndige samt interviews med nævnsmedlemmer, børnesagkyndige, ungetilsynsførende, repræsentanter fra indstillende kommuner, advokater, børn/unge og forældremyndighedsindehavere.

En kort sammenfatning af analysernes resultater:

Karakteristika ved børn og unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet

- I den første periode på cirka halvdelen år efter etableringen har godt 1.000 børn/unge fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, heraf er der stort set en ligelig fordeling mellem 10-14-årige og 15-17-årige. Hovedparten er drenge (84 pct.).
- Størstedelen af børnene/de unge har dansk oprindelse, men særligt blandt de 10-14-årige er der en relativ stor andel efterkommere fra ikke-vestlige lande.
- Knap en fjerdedel af de godt 1.000 børn/unge var anbragt forud for mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet. En sagsgennemgang af 100 sager viser, at mere end halvdelen af børnene/de unge har modtaget mindst én aktiv foranstaltning efter lov om social service på tidspunktet for nævnsmødet.
- Yderligere ses der af sagsgennemgangen, at blandt de 100 sager er 29 af børnene/de unge diagnosticeret med psykiatriske diagnoser, primært ADHD eller ADD. En psykiatrisk diagnose indebærer ikke nødvendigvis en nedsat psykisk funktionsevne.

Type af kriminalitet, der har ledt til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet

- Hovedparten (90 pct.) af sagerne i Ungdomskriminalitetsnævnet er henvist hertil på baggrund af personfarlig kriminalitet, heraf angår de fleste sager voldsforbrydelser.

Forberedelse til nævnsmøde

- Formødet, der afholdes umiddelbart inden mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet, vurderes vigtigt og nødvendigt af nævnsmedlemmerne. Dette for at etablere et fælles udgangspunkt for afviklingen af nævnsmøder, herunder i forhold til at planlægge, hvordan nævnsmødet skal gribes an, så barnet/den unges perspektiv belyses bedst muligt.
- Blandt de interviewede børn/unge og forældremyndighedsindehavere samt blandt nogle fagpersoner er der en opfattelse af, at børn/unge ikke forberedes tilstrækkeligt på deltagelsen i nævnsmødet.

Nævnsmødet

- I 17 pct. af sagerne har der været udeblivelse til nævnsmødet, hvoraf det i 95 pct. af tilfældene er en eller begge forældremyndighedsindehavere, der er udeblevet. Dette inkluderer også lovligt forfald. I 78 pct. af tilfældene er der truffet en afgørelse på trods af udeblivelsen.
- Opgørelser af fristoverholdelse for afviklingen af nævnsmøderne viser, at hovedparten af sagerne i Ungdomskriminalitetsnævnet i 2019 er behandlet inden for fristen eller mellem en og syv dage efter fristen. Hovedparten af sagerne i 2020 er behandlet otte dage eller mere efter fristen. Dette skyldes flere forhold, eksempelvis at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat har været underbemandet samt situationen vedrørende COVID-19.
- Møder i Ungdomskriminalitetsnævnet afholdes som udgangspunkt i mødelokaler ved byretterne. Overordnet vurderes lokalerne egnede til mødeafviklingen. Flere ungetilsynsførende og repræsentanter fra indstillende kommunerne påpeger dog, at venteområderne ikke i alle tilfælde er optimale rammer for at kunne føre en fortrolig dialog med barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere.
- Hovedparten af nævnsmøderne varer mellem 30 minutter og 2 timer, og der er typisk mellem ti og 12 deltagere på mødet. En del fagpersoner har indtrykket af, at det for barnet/den unge må virke overvældende og vanskeligt at forholde sig til de mange mødedeltagere. Samtidig påpeges det, at alle deltagere har en funktion og spiller en rolle på mødet.
- Der er en udbredt opfattelse af, at der er et godt samarbejde mellem nævnsmedlemmerne på nævnsmødet, og af at de forskellige fagligheder i nævnet supplerer hinanden.
- Fagpersoner vurderer det som udgangspunkt positivt, at forældremyndighedsindehavere skal deltage på nævnsmøderne, men der nævnes også eksempler på, at forældremyndighedsindehavernes deltagelse kan virke hæmmende for, at barnet/den unge ytrer sig frit.
- Blandt fagpersoner ses en udbredt opfattelse af, at børnene/de unge formelt set har gode muligheder for at give deres mening til kende på møderne i Ungdomskriminalitetsnævnet, men samtidig gives der udtryk for, at rammerne og situationen i nogle tilfælde kan være en hindring for dette.
- En del af de interviewede børn og unge beskriver deltagelsen på mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet som ”fint nok”. De fleste af de interviewede børn/unge udtrykker, at deltagelsen på nævnsmødet ikke var så ubehagelig, som de havde forventet.

- Hovedparten af de adspurgte nævnsmedlemmer og børnesagkyndige angiver at have deltaget på nævnsmøder med børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne. 65 pct. angiver at have deltaget i mellem et og ti af sådanne møder, og 17 pct. angiver at have deltaget i mere end ti.
- En del fagpersoner har indtrykket af, at færre børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne har en forståelse af formålet med nævnsmødet og af de spørgsmål, der stilles, sammenlignet med øvrige børn og unge. Flere nævnsmedlemmer tilkendegiver, at nævnsmøder med børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne kan være vanskelige at gennemføre i forhold til at etablere og opretholde en dialog med barnet/den unge og sikre sig barnets/den unges forståelse.
- Det skal bemærkes, at der blandt de interviewede nævnsmedlemmer og børnesagkyndige er flere, som giver udtryk for, at det kan være vanskeligt at afgrænse og definere gruppen af børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne. Nogle peger på, at en del af børnene/de unge har forskellige psykiatriske diagnoser, der dog ikke indebærer, at de vurderes som havende nedsat psykisk funktionsevne.
- I forhold til de nævnsmøder med børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne, som de adspurgte nævnsmedlemmer og børnesagkyndige selv har deltaget på, er det 59 pct., der angiver en vurdering af, at barnet/den unge i ingen af tilfældene burde være fritaget fra deltagelse på mødet på grund af dennes funktionsnedsættelse.
- De fleste fagpersoner har en opfattelse af, at der i høj grad bliver taget hensyn til barnet/den unge med nedsat psykisk funktionsevne ved nævnsmøderne. Der nævnes eksempler på hensyn i forbindelse med dialogen med barnet/den unge samt i enkelte tilfælde alternativ afvikling af nævnsmøder med færre deltagere eller fritagelse fra at deltage på nævnsmødet.
- Nævnsmedlemmerne har overordnet set en opfattelse af, at det også for øvrige børn/unge er muligt at tage hensyn og tilrettelægge nævnsmøderne individuelt, mens enkelte efterspørger mere fleksible rammer for mødeafviklingen.

Afgørelser

- Hvad angår afgørelser i Ungdomskriminalitetsnævnet, er der i knap tre fjerdedele af sagerne truffet afgørelse om et forbedringsforløb, mens der i ganske få tilfælde er truffet afgørelse om en straksreaktion. I godt en fjerdedel af sagerne er der truffet afgørelse om ikke at iværksætte hverken et forbedringsforløb eller en straksreaktion.
- Foranstaltningerne i forbedringsforløbene angår typisk en kontaktperson, familiebehandling/behandling af egne problemer eller ophold i ungdomsklub, uddannelse eller lignende. Det hyppigst forekomne er, at forbedringsforløbet indeholder en til tre foranstaltninger. I en tredjedel af sagerne vedrørende et forbedringsforløb, er der truffet afgørelse om anbringelse. I 78 pct. af tilfældene var barnet/den unge anbragt i forvejen.
- Indholdet i afgørelser om straksreaktioner vedrører i alle tilfælde, at barnet/den unge skal deltage i et møde med en konfliktrådsrådgiver/en konfliktmægler med henblik på at undersøge muligheden for at etablere konfliktmægling.
- Med hensyn til afgørelser om ikke at iværksætte et forbedringsforløb/en straksreaktion, beskrives to typer af sager, hvor der typisk kan træffes afgørelse om ikke at igangsætte et forbedringsforløb/straksreaktion. Den ene type angår børn/unge, der ikke vurderes at være i social mistrivsel eller ikke at være i risiko for at begå kriminalitet, og hvor en afgørelse om et forbedringsforløb/straksreaktion anses som unødvendigt. Den anden type angår børn/unge, der i forvejen modtager en omfattende social indsats efter lov om

social service, og hvor en afgørelse i Ungdomskriminalitetsnævnet med dertilhørende tilsyn fra Ungekriminalforsorgen ikke vurderes at være gavnlige for barnet/den unge og/eller den allerede etablerede indsats.

- Det er undersøgt, i hvilket omfang der er uoverensstemmelser mellem indstillingen fra barnet/den unges opholdskommune og afgørelserne, der træffes i Ungdomskriminalitetsnævnet. Hvad angår afgørelser om anbringelse, er der i 92 pct. af tilfældene indstillet til dette fra kommunen. En sags gennemgang af 100 sager viser, at kommunernes indstillinger generelt i vidt omfang følges ved afgørelser i Ungdomskriminalitetsnævnet.
- Blandt nævnsmedlemmerne er en opfattelse af, at der i hovedparten af sagerne er enighed om afgørelserne.
- Hvad angår samtykke til afgørelserne fra børn/unge og forældremyndighedsindehavere, er der godt en tredjedel af afgørelserne vedrørende anbringelse, hvori der ikke er givet samtykke. I de fleste tilfælde (80 pct.) af anbringelserne uden samtykke, er der tale om et barn/en ung, der har været anbragt forud for deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.
- Manglende samtykke forekommer ikke at være lige så udbredt for afgørelser vedrørende øvrige foranstaltninger i forbedringsforløbene.
- I en periode på knap to år efter etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet er 62 sager indbragt til Ankestyrelsen, hvoraf afgørelsen er stadfæstet i de fleste tilfælde.
- Blandt nævnsmedlemmerne påpeges forskellige barrierer for at kunne træffe afgørelser, der lever op til lovens formål om målrettede individuelle forebyggende indsatser. Det angår blandt andet manglende afgørelsesmuligheder såsom at kunne træffe afgørelse om psykiatrisk udredning og efterskoleophold. Der nævnes også forskellige barrierer for at træffe afgørelser om straksreaktioner, eksempelvis det anvendelsesområde, som er defineret i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.
- Der er en varierende opfattelse af, i hvilket omfang børn/unge forstår den mundtlige formidling af afgørelsen. Nogle advokater og ungetilsynsførende har indtrykket af, at en del børn og unge ikke helt forstår, hvad afgørelsen indebærer.

Nævnsmedlemmernes kompetencer og efterspørgsel efter viden

- En del dommere og politiansatte nævnsmedlemmer angiver at mangle viden eller kompetencer i forbindelse med deres arbejde i Ungdomskriminalitetsnævnet, herunder eksempelvis kompetencer til at føre en dialog med barnet/den unge og mere indsigt i lov om social service. På tværs af alle tre faggrupper i nævnet er der desuden en del, som efterspørger øget mulighed for erfaringsudveksling.

Generel opfattelse af Ungdomskriminalitetsnævnets berettigelse

- Overordnet set er det hovedparten af de interviewede – på tværs af faggrupper – der udtrykker, at de opfatter Ungdomskriminalitetsnævnet som relevant og meningsfuldt i de fleste tilfælde.
- I forbindelse med fagpersonernes eksempler på Ungdomskriminalitetsnævnets berettigelse, adresseres nogle af de formål, der var baggrund for etableringen af nævnet, herunder en helhedsorienteret tilgang til barnet/den unges situation, en sikring af at kommunerne iværksætter de nødvendige foranstaltninger og en forpligtelse af barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere i forhold til at modtage indsatser, der vurderes at kunne forebygge kriminel adfærd.

Indhold

1	Indledning	8
1.1	Evalueringens indhold og formål	9
2	Data og metode	10
2.1	Interviews	10
2.1.1	Interviews med fagpersoner	10
2.1.2	Interviews med børn og unge	12
2.2	Spørgeskemaundersøgelse	13
2.3	Dataudtræk fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat	15
2.4	Manuel sagsgennemgang	16
3	Om Ungdomskriminalitetsnævnet	17
4	Karakteristika ved børn og unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet	19
4.1	Alder og køn	19
4.2	Herkomst og bosat i et særligt udsat boligområde	21
4.3	Anbringelse og foranstaltninger efter lov om social service på tidspunktet for deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet	23
4.4	Psykiatriske diagnoser	24
5	Type af kriminalitet, der har ledt til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet	25
6	Forberedelse til nævnsmøde	29
6.1	Formøde	29
6.2	Forberedelse af børn/unge til nævnsmødet	30
7	Nævnsmødet	32
7.1	Udeblivelse, afhentning ved politiet og udsættelse	32
7.2	Fristoverholdelse for nævnsmøder	32
7.3	Fysiske rammer for nævnsmøder	35
7.4	Varighed af og deltagere ved nævnsmøder	36
7.4.1	Overvejelser vedrørende antallet af mødedeltagere	38
7.5	Nævnsmedlemmernes rolle og bidrag på nævnsmødet	39
7.5.1	Samarbejdet mellem nævnsmedlemmer på nævnsmødet	40
7.6	Øvrige fagpersoners rolle og bidrag på nævnsmødet	41
7.6.1	Børnesagkyndige	41
7.6.2	Repræsentanter fra indstillende kommuner	44
7.6.3	Advokater	44
7.6.4	Ungetilsynsførende	45
7.7	Forældremyndighedsindehaveres deltagelse på nævnsmødet	46

7.8	Dialog med børn og unge på nævnsmødet	47
7.8.1	Børn og unges mulighed for at give deres mening til kende på nævnsmødet	48
7.8.2	Børn og unges forståelse	49
7.9	Børn og unges oplevelse af at deltage på nævnsmødet	53
7.10	Nævnsmøder med børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne	54
7.10.1	Hensyn til børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne på nævnsmøder	55
7.11	Hensyn og individuel tilrettelæggelse af nævnsmøder generelt	57
8	Afgørelser	60
8.1	Votering – praksis og samarbejde	60
8.2	Omfang og type af afgørelser	63
8.2.1	Forbedringsforløb – afgørelser om anbringelse	64
8.2.2	Forbedringsforløb, jf. ungdomskriminalitetslovens § 13	65
8.2.3	Straksreaktioner	67
8.2.4	Afgørelser om ikke at iværksætte forbedringsforløb/straksreaktion	67
8.3	Uoverensstemmelser mellem indstillinger og afgørelser	70
8.4	Uenighed om afgørelser	71
8.4.1	Dissens og uenighed om afgørelser under votering	71
8.4.2	Manglende samtykke fra forældremyndighedsindehavere eller unge	72
8.4.3	Sager indbragt til Ankestyrelsen og domstolsprøvelse	73
8.5	Målrettede individuelle forebyggende indsatser – handlemuligheder og barrierer	74
8.5.1	Henstillinger	76
8.6	Formidling af afgørelser til barnet/den unge	76
8.7	Børn/unge og forældremyndighedsindehaveres reaktioner på afgørelser	79
9	Nævnsmedlemmernes kompetencer og efterspørgsel efter viden	80
9.1	Uddannelse for dommere og politiansatte nævnsmedlemmer	80
9.2	Vurdering af nævnsmedlemmernes kompetencer	80
9.2.1	Dommernes kompetencer til at lede møder	80
9.2.2	Politiansattes viden om/indsigt i kriminalitetsforebyggende arbejde	81
9.2.3	Kommunalt ansattes erfaring med/indsigt i social støtte til udsatte børn/unge	81
9.2.4	Kompetencer til at stille spørgsmål til barnet/den unge	81
9.3	Nævnsmedlemmernes efterspørgsel efter viden og kompetencer	83
10	Generel opfattelse af Ungdomskriminalitetsnævnets berettigelse	85
11	Bilag	88

I 2018 indgik den daværende regering (Venstre, Det konservative Folkeparti og Liberal Alliance), Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti en ”Aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet – alle handlinger har konsekvenser” (herefter ungdomskriminalitetsreformen).¹ Reformens formål er at styrke og nytænke indsatsen mod ungdomskriminalitet.

Indholdet i ungdomskriminalitetsreformen er kategoriseret i fem fokusområder:

1. Fødekæden til den hårde kerne skal stoppes
2. Børn og unge i risikozonen og deres forældre skal opleve en tidlig konsekvens af kriminel adfærd
3. Ensrettet indsats for anbragte kriminalitetstruede unge
4. En effektiv forebyggende indsats for alle børn og unge
5. Effektiv implementering og opfølgning.

Fokusområde nr. 1 vedrører blandt andet oprettelsen af et Ungdomskriminalitetsnævn. Af punkt fem i reformaftalen fremgår, at der – når reformen er fuldt implementeret og har virket i en passende periode – skal igangsættes en evaluering, der mere overordnet evaluerer resultaterne af indsatsen over for de unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, herunder i forhold til recidiv. På denne baggrund har Justitsministeriets Forskningskontor tilrettelagt et evalueringsprogram, der skal afdække forskellige faser og aspekter ved Ungdomskriminalitetsnævnet.

Den 1. januar 2019 trådte lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet i kraft, og af denne fremgår blandt andet, at formålet med denne lov er at forebygge ungdomskriminalitet ved et Ungdomskriminalitetsnævn, der skal fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser for børn og unge i alderen 10 til 17 år. Ungdomskriminalitetsnævnet består overordnet af en dommer samt en repræsentant fra henholdsvis politiet og kommunen, der har til opgave at træffe afgørelser i sager vedrørende børn og unge i alderen 10-17 år, som er mistænkt eller dømt for at have begået personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet. Begrebet mistænkt henviser i denne forbindelse til de 10-14-årige, som er under den kriminelle lavalder, og anvendes i den situation, hvor politiet på baggrund af en efterforskning anser det for tilstrækkeligt bevist, at den rette gerningsmand er fundet.

Evalueringsprogrammet omfatter seks devalueringer, der fokuserer på 1) screening og henvisning til nævnet, 2) ungefaglige undersøgelser, 3) nævnsmødet, 4) iværksættelse af foranstaltninger og tilsyn, 5) effektmåling vedrørende recidiv og 6) opfølgning på reformens økonomiske konsekvenser. Nærværende devaluering vedrører nr. 3 nævnsmødet. De øvrige devalueringer forventes at blive udarbejdet løbende frem til 2023.

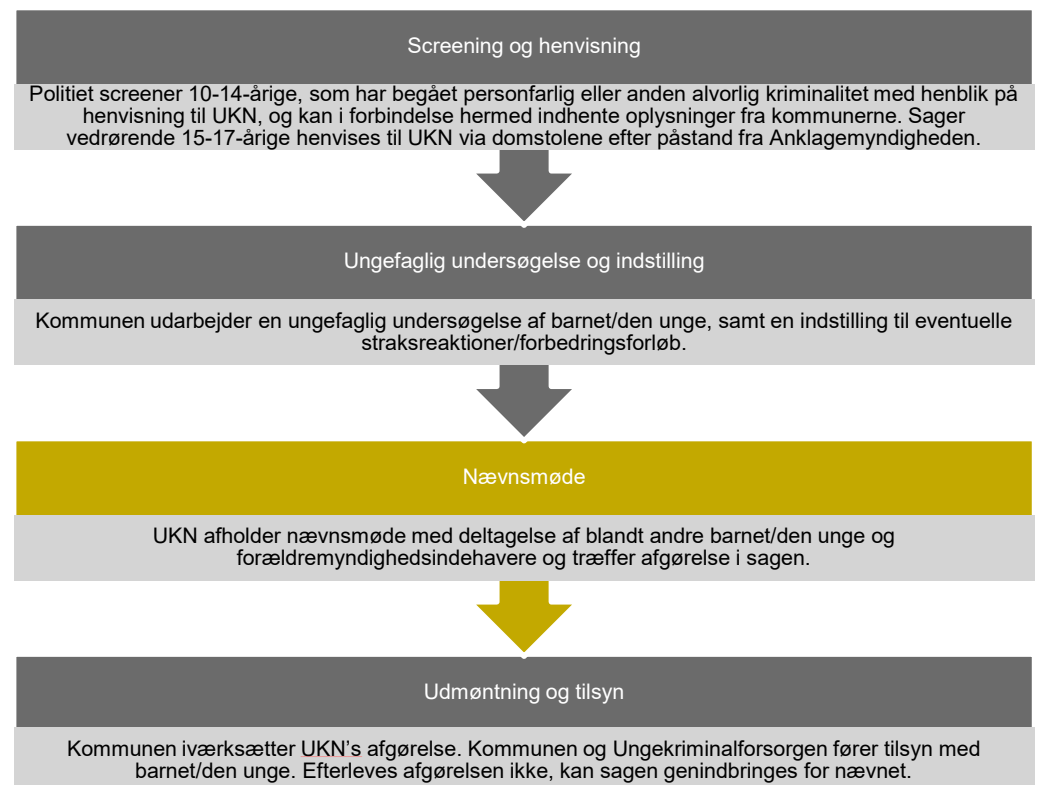
¹ Se aftaleteksten: <https://www.regeringen.dk/publikationer-og-aftaletekster/aftale-om-en-reform-af-indsatsen-mod-ungdomskriminalitet/>

Formålet med det samlede evalueringsprogram er at belyse centrale aktørers positive og negative erfaringer med Ungdomskriminalitetsnævnet samt at vurdere, i hvilken udstrækning praksis i forbindelse med Ungdomskriminalitetsnævnet imødekommer de formål, som var baggrund for etableringen af nævnet.

1.1

Evalueringsens indhold og formål

Nedenstående figur viser i forenklet form sagsforløbet for børn og unge, hvis sag behandles i Ungdomskriminalitetsnævnet (forkortes UKN i figuren). Nærværende devaluering har fokus på den fase i forløbet, der omhandler selve nævnsmødet, og de afgørelser, nævnet træffer.



Et af formålene med denne devaluering er at belyse positive og negative erfaringer med nævnsmødet fra en række centrale aktører, herunder dommere, politiansatte nævnsmedlemmer, kommunalt ansatte nævnsmedlemmer, børnesagkyndige, ungetilsynsførende, repræsentanter fra indstillende kommuner, advokater samt børn/unge og forældremyndighedsindehavere. Derudover adresseres det løbende, hvorvidt praksis i forbindelse med Ungdomskriminalitetsnævnet imødekommer nogle af de formål, som var baggrund for etableringen af nævnet. Ydermere er der i denne devaluering et særskilt fokus på børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne og deres deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.

I forbindelse med indsamlingen af empiri til brug for nærværende evaluering er der afholdt interviews og udsendt et spørgeskema. Der er desuden foretaget en manuel sagsgennemgang og indhentet oplysninger fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat, herunder et dataudtræk vedrørende de sager, der har været behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, oplysninger vedrørende fristoverholdelse samt oplysninger vedrørende sager behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, der har været indbragt til Ankestyrelsen.

2.1

Interviews

2.1.1

Interviews med fagpersoner

Der er afholdt 37 interviews med i alt 46 fagpersoner, herunder dommere, politiansatte nævnsmedlemmer, kommunalt ansatte nævnsmedlemmer, børnesagkyndige, ungetilsynsførende, repræsentanter fra indstillende kommuner og advokater. To interviews er afholdt fysisk, fire er afholdt via telefon, mens de resterende er afholdt virtuelt via Skype eller Microsoft Teams. Interviewene har varet mellem en halv og halvanden time og er afholdt i perioden fra juni til september 2020. Alle interviewene er optaget med diktafon, transskriberet og kodet i analyseprogrammet Nvivo. I forbindelse med rekruttering af interviewpersoner er det tilstræbt at sikre en geografisk spredning samt et stort erfaringsgrundlag. I tabellen nedenfor ses en oversigt over interviewpersoner og rekruttering.

Tabel 1

Oversigt over interviewpersoner

Antal interviewpersoner for hver aktør	Beskrivelse af rekruttering	Erfaringsgrundlag	Område
18 nævnsmedlemmer	De tre medlemmer af Ungdomskriminalitetsnævnets koordinationsudvalg er udvalgt til interview. De resterende 15 interviewpersoner er identificeret ved en tilfældig sortering af regions- og funktionsinddelte lister, hvor Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat er bedt om at udpege den øverste person på hver liste blandt personer med erfaring fra mindst 15 nævnsmøder. Disse personer er udtrukket til interview. ²	De interviewede nævnsmedlemmer har deltaget i mellem 15 og 70 møder i Ungdomskriminalitetsnævnet.	De interviewede nævnsmedlemmer er fordelt på alle fem regioner.
Fem børnesagkyndige	Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat har udarbejdet en liste med de børnesagkyndige, der har mest erfaring. Fra denne liste er der tilfældigt udtrukket en børnesagkyndig fra hver region.	De interviewede har deltaget i mellem otte og 50 nævnsmøder.	En fra hver region.
Otte ungetilsynsførende	Der er rettet henvendelse til Ungekriminalforsorgen med forespørgsel om kontakt til interviewpersoner fra de lokale enheder, som har erfaring med deltagelse i nævnsmøder.	De interviewede har alle deltaget i mindst 30 nævnsmøder.	Interviewpersoner fra fire forskellige enheder i Ungekriminalforsorgen.
11 repræsentanter fra indstillende kommuner	Der er rettet henvendelse til seks kommuner med forespørgsel om kontakt til interviewpersoner, der har erfaring med deltagelse i nævnsmøder.	De interviewede har deltaget i mellem tre og 30 nævnsmøder.	Seks af landets største kommuner.
Fire advokater	Der er rettet henvendelse til Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat samt Advokatrådet med forespørgsel om kontaktoplysninger på advokater, der har erfaring med deltagelse i nævnsmøder.	De interviewede har deltaget i mellem tre og 30 nævnsmøder.	Sjælland, Fyn og Jylland.

² En enkelt havde ikke mulighed for at deltage inden for de tidsmæssige rammer, hvorfor næste person i rækken blev udtrukket.

Interviews med børn og unge

Foruden interviews med fagpersoner er der afholdt otte interviews med børn/unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet. Der er etableret kontakt til børnene/de unge via ungetilsynsførende i Ungekriminalforsorgen. Når der træffes afgørelse i Ungdomskriminalitetsnævnet om, at børn/unge skal have et forbedringsforløb, bliver de underlagt tilsyn i Ungekriminalforsorgen. I forbindelse med det første eller andet tilsynsmøde, har de ungetilsynsførende adspurgt en række børn/unge og forældremyndighedsindehaverne, om de umiddelbart efter det næstkommende tilsynsmøde havde lyst til at deltage i et interview til brug for denne evaluering. I forbindelse med denne rekrutteringsmetode skal det bemærkes, at det alene er børn/unge, der i Ungdomskriminalitetsnævnet har modtaget en afgørelse vedrørende et forbedringsforløb,³ som er kontaktet vedrørende interview. Dette vil samtidig sige, at børn og unge, der har deltaget på et nævnsmøde, hvor der er truffet afgørelse om *ikke* at iværksætte et forbedringsforløb,⁴ ikke er forsøgt rekrutteret til interview.

Børnene/de unge, en eller begge forældremyndighedsindehavere samt øvrige personer, der har ledsaget den unge ved interviewet, har forud for interviewet modtaget et orienteringsbrev vedrørende interviewet og evalueringen. Ligeledes har alle børn/unge forud for interviewet underskrevet en samtykkeerklæring vedrørende deltagelse i interviewet og anvendelse af oplysninger på baggrund af interviewet. For de børn, der er yngre end 15 år, har en eller begge forældremyndighedsindehavere ligeledes underskrevet samtykkeerklæringen.

Interviewene er afholdt i mødelokaler ved de lokale enheder i Ungekriminalforsorgen i forbindelse med, at barnet/den unge havde deltaget i et tilsynsmøde. Dette med undtagelse af et tilfælde, hvor interviewet er afholdt telefonisk. Ingen af de interviewede børn/unge har deltaget i interviewet alene, men har deltaget sammen med en eller begge forældremyndighedsindehavere/stedforældre⁵ eller en kontaktperson. Foruden disse har der alene været en interviewer fra Justitsministeriets Forskningskontor til stede under interviewene. Ved afholdelse af interviewene har der først og fremmest været fokus på at få indsigt i barnets/den unges erfaringer og vurderinger i forhold til forløbet op til mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet, selve nævnsmødet samt de afgørelser, der blev truffet. Herudover er forældremyndighedsindehavere/stedforældre eller kontaktperson også spurgt til deres oplevelser og vurderinger.

Interviewene har alle været cirka en halv time og er afholdt i perioden fra september til november 2020. På tidspunktet for interviewet er der gået mellem tre og seks uger siden, at barnet/den unge har deltaget på et møde i Ungdomskriminalitetsnævnet. Alle interviewene er optaget med diktafon, transskriberet og kodet i Nvivo. Nedenfor er oplistet en række karakteristika ved de børn og unge, der har deltaget i interviews:

³ Hvilket indbefatter tilsyn ved Ungekriminalforsorgen.

⁴ Se mere vedrørende omfanget og karakteren af sådanne afgørelser i afsnit 8.2.4.

⁵ Af anonymitetshensyn benævnes stedforældre som forældremyndighedsindehavere i rapporten.

- Interviewpersonerne er mellem 12 og 17 år.
- Tre er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet via politiet, og fem er henvist via domstolene.
- Der er interviewet fem drenge og tre piger.
- De interviewede børn og unge er tilknyttet fire forskellige enheder i Ungekriminalforsorgen.
- To af de interviewede var anbragt forud for mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet og var fortsat anbragt på tidspunktet for interviewet.
- Alle de interviewede modtog en social foranstaltning via lov om social service forud for deltagelse i mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Det er væsentligt at bemærke, at der er relativt mange børn og unge, der er blevet spurgt om deltagelse i et interview, som ikke har haft lyst til at medvirke. Således har 23 børn/unge med det samme takket nej til deltagelse, mens yderligere tre børn/unge i første omgang ønskede at deltage i interviewet, men valgte efterfølgende ikke at deltage. De børn og unge, der har begrundet, hvorfor de ikke har ønsket at deltage, har blandt andet ytret, at de ikke har haft lyst til at rippe op i deres sag, eller at de ikke har haft lyst til at bruge tid på endnu et møde. I den forbindelse skal det bemærkes, at de børn/unge, der har deltaget i interviewene, kan adskille sig fra de børn/unge, der har takket nej til deltagelse. Både grundet dette, på grund af det begrænsede antal interviewpersoner og på grund af målgruppen for rekruttering, skal det pointeres, at de unge, der har deltaget i interview til brug for denne undersøgelse, ikke kan betragtes som et repræsentativt udsnit af børn og unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet. De udsagn, holdninger og vurderinger fra børn og unge, der fremkommer i denne rapport, skal derfor ses som forskellige eksempler på, hvordan det kan opleves at få en sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet. I flere tilfælde suppleres disse eksempler med ytringer fra de interviewede fagpersoner samt med spørgeskema-besvarelser fra nævnsmedlemmer og børnesagkyndige, se også afsnittet nedenfor.

2.2

Spørgeskemaundersøgelse

For at kunne belyse omfanget af forskellige erfaringer og vurderinger blandt fagpersoner, der er tilknyttet Ungdomskriminalitetsnævnet, er der udsendt et spørgeskema til samtlige nævnsmedlemmer. I dette spørgeskema indgår en række af de spørgsmål, der også har været omdrejningspunktet i interviewene. En kortere version af spørgeskemaet er desuden sendt til alle børnesagkyndige, der er tilknyttet Ungdomskriminalitetsnævnet. Børnesagkyndige deltager på nævnsmøder, når sagen vedrører 10-14-årige samt i særlige tilfælde vedrørende 15-17-årige, eksempelvis hvis der er indstillet til anbringelse, jf. ungdomskriminalitetslovens § 6.

Ved besvarelsen af spørgeskemaet er respondenterne bedt om at tage udgangspunkt i sager, hvor barnet/den unge første gang deltager på et møde i Ungdomskriminalitetsnævnet. Dermed ikke genindbringelsessager. De er desuden bedt om at se bort fra særlige omstændigheder i forbindelse med nævnsmøderne, såsom en forventelig implementeringsperiode med opstartsvanskeligheder i den første tid efter etableringen af nævnet og specifikke restriktioner grundet COVID-19. Respondenterne er oplyst om, at der med spørgeskemaet ønskes at få indblik i oplevelser af nuværende praksis i gængse tilfælde, hvor børn/unge deltager på et nævnsmøde første gang.

Spørgeskemaet er udsendt via e-mail i oktober 2020, og respondenterne har haft knap tre uger til besvarelsen. Spørgeskemaet er udsendt til 259 personer, herunder 54 dommere, 61 politiansatte, 106 kommunalt ansatte samt 38 børnesagkyndige. Den samlede svarprocent er på 67 pct. Nedenfor i tabel 2 ses svarprocenten fordelt på de fire forskellige faggrupper.

Tabel 2

Antal besvarelser og svarprocent fordelt efter faggrupper⁶

	Antal besvarelser	Svarprocent
Dommere	38	70 %
Politiansatte	39	64 %
Kommunalt ansatte	62	58 %
Børnesagkyndige	35	92 %
I alt	174	67 %

Svarprocenten blandt de børnesagkyndige er en del højere end blandt de andre faggrupper, hvilket kan skyldes, at den version af spørgeskemaet, der er tilsendt de børnesagkyndige, var mindre omfangsrig og dermed også mindre tidskrævende.

Der er ikke statistisk signifikant sammenhæng mellem nævnsmedlemmernes tilbøjelighed til at svare på spørgeskemaet set i forhold til deres organisatoriske placering ved Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariats forskellige kontorer i henholdsvis København, Næstved, Fredericia og Århus. Alle 12 politikredse er også repræsenteret med besvarelser fra nævnsmedlemmer. Udover eventuelle geografiske forskelle er det på grundlag af de tilgængelige baggrundsplysninger ikke muligt at gøre rede for, om de nævnsmedlemmer, der har besvaret spørgeskemaet, adskiller sig fra dem, der ikke har.

Nedenstående tabel 3 viser respondenterne fra hver af de fire faggrupper fordelt efter deres erfaringsgrundlag.

⁶ Otte respondenter har ikke fuldstændt deres besvarelse af spørgeskemaet, hvorfor disse ikke indgår blandt de 174, der har gennemført besvarelsen af spørgeskemaet.

Tabel 3

Respondenterne fra de fire faggrupper fordelt efter deres erfaringsgrundlag

	1-10 nævnsmøder	11-20 nævnsmøder	Mere end 20 nævnsmøder
Dommere	11 %	29 %	60 %
Politiansatte	26 %	28 %	46 %
Kommunalt ansatte	57 %	32 %	11 %
Børnesagkyndige	20 %	51 %	29 %
I alt	32 %	35 %	33 %

Det ses, at de kommunalt ansatte, der har besvaret spørgeskemaet, samlet set har mindre erfaring med deltagelse på nævnsmøder end de øvrige faggrupper. Det skyldes sandsynligvis, at der generelt er en del flere kommunalt ansatte tilknyttet Ungdomskriminalitetsnævnet i forhold til de andre faggrupper.

2.3

Dataudtræk fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat

Til brug for nærværende devaluering har Justitsministeriets Forskningskontor fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat indhentet et dataudtræk, som er baseret på oplysninger fra sekretariatets sagssystem. Dataudtrækket angår perioden fra 1. januar 2019 til 31. august 2020 og vedrører alle børn og unge, der i denne periode er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet, dog eksklusive genindbringelsessager.⁷ Dataudtrækket omfatter oplysninger såsom køn, alder på gerningstidspunkt, afgørelsestype, foranstaltningstype og type af kriminalitet, der har ledt til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Det bemærkes, at dataudtrækket omfatter perioden med nedlukning af Danmark grundet situationen vedrørende COVID-19. I perioden fra den 12. marts 2020 til ultimo april 2020 blev der kun i meget begrænset omfang afviklet nævnsmøder.⁸ Nævnet kunne fra den 11. maj 2020

⁷ En sag kan eksempelvis genindbringes for nævnet, hvis barnet/den unge ikke efterlever den afgørelse, som nævnet har truffet. Genindbringelsessager behandles i devalueringen om udmøntning og tilsyn.

⁸ Ungdomskriminalitetsnævnet fik ved bekendtgørelse udstedt den 26. marts 2020 mulighed for frem til den 1. juli 2020 at afvikle enkelte typer af sager som telefon- og videomøder og på skrift. Se de to bekendtgørelser om afvikling af nævnsmøder i Ungdomskriminalitetsnævnet i forbindelse med håndtering af Coronavirussygdom for henholdsvis marts og april: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2020/271> og <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2020/545>.

afvikle fysiske nævnsmøder ved retterne i fuldt omfang igen. Forhold vedrørende COVID-19 afdækkes kun i begrænset omfang i rapporten.

2.4

Manuel sagsgennemgang

På baggrund af ovenstående dataudtræk er de 100 nyeste sager identificeret. Disse 100 sager omfatter nævnsmøder afholdt i perioden fra juni 2020 til august 2020. Sagerne er udvalgt til brug for en manuel sagsgennemgang, hvor medarbejdere fra Justitsministeriets Forskningskontor har haft adgang til at gennemgå sagsakterne. Formålet med denne manuelle sagsgennemgang har været at opnå information om forhold, der ikke registreres kvantitativt i sagssystemet i Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat. Det drejer sig om oplysninger såsom børn og unges psykiatriske diagnoser, hvorvidt kommunernes indstillinger følges i forbindelse med nævnets afgørelser samt antal deltagere på nævnsmøderne. Disse og andre oplysninger er identificeret ved manuelt at gennemgå mødereferater, afgørelser samt kommunernes indstillinger og ufaglige undersøgelser. Det skal bemærkes, at nogle af oplysningerne er behæftet med usikkerheder. Dette vil blive uddybet de steder i rapporten, hvor de pågældende oplysninger præsenteres.

Den 1. januar 2019 trådte lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (herefter ungdomskriminalitetsloven) i kraft.⁹ Formålet med loven, jf. ungdomskriminalitetslovens § 1, er at forebygge ungdomskriminalitet ved et Ungdomskriminalitetsnævn, der skal fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser for børn og unge i alderen 10 til 17 år, og en ungekriminalforsorg, der skal føre tilsyn med, at indsatserne gennemføres. Indsatserne skal fastlægges og gennemføres for barnets eller den unges bedste, være helhedsorienterede, bygge på barnets eller den unges egne ressourcer og tilrettelægges på baggrund af en konkret vurdering af barnets eller den unges og familiens forhold.¹⁰

De indsatser, som nævnet kan fastlægge over for barnet/den unge, kan bestå af et forbedringsforløb og/eller en straksreaktion. Et forbedringsforløb omfatter en eller flere foranstaltninger, herunder anbringelse. Forbedringsforløbet fastsættes i form af en handleplan med en varighed på op til to år.¹¹ En straksreaktion kan bestå i, at barnet eller den unge skal bidrage til at genoprette forrettet skade eller deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder udføre samfundsnyttigt arbejde. Reglerne for indsatserne er indeholdt i §§ 12-18 i ungdomskriminalitetsloven.

Ungdomskriminalitetsloven finder anvendelse for børn og unge i alderen 10-17 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark. For de 15-17-årige gælder, at de skal have modtaget en dom for personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, herunder overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven. Det er i forbindelse med retssagen, at domstolene, efter påstand fra anklagemyndigheden, træffer afgørelse om at henvise sagen til Ungdomskriminalitetsnævnet. For de 10-14-årige gælder, at de skal være mistænkt¹² for personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet defineret på samme vis som ovenfor. Denne gruppe henvises af politiet. De børn og unge, der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet på baggrund af mistanke om eller dom for anden alvorlig kriminalitet, skal i tilknytning hertil vurderes som værende i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet.

⁹ Link til lov om bekæmpelse af Ungdomskriminalitet: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/1705>

¹⁰ For uddybning se håndbogen: Ud af kriminalitet og tilbage i travsel – håndbog til behandling af sager omfattet lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (<https://www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk/lov-givning-vejledning/index.html>)

¹¹ For børn og unge i alderen 10 til 14 år kan forbedringsforløbet i helt særlige tilfælde vare op til 4 år.

¹² Begrebet mistænkt anvendes i den situation, hvor politiet på baggrund af en efterforskning anser det for tilstrækkeligt bevist, at den rette gerningsmand er fundet.

Sagerne i Ungdomskriminalitetsnævnet behandles i den politikreds, hvor barnet/den unges opholdskommune er beliggende. Møderne finder sted i mødelokaler ved byretterne. Ved afholdelse af møder består nævnet af en byretsdommer, en ansat fra politiet og en ansat fra en kommune.

Samtlige dommere udgør formandskabet for Ungdomskriminalitetsnævnet. Dette formandskab består af en formand og et antal næstformænd. Formanden eller en af næstformændene har kompetence til selv at træffe afgørelse i visse typer sager, eksempelvis i forbindelse med afvisning eller udsættelse af sager, jf. ungdomskriminalitetslovens § 5, stk. 2. Det er endvidere formanden, der beskikker medlemmerne i Ungdomskriminalitetsnævnet. Dommerne beskikkes efter indstilling fra Domstolsstyrelsen, politiansatte beskikkes efter indstilling fra Rigspolitiet, og kommunalt ansatte beskikkes efter indstilling fra Kommunernes Landsforening (herefter KL).¹³ Der er i skrivende stund beskikket cirka 54 dommere, 61 ansatte ved politiet og 105 kommunalt ansatte. Af hensyn til læsevenligheden er det betegnelsen dommer, og ikke formand/næstformand, der anvendes i rapporten. Det er dog væsentligt at bemærke, at dette alene refererer til personernes embede, og at der i forbindelse med arbejdet i Ungdomskriminalitetsnævnet ikke afsiges domme.

Ungdomskriminalitetsnævnet er desuden organiseret med et koordinationsudvalg, der består af formanden, et medlem indstillet af Rigspolitiet og et medlem indstillet af KL. Koordinationsudvalgets opgaver er overordnet set at drøfte spørgsmål om almindelige retningslinjer for nævnets arbejde.

Ungdomskriminalitetsnævnet betjenes af et sekretariat, der organisatorisk er placeret under Rigspolitiet, men fungerer uafhængigt af politiets øvrige arbejde. Sekretariatet yder juridisk og praktisk bistand til formandskabet, koordinationsudvalget og nævnets øvrige medlemmer samt bistår Ungdomskriminalitetsnævnet med blandt andet undersøgelse af juridiske problemstillinger og udarbejdelse af afgørelsesudkast. Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat har kontorer i København, Næstved, Fredericia og Århus.

¹³ Se også bekendtgørelse om forretningsorden for Ungdomskriminalitetsnævnet: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2019/32> samt Årsberetning for 2019 fra Ungdomskriminalitetsnævnet: <https://www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk/wp-content/uploads/2020/09/aarsberetning-2019.pdf>

Karakteristika ved børn og unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet

Nedenstående opgørelser vedrører de børn og unge, der har fået deres sag behandlet ved et nævnsmøde i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden fra 1. januar 2019 til 31. august 2020. Det drejer sig om 1.025 børn og unge.¹⁴ Ni af disse unge har i perioden fået en sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet to eller tre gange, dog uden at dette karakteriseres som genindbringelsessager. Det drejer sig i flere tilfælde om børn og unge, hvor der på første nævnsmøde blev truffet afgørelse om ikke at iværksætte forbedringsforløb eller straksreaktioner. For disse unge er det alene deres første deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet, der er inkluderet i nedenstående opgørelser.

Nedenfor fremgår oplysninger om børnenes/de unges alder, køn, herkomst, om de er bosat i et særligt udsat boligområde, og om de var anbragt forud for deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet. På baggrund af den manuelle sagsgennemgang af 100 sager er det også belyst, i hvilket omfang børnene/de unge modtog foranstaltninger efter lov om social service på tidspunktet for deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet, samt i hvilket omfang der kan identificeres psykiatriske diagnoser blandt børnene/de unge.

4.1

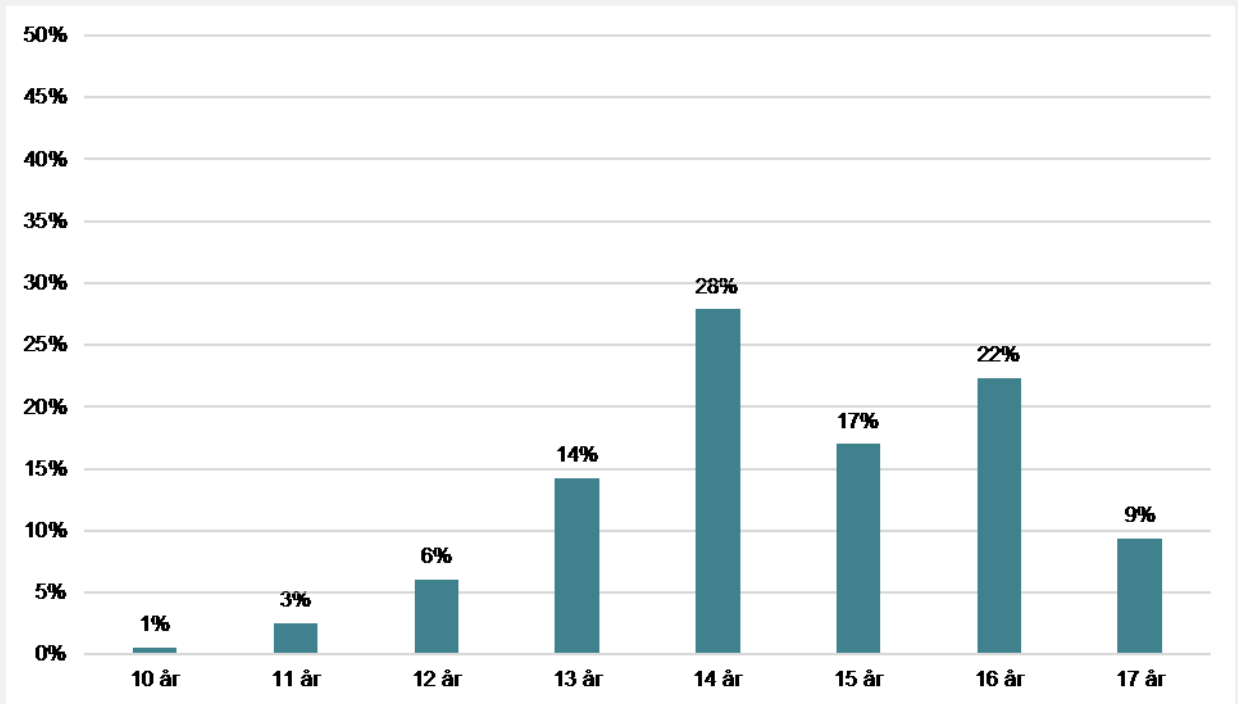
Alder og køn

Nedenstående figur 1 viser aldersfordelingen for de 1.025 børn og unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden. Alderen henviser til børnenes/de unges alder på gerningstidspunktet. Dette er gennemgående for alle opgørelser i rapporten vedrørende alder.

¹⁴ Heri indgår ikke børn/unge, hvis sag er blevet afvist, førend der er afholdt nævnsmøde. Ungdomskriminalitetsnævnet kan afvise at behandle en sag, hvis nævnet finder, at barnet/den unge ikke er i nævnets målgruppe.

Figur 1

Aldersfordeling blandt børn og unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.



N=1.025

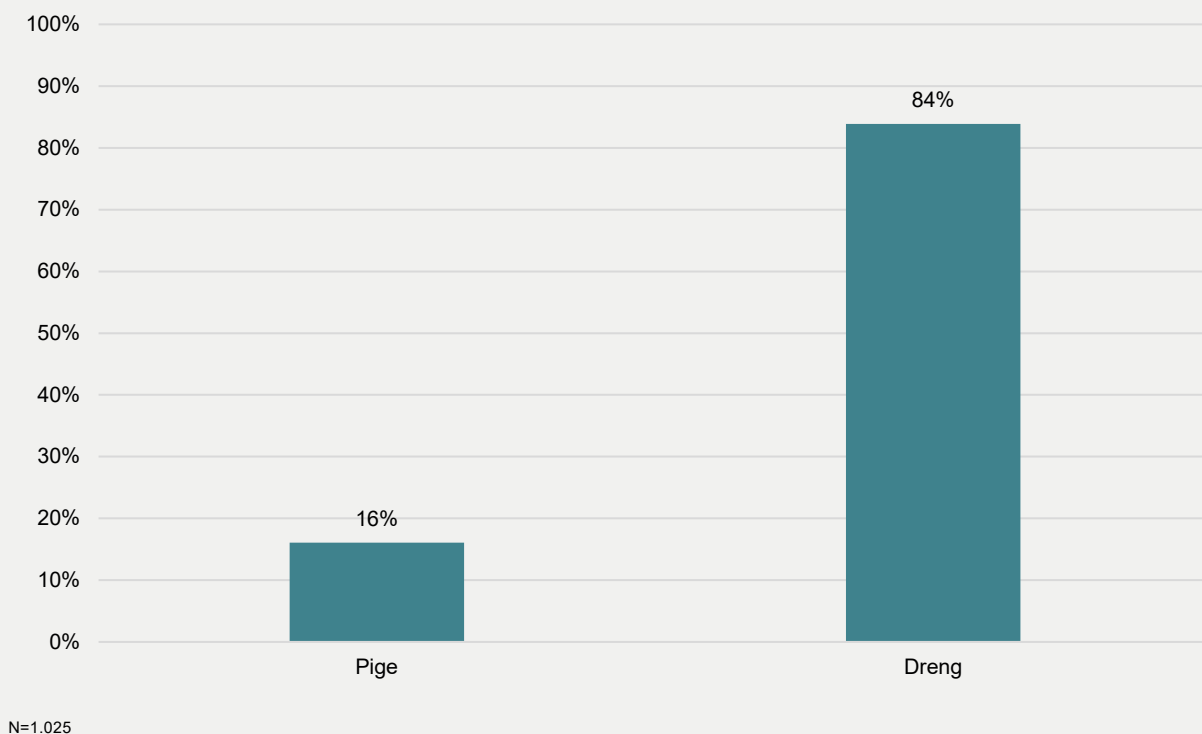
Som det ses af figur 1, udgør de 14-årige den største aldersgruppe (28 pct.), hvorefter de 16-årige følger (22 pct.) og de 15-årige (17 pct.).

Derudover ses en stort set ligelig fordeling mellem andelen af 10-14-årige, der udgør 51 pct., og andelen af 15-17-årige, der udgør 49 pct.

Nedenstående figur 2 viser kønsfordelingen.

Figur 2

Kønsfordeling blandt børn og unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.



Drengene udgør 84 pct. – og dermed hovedparten – af de børn og unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Både blandt piger og drenge er der stort set lige mange 10-14-årige som 15-17-årige. Der er derfor heller ingen statistisk signifikant forskel på fordelingen af de to aldersgrupper for henholdsvis piger og drenge i Ungdomskriminalitetsnævnet.

4.2

Herkomst og bosat i et særligt udsat boligområde

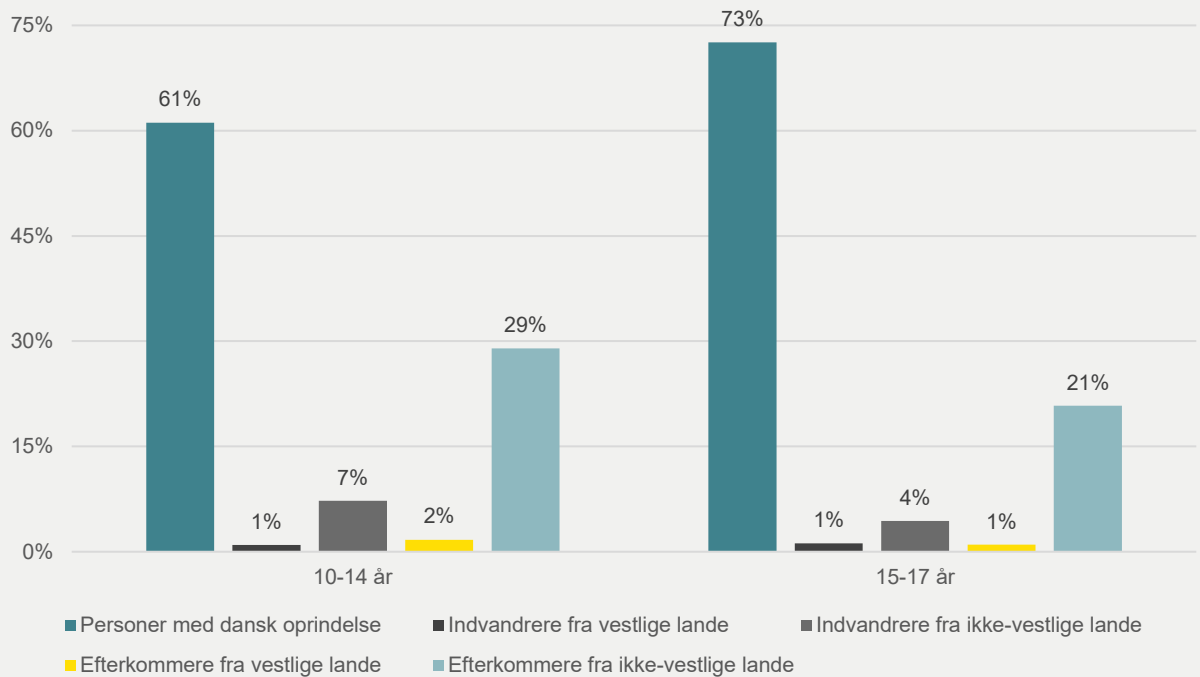
Dette afsnit er baseret på besvarelsen af folketingsspørgsmål¹⁵, hvortil Danmarks Statistik har bidraget med opgørelser vedrørende børn og unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet. Opgørelserne angår perioden fra 1. januar 2019 til 31. august 2020, og vedrører således samme 1.025 børn og unge, der i øvrigt indgår i denne rapport.

¹⁵ Se besvarelsen her: <https://www.ft.dk/samling/20201/almindel/REU/bilag/192/index.htm>

Figur 3 viser fordelingen af de 10-14-årige og de 15-17-årige herkomst, herunder andelen med dansk oprindelse, andelen af indvandrere fra henholdsvis vestlige og ikke-vestlige lande samt andelen af efterkommere fra henholdsvis vestlige og ikke-vestlige lande.

Figur 3

Fordeling af herkomst efter aldersgruppe for børn og unge, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.



N=1.025

Størstedelen af børnene/de unge har dansk oprindelse, men særligt blandt de 10-14-årige er der en relativ stor andel efterkommere fra ikke-vestlige lande.

70 ud af de 1.025 børn og unge har på tidspunktet for mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet været bosat i et særligt udsat boligområde. Det svarer til syv pct. Betegnelsen særligt udsat boligområde refererer her til politiets årlige udpegning af SUB-områder, der udvælges på baggrund af blandt andet forekomsten af kriminalitet og utryghed.¹⁶

¹⁶ Se eksempelvis National strategi for politiets indsats i de særligt udsatte boligområder: <https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende-dokumenter/om-politiet/strategier/national-strategi-for-politiets-indsats-i-de-saerligt-udsatte-boligomraader-2019.pdf?la=da&hash=19FAE43F07459A1146A28DCF42170F10C8797147>

Anbringelse og foranstaltninger efter lov om social service på tidspunktet for deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet

Knap en fjerdedel (23 pct.) af de 1.025 børn og unge var anbragt forud for mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet.¹⁷

I den manuelle sagsgennemgang er det via sagsakter fra kommunerne, herunder den ungefaglige undersøgelse og indstillingen, forsøgt identificeret, hvorvidt barnet/den unge modtager foranstaltninger efter lov om social service på tidspunktet for deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet. Kommunernes oplysning om dette er dog ikke ensartet i det tilgængelige materiale, hvorfor nedenstående opgørelser kan være underestimerede og behæftet med usikkerhed.

Af de 100 sager, der er gennemgået manuelt, er der identificeret 56 sager, hvor den unge har modtaget mindst én aktiv foranstaltning efter lov om social service ved sagens afgørelsesdato i Ungdomskriminalitetsnævnet.¹⁸ Hertil bemærkes, at nogle af de resterende 44 børn/unge tidligere har modtaget foranstaltninger efter lov om social service, der er ophørt på tidspunktet for deltagelse på nævnsmødet. Idet disse oplysninger ikke er registreret konsekvent i det tilgængelige materiale, kan omfanget heraf ikke opgøres mere nøjagtigt.

Hvad angår de 56 sager, hvor den unge på tidspunktet for sagens afgørelse har en aktiv foranstaltning efter lov om social service, har det i 54 tilfælde været muligt at identificere, hvilke foranstaltninger der er iværksat.¹⁹ De 54 sager omfatter i alt 70 foranstaltninger, da nogle børn/de unge modtager mere end en foranstaltning. Således er der i 40 sager identificeret én foranstaltning, i 12 sager er der identificeret to foranstaltninger, mens der i de resterende to sager er identificeret tre foranstaltninger.

Størstedelen af disse foranstaltninger er iværksat med baggrund i § 52 i lov om social service. Herunder (støtte)kontaktperson/ungevejleder, som er den hyppigst forekommende foranstaltning (27 sager), familiebehandling/familierådgivning eller behandling af barnets eller den unges problemer (11 sager), dagtilbud/dagbehandlingstilbud (fire sager), misbrugsbehandling (to sager) og støtte i hjemmet (en sag). I tre sager er der igangsat en forebyggende foranstaltning efter § 11, stk. 3 i lov om social service. Slutteligt er der i 22 sager tale om foranstaltninger i form af anbringelse.²⁰

¹⁷ Det er ikke muligt at identificere type af anbringelse.

¹⁸ På baggrund af det tilgængelige materiale er det ikke muligt at afgøre, hvorvidt foranstaltningerne er iværksat som følge af den kriminelle handling, der har ledt til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet.

¹⁹ Det er i rapporten ikke opgjort, hvorvidt disse foranstaltninger videreføres ved en eventuel afgørelse om et forbedringsforløb i Ungdomskriminalitetsnævnet. Det skyldes dels et begrænset datagrundlag og dels usikkerheder med hensyn til kvaliteten af det tilgængelige materiale.

²⁰ En stor del af anbringelserne er gennemført efter § 52 i lov om social service, mens enkelte er gennemført efter § 58 og § 63a i lov om social service.

Psykiatriske diagnoser

På baggrund af sagsmaterialet fra kommunerne er der i den manuelle sagsgennemgang identificeret 29 børn/unge med psykiatriske diagnoser.²¹ Godt to tredjedele af disse børn/unge er diagnosticeret med ADHD eller ADD, herunder også hyperkinetiske forstyrrelser.²² Derudover er der børn/unge, som er diagnosticeret med forskellige typer af adfærdsforstyrrelser, reaktiv tilknytningsforstyrrelse, lettere mental retardering, paranoid skizofreni og borderline. Godt en tredjedel af de 29 børn/unge er diagnosticeret med mere end en diagnose.

Det skal bemærkes, at opgørelsen af børn/unge med psykiatriske diagnoser ikke direkte afspejler omfanget af børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne, der har fået deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, da en psykiatrisk diagnose ikke nødvendigvis indebærer en nedsat psykisk funktionsevne, se mere i afsnit 7.10.

For yderligere 29 børn/unge er der i sagsmaterialet identificeret mistanker om diagnoser. Disse omfatter både tilfælde, hvor fagpersoner, børnene/de unge eller familiemedlemmer udtrykker mistanke om en diagnose eller et ønske om psykologisk/psykiatrisk udredning, og tilfælde hvor børnene/de unge er henvist til psykiatrisk udredning, eller denne er igangsat. Desuden omfattes tilfælde, hvor børnene/de unge er beskrevet af fagpersoner som havende følelsesmæssige, adfærdsmæssige, sociale eller kognitive vanskeligheder og/eller indlæringsvanskeligheder.

For de resterende 42 børn/unge i sagerne fra den manuelle sagsgennemgang er der ikke identificeret psykiatriske diagnoser eller mistanker herom i sagsmaterialet.

²¹ Identifikationen af diagnoser er primært foretaget med udgangspunkt i kapitel V i WHO's diagnosesystem ICD-10.

²² En litteraturgennemgang af sammenhængen mellem ADHD og kriminalitet, foretaget af Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE), peger på, at ADHD synes at være overhyppigt forekommende blandt forskellige grupper af indsatte i fængsler. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/resocialisering-af-indsatte-og-tilsynsklienter-med-opmaerksomhedsforstyrrelse-8692/>

Type af kriminalitet, der har ledt til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet

Som nævnt er det en mistanke om eller en dom for personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, der kan føre til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet. Af nedenstående tabel 4 fremgår, i hvor stort omfang det er personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, der har ledt til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet.²³ Opgørelsen er fordelt på sager vedrørende 10-14-årige og sager vedrørende 15-17-årige. Det bemærkes, at der i nedenstående opgørelse er inkluderet sager og ikke antal personer. Det vil sige, at de ni personer, der i perioden har fået en ny sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet to eller tre gange, er inkluderet flere gange. Opgørelsen er således baseret på 1.035 sager.²⁴

Tabel 4

Sager vedrørende henholdsvis 10-14-årige og 15-17-årige fordelt efter type af kriminalitet, der har ledt til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.

		Henvisning på baggrund af personfarlig kriminalitet	Henvisning på baggrund af anden alvorlig kriminalitet	I alt
Sager vedr. 10-14-årige	Antal	491	41	532
	Andel	92%	8%	100%
Sager vedr. 15-17-årige	Antal	444	59	503
	Andel	88%	12%	100%

Det ses af tabel 4, at langt de fleste af sagerne – 92 pct. af sagerne vedrørende de 10-14-årige og 88 pct. af sagerne vedrørende de 15-17-årige – er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet på baggrund af *personfarlig kriminalitet*. Tabellen viser derudover, at en større andel af de 15-17-årige henvises på baggrund af *anden alvorlig kriminalitet* sammenlignet med de 10-14-årige. Denne forskel er statistisk signifikant.

²³ Hvis en sag henvises både på baggrund af personfarlig kriminalitet og anden alvorlig kriminalitet, registreres det i disse opgørelser som personfarlig kriminalitet.

²⁴ Heri er ikke inkluderet afviste sager.

Af bemærkningerne til ungdomskriminalitetsloven²⁵ fremgår, at personfarlig kriminalitet skal forstås som overtrædelse – og forsøg på overtrædelse – af bestemmelser omfattet af straffelovens kapitel 25 om forbrydelser mod liv og legeme, kapitel 26 om forbrydelse mod den personlige frihed, § 119 om vold og trusler mod en person i offentlig tjeneste eller hverv, § 123 om vidnetrusler, § 180 om ildspåsættelse under skærpende omstændigheder, seksualforbrydelser omfattet af §§ 216-225, § 266 om trusler, § 281 om afpresning og § 288 om røveri. Det fremgår yderligere, at anden alvorlig kriminalitet²⁶ kan være forskellige former for formueforbrydelser, herunder f.eks. indbrudstyveri, brugstyveri af motorkøretøjer og bedrageri, men også andre forbrydelser som f.eks. groft hærværk, brandstiftelse, salg af euforiserende stoffer og overtrædelser af våbenlovgivningen.

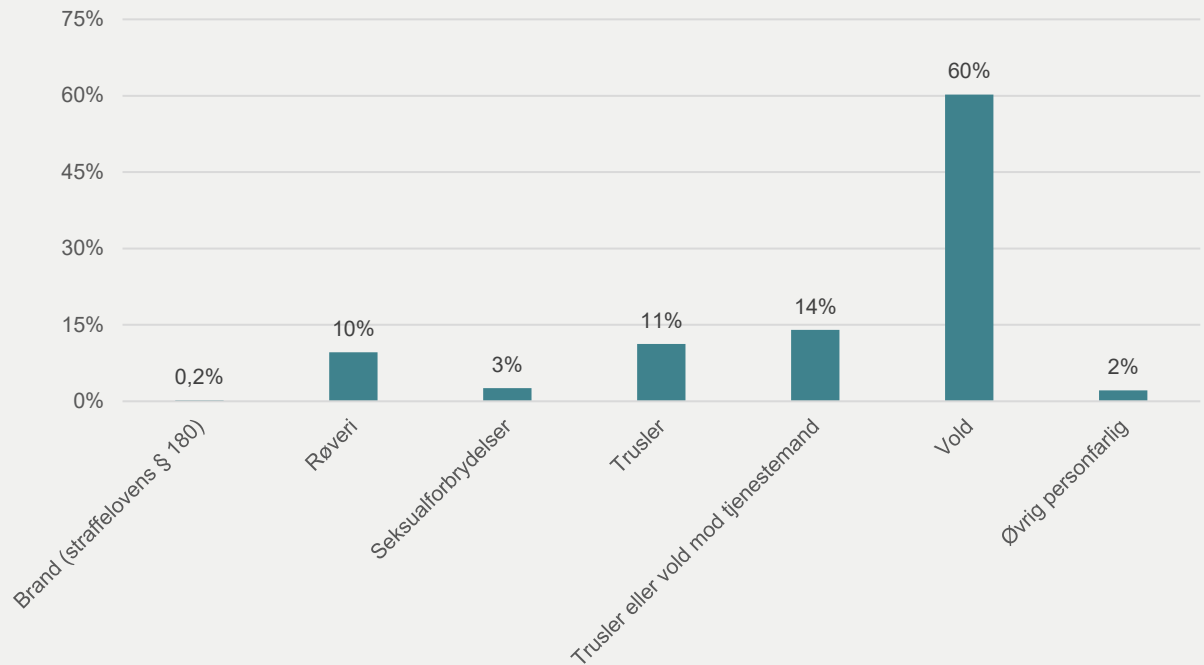
De nedenstående to figurer viser mere detaljeret, hvilken type kriminalitet der har ledt til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet for henholdsvis sager, der er henvist på baggrund af personfarlig kriminalitet (figur 4), og sager der er henvist på baggrund af anden alvorlig kriminalitet (figur 5). Kategorierne i figurerne er baseret på den opdeling, der anvendes i sagssystemet i Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat. Det er ud fra disse oplysninger ikke muligt at opgøre, hvorvidt barnet/den unge er mistænkt eller dømt for flere forhold. I sådanne tilfælde registrerer sekretariatet det forhold, der vurderes som det mest alvorlige ud fra en strafferetlig vurdering.

²⁵ Se bemærkninger her: <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201812L00084>

²⁶ For at kunne blive henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet skal barnet/den unge, foruden at være mistænkt eller dømt for anden alvorlig kriminalitet, desuden vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet.

Figur 4²⁷

Type af personfarlig kriminalitet der har ledt til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.



N=935

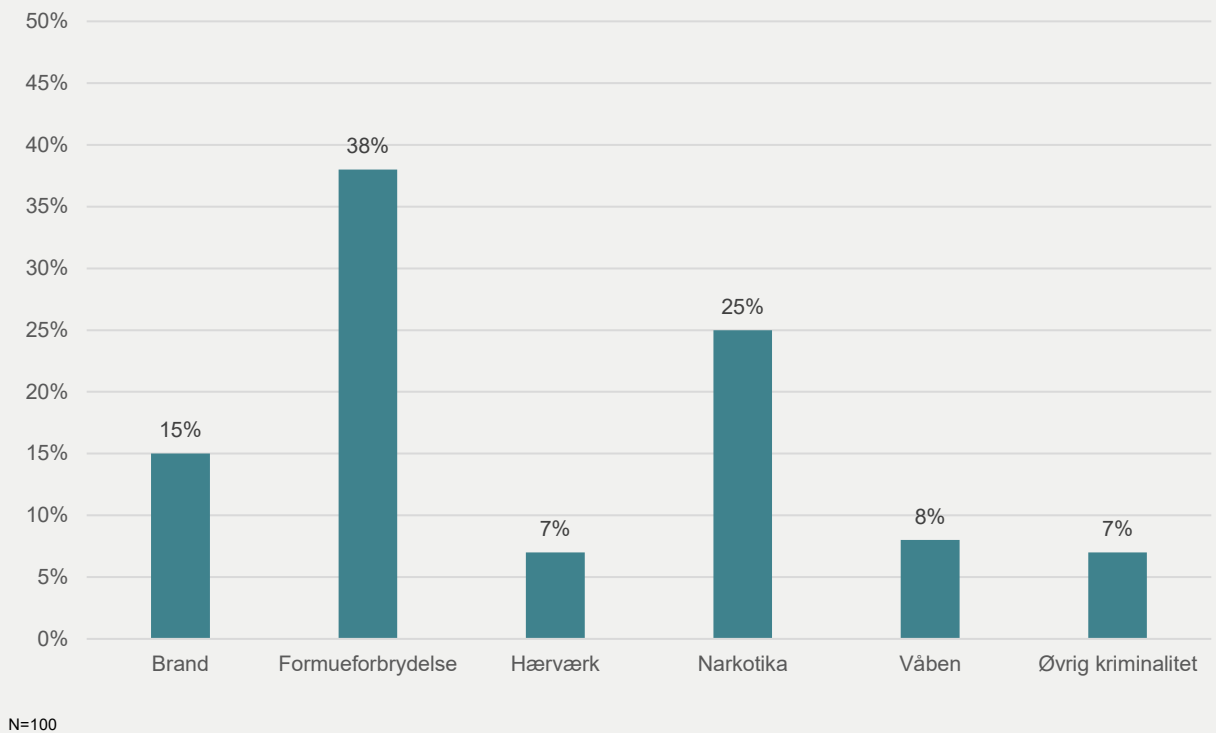
Som det fremgår af figur 4, er det i de fleste tilfælde (60 pct.) voldsforbrydelser (straffelovens §§ 244-245), der har ledt til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet.²⁸ Desuden ses, at 14 pct. af sagerne er henvist på baggrund af trusler eller vold mod tjenestemand (straffelovens § 119, stk. 1), 11 pct. af sagerne er henvist på baggrund af trusler (straffelovens § 266) og ti pct. på baggrund af røveri (straffelovens § 288).

²⁷ Kategorien øvrig personfarlig kriminalitet omfatter blandt andet vidnetrusler (straffelovens § 123), forsættelig fareforvoldelse (§ 252), ulovlig tvang (§ 260), afpresning (§ 281) og trusler om vold mm. over for personer med domsmyndighed (§ 119, stk. 2).

²⁸ Af Betænkningen over Forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fremgår vedrørende de 10-14-årige, at sager angående vold, der er så ubetydelig, at det ville have ført til et tiltalefrafald, hvis den pågældende havde været over den kriminelle lavalder, ikke skal lede til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet ([20181 l84 betænkning.pdf \(ft.dk\)](#)).

Figur 5

Type af anden alvorlig kriminalitet, der har ledt til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.



Figur 5 viser, at 38 pct. af de henvisninger, der har baggrund i anden alvorlig kriminalitet, angår formueforbrydelser, herunder indbrudstyveri, brugstyveri og bedrageri. En fjerdedel af henvisningerne angår kategorien narkotika, hvilket omfatter overtrædelser af lov om euforiserende stoffer og/eller straffelovens § 191. 15 pct. angår brand (straffelovens § 181 og § 182). Kategorien øvrig kriminalitet omfatter blandt andet blufærdighedskrænkelser (straffelovens § 232) samt deling og besiddelse af børnepornografi (straffelovens § 235).

Når et barn/en ung henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, udarbejder barnet/den unges opholdskommune en ungefaglig undersøgelse, der blandt andet skal afdække ressourcer og problemer hos barnet/den unge og familien, samt en indstilling til et eventuelt forbedringsforløb og/eller en straksreaktion. Den ungefaglige undersøgelse og indstillingen afdækkes i en anden devaluering, mens det følgende beskriver afholdelse af formøde forud for nævnsmødet og forberedelsen af børn/unge på nævnsmødet.

6.1

Formøde

Umiddelbart inden der afholdes et nævnsmøde i Ungdomskriminalitetsnævnet, mødes nævnsmedlemmerne til et formøde. I interviewene med nævnsmedlemmerne beskrives formødet som en mulighed for – på baggrund af sagsmaterialet fra kommunen – at planlægge, hvordan nævnsmødet skal gribes an, for at barnet/den unges perspektiv belyses bedst muligt. Det omfatter eksempelvis en drøftelse af, hvilke spørgsmål der vurderes relevant at stille barnet/den unge, og en rollefordeling i forhold til hvem der stiller barnet/den unge spørgsmål. Drøftelserne på formødet kan også have en mere praktisk karakter, såsom hvordan mødedeltagerne skal placeres ved mødebordet eller planlægning af pauser. I forbindelse hermed drøftes det også, om der skal tages særlige hensyn til barnet/den unge på nævnsmødet og i så fald hvilke hensyn, jf. også afsnit 7.10.1. Herudover beskrives det, at formødet anvendes til at drøfte indstillingen fra kommunen, herunder om der på nævnsmødet skal stilles uddybende spørgsmål til denne.

De fleste nævnsmedlemmer opfatter formødet som vigtigt og nødvendigt i forhold til at etablere et fælles udgangspunkt for afviklingen af nævnsmødet. Der er afsat en halv time til formødet, men en hel del tilkendegiver i interviewene, at det i praksis ofte er kortere.

Nævnsmedlemmerne er i spørgeskemaet spurgt til deres vurdering af samarbejdet med de øvrige nævnsmedlemmer på formødet. Knap 90 pct. vurderer, at der er et godt samarbejde.²⁹ I interviewene beskrives det, at der er en ligeværdig dialog på formøderne, hvor der ofte fremkommer forskellige perspektiver i forhold til sagsmaterialet grundet nævnsmedlemmerne forskellige faglige baggrunde.

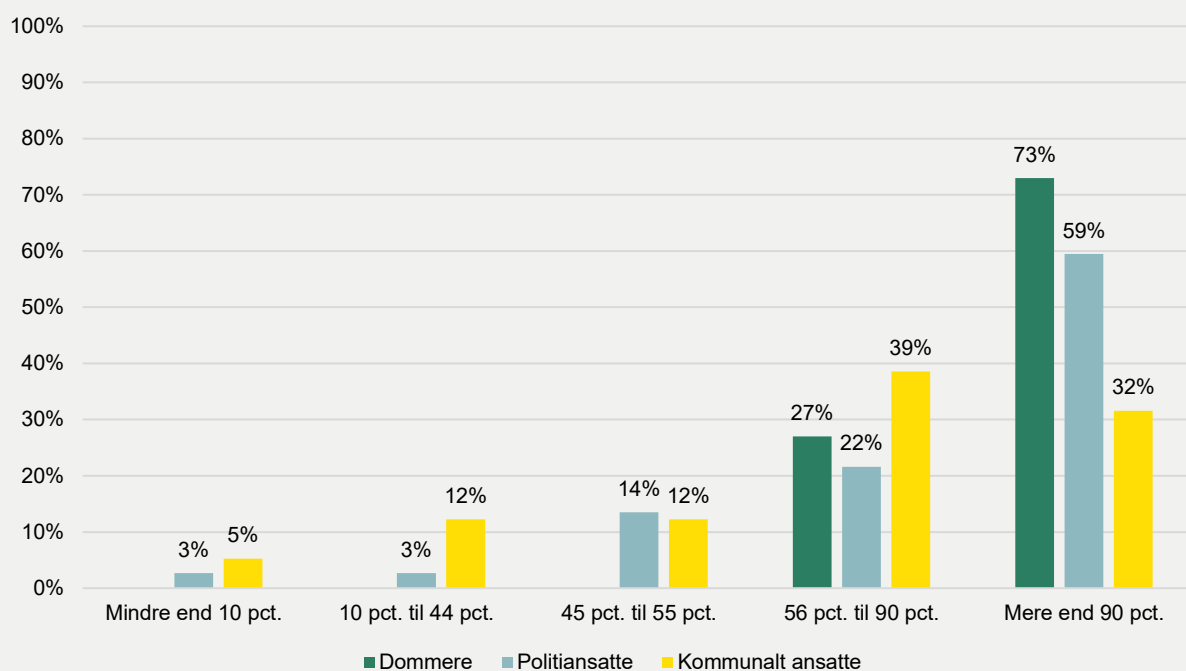
I tilfælde af at en børnesagkyndig deltager på nævnsmødet, deltager vedkommende typisk også på formødet. Det beskrives i interviewene med nævnsmedlemmerne, at de børnesagkyndige kan bidrage med deres psykologfaglige blik og oplyse om eventuelle psykiatriske diagnoser eller psykologiske udredninger, der fremgår af materialet fra den indstillende kommune. Dette i forhold til at belyse, hvordan børnenes/de unges eventuelle nedsatte psykiske

²⁹ Svarfordelingen fremgår af bilagsfigur 1.

funktionsevne kan påvirke deres hverdag generelt, og hvilken betydning det kan have for deltagelsen på nævnsmødet specifikt. I spørgeskemaet er nævnsmedlemmerne bedt om at vurdere, i hvor stor en andel af sagerne den børnesagkyndiges deltagelse på formødet bidrager med en yderligere faglig indsigt i barnet/den unge, se nedenstående figur 6.

Figur 6

Nævnsmedlemmernes vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor den børnesagkyndiges deltagelse på formødet bidrager med en yderligere faglig indsigt i barnet/den unge, fordelt efter faggruppe³⁰



N=131

73 pct. af dommerne vurderer, at de børnesagkyndige på mere end 90 pct. af nævnsmøderne bidrager med yderligere faglig indsigt i barnet/den unge. De kommunalt ansatte nævnsmedlemmer vurderer, at de børnesagkyndige noget sjældnere bidrager med yderligere faglig indsigt. 29 pct. svarer således, at dette forekommer i cirka halvdelen eller færre af nævnsmøderne.

6.2

Forberedelse af børn/unge til nævnsmødet

Børn/unge, der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, bliver – i forbindelse med at der skal udarbejdes en ungefaglig undersøgelse og en indstilling – kontakttet af den kommune, der er

³⁰ Otte respondenter har svaret "Ved ikke", "Det har ikke været aktuelt" eller undladt at svare. Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

ansvarlig for barnet/den unge.

Flere af de interviewede ungetilsynsførende og enkelte nævnsmedlemmer fortæller, at børnene/de unge generelt ikke forekommer at være tilstrækkelig forberedte på deltagelsen i nævns-mødet. De ungetilsynsførende tilkendegiver, at de ofte oplever et behov for at tage en kort sam-tale umiddelbart inden nævnsmødet med barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere i forhold til at oplyse om formålet med nævnsmødet og konsekvenserne ved afgørelserne.

I interviewene med børnene/de unge og forældremyndighedsindehavere gives der også udtryk for en oplevelse af ikke at være blevet tilstrækkelig forberedt på deltagelse i nævns-mødet. Flere tilkendegiver, at de enten slet ikke eller kun i begrænset omfang inden mødet var blevet oplyst om formålet med nævnsmødet og om mødets forløb. En af de unge udtrykker det således:

Man fik bare at vide, man skulle komme til et møde. Man fik ikke at vide, hvad det møde gik ud på. Og man fik ikke at vide, hvad det er, man skal tænke over, og eventuelle spørgsmål, man kan blive stillet på det møde. Så der er ikke nogen af os, der har haft mulighed for at tænke.

Nogle forældremyndighedsindehavere, kontaktpersoner og interviewede fagpersoner påpeger, at de kommunale sagsbehandlere har forsøgt at oplyse om deltagelsen på nævns-mødet, men at det kan være svært for børnene/de unge at forholde sig til. Enkelte forældremyndighedsin-dehavere bemærker også, at de sagsbehandlere eller advokater, som de var i kontakt med inden mødet, ikke selv havde erfaring med at deltage på et møde i Ungdomskriminalitets-nævnet.

De interviewede repræsentanter fra indstillende kommuner³¹ nævner, at de i forbindelse udar-bejdelsen af indstillingen og den ungefaglige undersøgelse forbereder barnet/den unge på at del-tage på mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet, herunder at de forklarer, hvad mødet kommer til at handle om, hvem der deltager på mødet, og hvad udfaldet af mødet kan blive. En enkelt af de interviewede tilkendegiver, at hun i forbindelse med forberedelsen har anvendt videomateriale fra Ungdomskriminalitetsnævnet, der beskriver nævns-mødet og forløbet i Ungdomskriminali-tetsnævnet.³² De interviewede advokater nævner også, at de i sager, hvor de repræsenterer bar-net/den unge på et nævns-møde, på forhånd har haft et møde med vedkommende, hvor de oplyser om Ungdomskriminalitetsnævnet generelt og nævns-mødet specifikt.³³

³¹ Som er udvalgt til interview på baggrund af erfaring med deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.

³² Videoen er tilgængelig på Ungdomskriminalitetsnævnets hjemmeside: <https://www.ungdomskriminali-tetsnaevnet.dk/video-og-folder/index.html>

³³ Se dog afsnit 7.6.3 i forhold til en generel opfattelse af, at nogle advokater i Ungdomskriminalitets-nævnet virker uforberedte og har misforstået Ungdomskriminalitetsnævnets funktion.

7.1**Udeblivelse, afhentning ved politiet og udsættelse**

Af ungdomskriminalitetslovens §§ 37-38 fremgår blandt andet, at barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere skal være til stede under hele mødet i Ungdomskriminalitetsnævnet, og at sagen kan udsættes, hvis dette ikke er tilfældet. Dog kan nævnsmødet under visse betingelser gennemføres uden barnets/den unges og/eller forældremyndighedsindehaveres tilstedeværelse.

Af dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat fremgår, at der har været udeblivelser i 176 ud af de 1.035 sager i perioden fra 1. januar 2019 til 31. august 2020. Heraf er det i langt de fleste tilfælde (95 pct.) en eller begge forældremyndighedsindehavere, der er udeblevet. Det skal pointeres, at dette også inkluderer lovligt forfald. I 138 af de 176 sager er mødet gennemført, og der truffet en afgørelse på trods af udeblivelsen, jf. ungdomskriminalitetslovens § 38, stk. 2 og 3.

I forbindelse med at barnet/den unge og/eller forældremyndighedsindehavere er udeblevet uden lovligt forfald, kan politiet bistå med at afhente de pågældende parter, således at de deltager på nævnsmødet. Politiet har på denne vis bistået med at afhente et barn/en ung i fem tilfælde og en forældremyndighedsindehaver i syv tilfælde.

I 130 tilfælde er mødet blevet udsat i Ungdomskriminalitetsnævnet. Heraf har 48 været udsat forud for nævnsmødet, mens 62 er blevet udsat under nævnsmødet. For 20 sager har der været flere udsættelser. Hvad angår møderne, der er udsat forud for afholdelse af nævnsmødet, er årsagen i 42 pct. af tilfældene angivet som ”Øvrig årsag (f.eks. manglende tolk)”. I knap hvert tredje tilfælde er årsagen til udsættelse forud for nævnsmødet, at der ikke er tilstrækkeligt oplysningsgrundlag i sagen. Møder, der er udsat under nævnsmødet, er i mere end halvdelen af tilfældene udsat som følge af, at oplysningsgrundlaget i sagen ikke er tilstrækkeligt, og i godt hvert tredje tilfælde skyldes udsættelsen parternes udeblivelse.

7.2**Fristoverholdelse for nævnsmøder**

Sager for Ungdomskriminalitetsnævnet skal fremmes med den fornødne hurtighed, jf. ungdomskriminalitetslovens § 25. Af aftaleteksten om ungdomskriminalitetsreformen fremgår blandt andet, at der fastsættes skarpe frister for Ungdomskriminalitetsnævnets behandling af sagerne, hvilket har til formål at sikre, at børnene/de unge mærker en hurtig konsekvens ved deres handlinger.

Det fremgår af bemærkningerne til loven, at en sag vedrørende en 10-14-årig som udgangspunkt skal behandles senest fire uger efter politiets henvisning af sagen til nævnet. Sager

vedrørende 15-17-årige skal som udgangspunkt behandles inden 14 dage efter rettens endelige dom i straffesagen.³⁴ Det vil sige senest 14 dage efter, at ankefristen er udløbet. Ankefristen er som udgangspunkt 14 dage, og nævnsmødet vil derfor typisk skulle afholdes senest fire uger efter domsafsigelsen.

Tiden fra henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet til afholdelse af nævnsmødet er afsat til kommunal sagsbehandling og til Ungdomskriminalitetsnævnets, barnets/den unges, forældremyndighedsindehavere og eventuelle partsrepræsentanternes forberedelse af sagen. I praksis skal et nævnsmøde i de fleste tilfælde berammes til afholdelse på den dag, fristen udløber, for at sikre, at der er afsat tid til kommunal sagsbehandling og til parternes forberedelse af sagen.

Til brug for belysning af fristoverholdelse i Ungdomskriminalitetsnævnet er der indhentet oplysninger fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat.

Tabel 5 viser opgørelser over fristoverholdelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Tabel 5

Antal afgørelser i de pågældende perioder og andelen heraf, der er behandlet inden for eller efter fristen.

	1. halvår 2019		2. halvår 2019		1. halvår 2020		3. kv. 2020	
	10-14 årige	15-17 årige	10-14 årige	15-17 årige	10-14 årige	15-17 årige	10-14 årige	15-17 årige
Antal sager afgjort i nævnet i perioden	133	72	180	223	165	166	121	126
Andel sager behandlet inden for fristen.	57 %	36 %	24 %	25 %	8 %	5 %	2 %	5 %
Andel sager behandlet mellem 1 og 7 dage efter fristen	34 %	36 %	51 %	42 %	19 %	16 %	6 %	2 %
Andel sager behandlet mellem 8 dage og 4 uger efter fristen	8 %	28 %	22 %	28 %	37 %	48 %	15 %	13 %
Andel sager behandlet senere end 4 uger efter fristen	1 %	0 %	3 %	4 %	36 %	31 %	77 %	81 %

Som det ses af tabel 5, var det i begge halvår i 2019 hovedparten af sagerne, der blev behandlet inden for fristen eller mellem en og syv dage efter fristen. For perioderne i 2020 er det

³⁴ Hvis den unge skal afsone en ubetinget fængselsstraf forudsættes det, at sagen som udgangspunkt skal behandles senest 14 dage før prøveløsladelses- eller løsladelsestidspunktet.

hovedparten af sagerne, der behandles otte dage eller mere efter fristen. Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat oplyser en række forskellige årsager til fristoverskridelserne.

De markante fristoverskridelser i 2020 er i de fleste tilfælde relateret til situationen vedrørende COVID-19.³⁵ Dette skyldes både begrænsede muligheder for afvikling af fysiske nævnsmøder i foråret 2020, og at der er sket aflysning af nævnsmøder som følge af lovligt forfald hos den unge eller en af forældremyndighedsindehaverne grundet sygdom, symptomer på COVID-19 eller testning herfor.

Sekretariatet har siden andet halvår af 2019 indtil sensommeren 2020 været underbemandet, og dette har også i stort omfang været medvirkende til, at fristerne ikke kunne overholdes.³⁶

Generelt for alle perioder oplyses det, at fristoverskridelserne på mellem en og syv dage primært skyldes, at det ikke har været muligt at afvikle nævnsmøderne på de forhåndsberammede nævnsdage inden for fristen, hvorfor disse er afholdt ved den næstkommende forhåndsberammede nævnsdag efter fristen. Derudover nævnes, at fristoverskridelserne i flere tilfælde skyldes eller har været påvirket af:

- at nævnet ikke har modtaget oplysning om en dom, hvor der er sket henvisning til behandling i nævnet, før flere dage eller uger efter domsafsigelsen.
- at den unge er tiltalt for ny kriminalitet og nævnsmødet har afventet løsladelse fra varetagtsfængsling eller dom i en ny straffesag.
- at kommunen ikke har kunnet nå at udarbejde den ungefaglige undersøgelse.
- at ansvaret for barnet eller den unge under forløbet er overgået fra en kommune til en anden med den konsekvens, at sagen skulle behandles i en anden retskreds.
- at børn/unge og/eller forældremyndighedsindehavere har haft forfald på grund af sygdom.
- at der inden for få dage er blevet henvist flere sager, der skulle behandles i samme politikreds – i særdeleshed ved større sagskomplekser med flere børn og unge – således at der skulle afvikles mange nævnsmøder inden for kort tid.
- at der har været ferieperioder, hvor nogle børn/unge og/eller forældremyndighedsindehavere har haft forfald, og nævnsmødeaktiviteten har været nedsat.

Nogle af de interviewede nævnsmedlemmer påpeger vigtigheden af, at sagerne i Ungdomskriminalitetsnævnet fremmes med den fornødne hurtighed, da en lang sagsbehandlingstid eksempelvis vurderes at gøre det vanskeligere for barnet/den unge at forstå formålet med Ungdomskriminalitetsnævnet, herunder at børnene/de unge mærker en hurtig konsekvens af deres handlinger, samt at øge risikoen for, at barnet/den unge begår ny kriminalitet inden nævnsmødet.

³⁵ Ungdomskriminalitetsnævnet er blevet bevilliget midler til at nedbringe de sager, der har hobet sig op som følge af denne situation.

³⁶ Sekretariatet har fået flere nye medarbejdere i august og september 2020.

Nævnsmøderne afholdes som udgangspunkt i mødelokaler ved byretterne.

I forbindelse med interviewene er fagpersonerne bedt om at vurdere de fysiske rammer for nævnsmøderne. De fleste af de interviewede nævnsmedlemmer og børnesagkyndige vurderer, at hovedparten af de lokaler, som de har stiftet bekendtskab med, har været egnede til afholdelse af nævnsmøder. Et godt mødelokale beskrives først og fremmest som et lokale af rette størrelse, hvilket vil sige, at det hverken er for lille eller for stort.³⁷ Et for lille mødelokale med mange mødedeltagere anses ikke for at være hensigtsmæssigt, men samtidig gives der udtryk for, at et for stort mødelokale omvendt kan være med til at skabe afstand og til at hæmme etableringen af kontakt med barnet/den unge. Herudover nævnes forhold såsom god ventilation og ordentlig akustik som centralt for muligheden for at afvikle mødet under de mest optimale betingelser.

Flere af de interviewede ungetilsynsførende og repræsentanter fra de indstillende kommuner har en mere negativ opfattelse af de fysiske rammer i forbindelse med afviklingen af nævnsmøderne. Dette angår særligt de rum, hvor det er muligt at opholde sig henholdsvis umiddelbart inden nævnsmødet, under nævnsmedlemmernes votering og umiddelbart efter afgørelsen, idet der her er mulighed for dialog med barnet/den unge og familien for både de ungetilsynsførende og repræsentanterne fra de indstillende kommuner. Det vurderes således som værende problematisk, når de fysiske betingelser for denne dialog ikke er optimale, herunder for små eller fælles venteområder, hvor der ikke er mulighed for at gå for sig selv og tale fortroligt med familien.

Ligeledes nævnes eksistensen af hensigtsmæssige venteområder og muligheden for let og hurtigt at komme ind og ud af retsbygningen som forhold, der er vigtige i relation til indlæggelsen af pauser under nævnsmødet.

Yderligere et forhold vedrørende de fysiske rammer, som adresseres af nogle af de ungetilsynsførende og repræsentanter fra de indstillende kommuner, er, at møderne foregår i en retsbygning. Det vurderes, at nogle af børnene/de unge har vanskeligt ved at forstå, at det ikke er et retsmøde, de deltager i. En af repræsentanterne fra en indstillende kommune udtrykker det således:

Jeg synes, at det kan være svært at forklare over for den unge og familierne, at det ikke er en retssag, og at de ikke skal have en dom. Det er rammerne også med til at lave det set-up. Så er der nogle dommere, der er gode til at få det talt ned, men det er ikke alle. Der er stor forskel på det.

En af dommerne påpeger i den forbindelse, at jo mere retssalslignende lokalet er, jo højere krav stiller det til dommeren, der er mødeleder, i forhold til at skabe et rum for dialog med barnet/den unge. En af de interviewede unge har oplevet, at nævnsmødet blev afholdt i en retssal grundet

³⁷ Flere påpeger, at der i forbindelse med afstandskrav grundet situationen vedrørende COVID-19 er anvendt andre, større lokaler.

afstandskrav som følge af COVID-19. Han beskriver oplevelsen således: *Jeg vidste ikke, at mødet blev holdt der, fordi der er Corona, og vi skal holde afstand. Jeg kommer bare ind og ser en kæmpe sal og tænker "hold da op, det ligner noget fra Prison Break."*

7.4

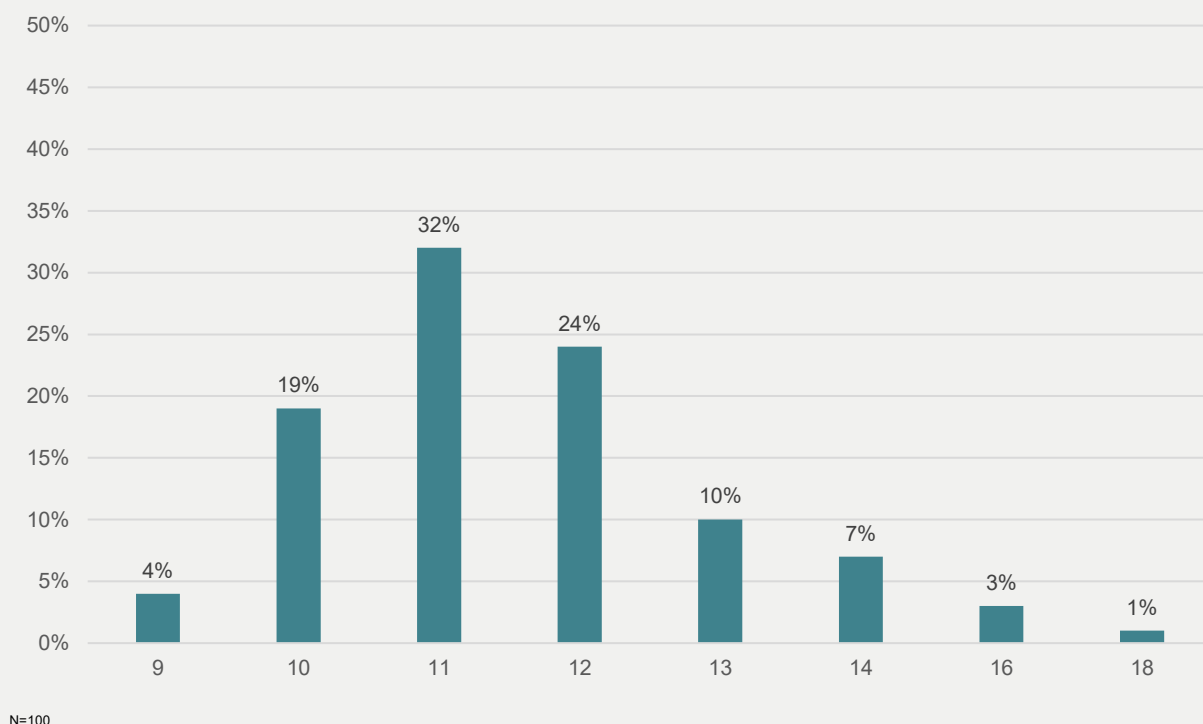
Varighed af og deltagere ved nævnsmøder

I den manuelle sagsgennemgang har det i 97 af sagerne været muligt at identificere nævns-mødets varighed. Heraf har nævnsmødet i 86 pct. af tilfældene været mellem 30 minutter og to timer. Ud af de 97 sager varede det korteste møde 15 minutter, og det længste varede to timer og 40 minutter. Dette inkluderer både afviklingen af selve nævnsmødet, voteringen og formidlingen af afgørelsen.

I forbindelse med den manuelle sagsgennemgang er der desuden lavet en optælling af, hvor mange personer der har deltaget på nævnsmøderne.

Figur 7

Fordeling af antal deltagere på nævnsmøderne.

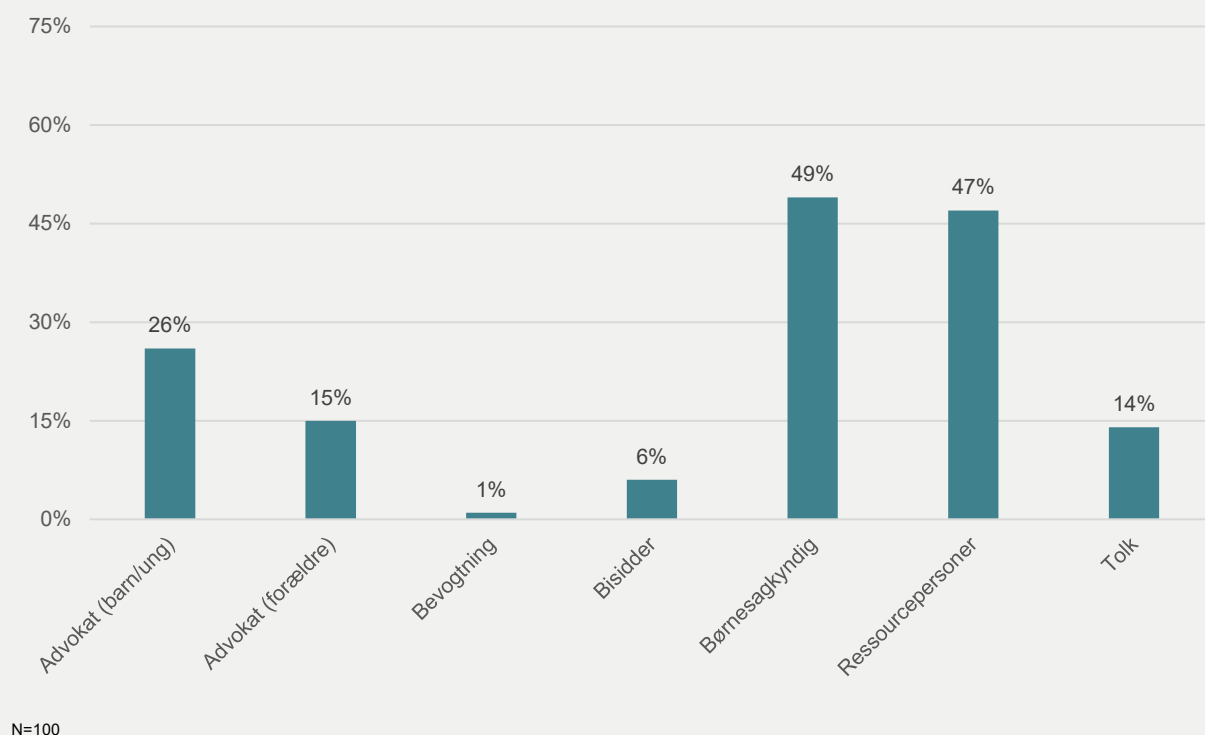


Som det ses af figur 7, har der deltaget mellem ni og 18 personer på nævnsmøderne. I tre fjerdedele af sagerne har der været mellem ti og 12 deltagere.

I alle 100 sager har der deltaget en medarbejder fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat, en dommer, et nævnsmedlem fra politiet³⁸, et nævnsmedlem fra kommunen, en ungetilsynsførende fra Ungekriminalforsorgen³⁹ og mindst én repræsentant fra den indstillende kommune. Med hensyn til sidstnævnte har der i 26 tilfælde deltaget to personer, hvor den ekstra repræsentant i mange tilfælde er en juridisk medarbejder eller en leder. I en sag har barnet/den unge ikke deltaget, og i 13 sager har en af forældremyndighedsindehaverne ikke deltaget.⁴⁰ Nedenstående figur 8 viser, hvilke øvrige personer der har deltaget på nævnsmøderne.

Figur 8

Andel møder med forskellige deltagere.



Ved knap halvdelen af møderne har der deltaget en børnesagkyndig. Der har deltaget en børnesagkyndig i 42 ud af 50 sager med 10-14-årige. I de resterende otte sager var den unge fyldt 15 år forud for afholdelse af mødet.⁴¹ Der har deltaget en børnesagkyndig på syv ud af 50 møder med 15-17-årige.

³⁸ I to tilfælde har der på mødet desuden deltaget en observatør fra politiet.

³⁹ I et tilfælde har der deltaget to ungetilsynsførende på mødet.

⁴⁰ I disse tilfælde har en anden forældremyndighedsindehaver deltaget.

⁴¹ Som tidligere nævnt henviser alderen til børnene/de unges alder på gerningstidspunktet.

I 47 pct. af møderne har der deltaget en eller flere ressourcepersoner. I 38 tilfælde har der deltaget en ressourceperson, i syv tilfælde to og i to tilfælde har der deltaget tre ressourcepersoner. Ressourcepersonerne er i de fleste tilfælde en kontaktperson for barnet/den unge (18 tilfælde). Derudover kan ressourcepersonerne være medarbejdere fra bosteder, institutioner eller andre sociale tilbud, familiemedlemmer, medlemmer fra plejefamilie eller ungekonsulenter/vejledere.⁴²

Ved godt en fjerdedel af møderne har barnet/den unge haft advokatbistand under nævnsmødet, mens forældremyndighedsindehavere har haft advokatbistand ved 15 pct. af møderne.⁴³

Ved seks møder har der deltaget en eller flere bisiddere.⁴⁴ Bisidderne har været familiemedlemmer eller socialfaglige fagpersoner.

7.4.1

Overvejelser vedrørende antallet af mødedeltagere

I interviewene er der flere fagpersoner, som adresserer antallet af deltagere på nævnsmødet, og hvilken indvirkning det vurderes at have på barnet/den unge. En hel del har indtrykket af, at det for barnet/den unge må virke overvældende og vanskeligt at forholde sig til de mange mødedeltagere, særligt for den yngste del af målgruppen. Omvendt påpeger flere, at de mange deltagere også er med til at markere alvorligheden i situationen.

De fleste fagpersoner påpeger også, at de oplever, at alle deltagere har en funktion og spiller en rolle på mødet. Det nævnes blandt andet, at inddragelsen af de forskellige personer på nævnsmødet, der kender barnet/den unge, eksempelvis ressourcepersoner eller kontaktpersoner, kan bidrage med yderligere indsigt i barnets/den unges ressourcer og problemer. Inddragelsen af de forskellige mødedeltagere kan således bidrage til en helhedsorienteret vurdering af barnet/den unges situation, hvilket er et af formålene med oprettelsen af Ungdomskriminalitetsnævnet.⁴⁵

Dog er der flere af de interviewede nævnsmedlemmer, der undrer sig over, at de indstillende kommuner i nogle tilfælde deltager med mere end en repræsentant på mødet. En af de interviewede kommunale sagsbehandlere fra en indstillende kommune forklarer følgende som en årsag til, at det i nogle tilfælde kan være væsentligt, at en leder deltager på nævnsmødet:

⁴² Jf. ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 6 skal barnet/den unge og forældre spørges, om de ønsker bestemte ressourcepersoner indkaldt til nævnsmødet, herunder om grundene hertil. Det har i den manuelle sagsgennemgang været forsøgt at identificere, hvorvidt barnet/den unge havde ønsket, at bestemte ressourcepersoner skulle deltage på mødet, og i så fald hvorvidt pågældende havde deltaget på mødet, men da oplysningerne vedrørende dette er behæftet med for stor usikkerhed, har det ikke været muligt at opgøre.

⁴³ I en sag har to advokater deltaget med bistand til forældremyndighedsindehaverne.

⁴⁴ I en sag har der deltaget to bisiddere.

⁴⁵ Se bemærkninger til ungdomskriminalitetsloven.

Det kan eksempelvis være rart at have en leder med i tilfælde, hvor nævnet træffer afgørelse om anbringelse, selvom vi ikke har indstillet til det. Hvis de peger på en anbringelse, så skal det gå lidt stærkt, for så er der typisk effektivitet lige bagefter. Og så står vi der uden en plan. For hvis jeg ikke har indstillet til anbringelse, så har jeg ikke fundet et sted. Der kan det være meget rart, hvis der er en leder med i forhold til at lave et match med et anbringelsessted, og hvilken metode som stedet skal anvende. Det er jo ikke noget, som nævnet kan afgøre.

Blandt nævnsmedlemmer er der enkelte, som mener, at antallet af mødedeltagere i nogle tilfælde kan være et problem for at afvikle mødet på hensigtsmæssig vis og efterspørger mere fleksible rammer for mødeafviklingen.⁴⁶ Andre fagpersoner opfatter ikke antallet af deltagere som et problem. En af de børnesagkyndige pointerer eksempelvis, at en del af deltagerne på mødet er personer, som barnet/den unge kender og er trygge ved, herunder forældremyndighedsindehavere og ressourcepersoner. Derudover nævner nogle af nævnsmedlemmerne, at de i dialogen med barnet/den unge forsøger at afbøde indvirkningen af de mange deltagere, og at selve placeringen af deltagerne i mødelokalet også kan have en betydning. I forhold til sidstnævnte er der blandt nævnsmedlemmerne en ensartet beskrivelse af, hvordan mødedeltagerne placeres rundt om mødebordet. Beskrivelsen omfatter et aflangt eller ovalt bord, hvor nævnsmedlemmer og eventuelt den børnesagkyndige sidder i midten på den ene side, mens barnet/den unge, forældremyndighedsindehavere og eventuelle ressourcepersoner og advokater sidder overfor, og de resterende mødedeltagere er placeret i begge sider. Placeringen af deltagerne, samt det forhold at det kun er enkelte af personerne, som barnet/den unge har en dialog med under mødet, vurderes som en måde, hvorpå nogle af de andre mødedeltagere fremtræder mere perifert på mødet.

Enkelte af de interviewede børn/unge udtrykker, at de ikke forstod, hvorfor de mødedeltagere, der ikke spillede så aktiv en rolle på mødet, var til stede. Flere af børnene/de unge har dog ikke oplevet det som et problem, at der var mange deltagere på mødet. En siger eksempelvis: *Det var fint nok, for vi var ligeså mange, som de var. Jeg tror, at hvis jeg kun havde siddet med min far, så havde det måske været lidt overvældende. Men fordi både min far, min mor og min kontaktperson var der, så er det ikke ligeså overvældende.*

7.5

Nævnsmedlemmernes rolle og bidrag på nævnsmødet

Når der i nærværende kapitel refereres til nævnsmødet, henviser det til den del af mødet, der finder sted, inden nævnsmedlemmerne trækker sig tilbage for at votere.

⁴⁶ Se mere vedrørende dette i afsnit 7.11 om hensyn og individuel tilrettelæggelse af nævnsmøder.

Dommernes rolle ved nævnsmødet er at agere mødeleder og ved mødets begyndelse at sikre sig barnets/den unges og forældremyndighedsindehaveres identitet samt kontrollere, at øvrige nødvendige mødedeltagere er til stede.⁴⁷ På nævnsmøder, hvor der ikke deltager en børnesagkyndig, beskriver en del af de interviewede nævnsmedlemmer, at det desuden er dommeren, der som udgangspunkt fører dialogen med barnet/den unge. Andre beskriver, at der blandt nævnsmedlemmerne er en mere ligelig fordeling af taletid.

Ifølge de interviewede nævnsmedlemmer bidrager *de kommunalt ansatte* på nævnsmøderne særligt med deres indsigt i socialfaglige indsatser og kendskab til det kommunale system, herunder eksempelvis ved at kunne spørge ind til specifikt indhold i de indstillede indsatser, som er væsentligt at få afdækket.

De ansatte ved politiet bidrager, ifølge de øvrige interviewede nævnsmedlemmer, med deres kendskab til kriminalitetsbilledet i lokalområdet, hvilket indebærer, at de kan spørge barnet/den unge om, hvor vedkommende opholder sig i fritiden, hvem vedkommende er sammen med og lignende spørgsmål, der kan afdække væsentlige kriminalitetsrisikofaktorer. Derudover beskriver nogle også, at tilstedeværelsen af ansatte fra politiet ved nævnsmøderne er med til at markere alvoren af situationen.

Samlet set synes der på baggrund af interviewene med nævnsmedlemmerne at være en opfattelse af, at de forskellige nævnsmedlemmer hver især har relevante og væsentlige bidrag under nævnsmødet samt af, at nævnsmedlemmernes forskellige fagligheder supplerer og understøtter hinanden godt. Nævnsmedlemmerne vurderer derfor, at sammensætningen af nævnet bidrager til en helhedsvurdering af barnets/den unges situation, hvilket er et af formålene med etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet.

7.5.1

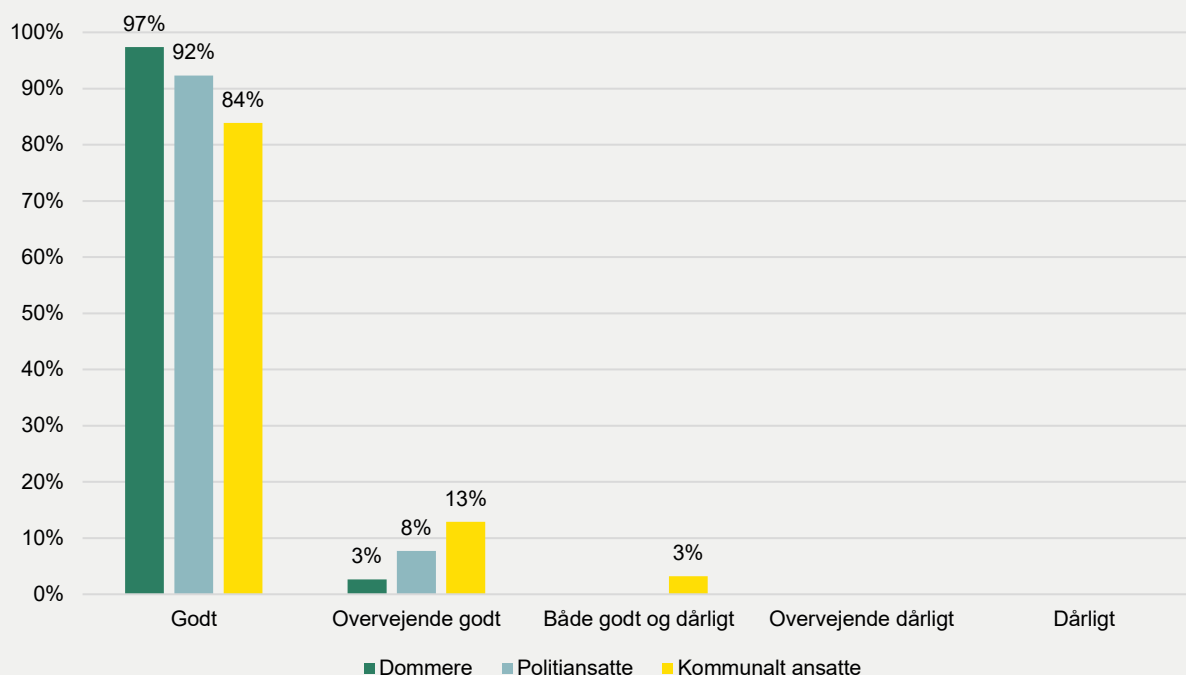
Samarbejdet mellem nævnsmedlemmer på nævnsmødet

For så vidt angår samarbejdet mellem nævnsmedlemmerne på nævnsmødet, er den overvejende opfattelse blandt de interviewede nævnsmedlemmer, at dette fungerer godt og er præget af gensidig respekt. I spørgeskemaet er nævnsmedlemmerne adspurgt, hvordan de generelt vurderer samarbejdet med de andre nævnsmedlemmer under nævnsmødet. Nedenstående figur 9 viser fordelingen af svarene blandt nævnsmedlemmerne.

⁴⁷ Se også § 30 i bekendtgørelse om forretningsorden for Ungdomskriminalitetsnævnet.

Figur 9

Nævnsmedlemmernes vurdering af samarbejdet under nævnsmødet fordelt efter faggruppe



N=139

Besvarelsene af spørgeskemaet afspejler samme opfattelse, som fremgår af interviewene, idet langt hovedparten af nævnsmedlemmerne vurderer, at der er et godt samarbejde under nævnsmødet, jf. figur 9.

7.6

Øvrige fagpersoners rolle og bidrag på nævnsmødet

7.6.1

Børnesagkyndige

Børnesagkyndige skal deltage på nævnsmøder, når sagen vedrører en 10-14-årig samt i særlige tilfælde vedrørende 15-17-årige.⁴⁸ Sidstnævnte eksempelvis når der indstilles til en anbringelse, jf. ungdomskriminalitetslovens § 6. Af bemærkningerne til ungdomskriminalitetsloven fremgår, at den børnesagkyndiges opgave generelt vil være at sikre en yderligere faglig indsigt i forhold til børn og unge.

I interviewene beskriver de fleste fagpersoner, at det som udgangspunkt er den børnesagkyndige, når en sådan er til stede, der fører dialogen med barnet/den unge. De interviewede giver

⁴⁸ Se afsnit 7.4 vedrørende andelen af nævnsmøder hvor en børnesagkyndig har deltaget.

samtidig udtryk for, at de anser de børnesagkyndiges bidrag på nævnsmødet som væsentlig. Det berettes eksempelvis, at de børnesagkyndige kan stille spørgsmål, som afdækker barnet/den unges ressourcer og udfordringer på anden vis end nævnsmedlemmerne. Der peges også på, at de børnesagkyndige kan bidrage med at skabe en tryk atmosfære for barnet/den unge, samt at de kan være med til at skabe kontakt og åbne for dialogen, særligt i samtaler om sårbare emner, eller hvor barnet/den unge er svær at nå ind til.

I interviewene er det en udbredt opfattelse – på tværs af alle øvrige faggrupper – at kompetencerne relateret til de ovennævnte forhold er meget varierende blandt de børnesagkyndige. Blandt de interviewede fagpersoner er en opfattelse af, at nogle af de børnesagkyndige ikke har tilstrækkelig erfaring med at føre samtaler med målgruppen. Der gives eksempler på, at nogle af de børnesagkyndige vurderes at have vanskeligt ved at skabe kontakt og holde fast i dialogen med barnet/den unge, at nogle stiller for abstrakte eller irrelevante spørgsmål, eller undlader at stille nødvendige, svære spørgsmål.

Overordnet set er der således en vurdering af, at de børnesagkyndige, der formår at skabe rammerne for en god dialog med barnet/den unge, yder et væsentligt bidrag til at løfte kvaliteten af nævnsmøderne. Det drejer sig særligt om at få udfoldet relevante refleksioner fra barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere, som kan være med til at danne grundlag for at træffe den mest hensigtsmæssige afgørelse. Omvendt opleves det derfor også som et problem, at nogle børnesagkyndige ikke vurderes at have de rette kompetencer til og/eller erfaring med samtale med denne målgruppe.

De fleste nævnsmedlemmer tilkendegiver, at afgrænsningen⁴⁹ af de børnesagkyndiges deltagelse på nævnsmøder er velfungerende, mens få giver udtryk for et ønske om børnesagkyndiges deltagelse ved flere nævnsmøder.

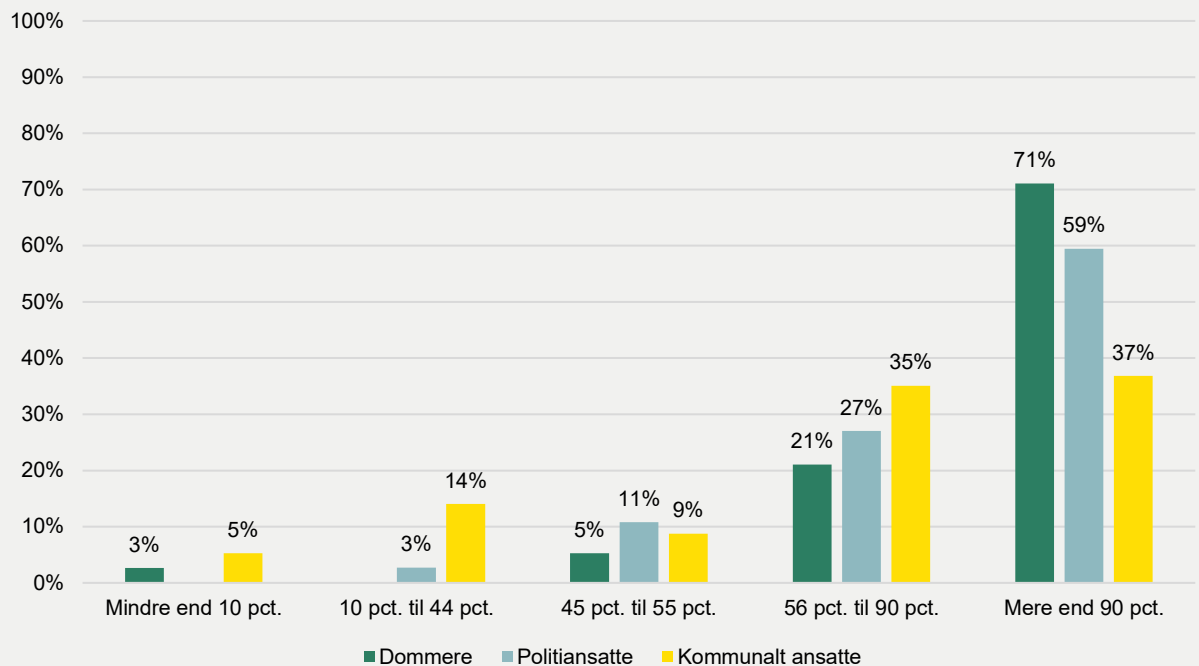
I spørgeskemaet er nævnsmedlemmerne bedt om at vurdere andelen af nævnsmøder, hvor den børnesagkyndiges deltagelse styrker dialogen med barnet/den unge.⁵⁰ Nedenstående figur viser fordelingen af svarene for hver faggruppe.

⁴⁹ Det omfatter som nævnt nævnsmøder med 10-14-årige samt i særlige tilfælde nævnsmøder med 15-17-årige, eksempelvis hvis der indstilles til anbringelse.

⁵⁰ Respondenterne er bedt om alene at tage udgangspunkt i de møder, hvor en børnesagkyndig deltager.

Figur 10

Nævnsmedlemmernes vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor den børnesagkyndiges deltagelse styrker dialogen med barnet/den unge, fordelt efter faggruppe⁵¹



N=132

Det ses af figur 10, at størstedelen (71 pct.) af dommerne mener, at de børnesagkyndiges deltagelse styrker dialogen ved mere end 90 pct. af nævnsmøderne, mens det er 37 pct. af de kommunalt ansatte, der svarer dette. Knap hver femte kommunalt ansatte mener, at det er under halvdelen af nævnsmøderne, hvor den børnesagkyndiges deltagelse styrker dialogen.

Nogle af de interviewede børnesagkyndige tilkendegiver, at der kan være vanskelige betingelser for en gunstig dialog med barnet/den unge på nævnsmødet, og påpeger, at det i nogle tilfælde kan være mere hensigtsmæssigt, at det er en person, barnet/den unge kender og er tryk ved, der fører dialogen. Enkelte børnesagkyndige efterspørger mere tid og rum til at kunne præsentere sig for barnet/den unge umiddelbart inden nævnsmødet med henblik på at etablere en kontakt og forbedre betingelserne for en gunstig dialog. Enkelte andre fagpersoner nævner tilfælde, hvor den børnesagkyndiges dialog med barnet/den unge på mødet vurderes at være hæmmet af den børnesagkyndiges begrænsede taletid.

⁵¹ Syv respondenter har svaret "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt". Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

7.6.2

Repræsentanter fra indstillende kommuner

Repræsentanten fra den indstillende kommune har til opgave at forelægge sagen på nævns-mødet, herunder at redegøre for indstillingen og begrundelser herfor, jf. § 31 i bekendtgørelse om forretningsorden for Ungdomskriminalitetsnævnet. Det beskrives i interviewene, at efter sagen er forelagt, har repræsentanterne fra den indstillende kommune en observerende, tilba-getrukket rolle på nævns-mødet. Ofte vurderes der dog at være behov for at stille afklarende spørgsmål til indstillingen eller at spørge ind til opfattelsen af forskellige forhold vedrørende barnet/den unge og familien. I den forbindelse pointerer flere nævnsmedlemmer vigtigheden af, at den tilstedeværende repræsentant fra den indstillende kommune også er barnets/den unges sagsbehandler, såfremt barnet/den unge i forvejen modtager foranstaltninger efter lov om social service. Nogle af nævnsmedlemmerne oplever ofte, at det ikke er barnets/den unges sagsbehandler, der deltager på nævns-møder. Dette opfattes som et problem, både i forhold til muligheden for at berige drøftelsen med informationer om barnet/den unge og familien, i forhold til at skabe tryghed og genkendelighed for barnet/den unge og i forhold til det efter-følgende samarbejde mellem barnet/den unge og kommunen, såfremt der træffes afgørelse om et forbedringsforløb. I interviewene med repræsentanterne fra de indstillende kommuner gives der dog udtryk for en opfattelse af, at det har høj prioritet, at barnet/den unges kendte kommunale sagsbehandler deltager på nævns-møderne.

7.6.3

Advokater

Ungdomskriminalitetsnævnet skal tilbyde forældremyndighedsindehavere og et barn/en ung, der er fyldt 12 år, gratis advokatbistand i bestemte typer af sager, herunder sager vedrørende anbringelse, jf. ungdomskriminalitetslovens § 46.⁵² De interviewede advokater beskriver det som deres rolle ved nævns-mødet at sikre, at alle forhold, der er væsentlige for barnet/den unge at få udtrykt, kommer frem på nævns-mødet. Dette sikres ved at stille barnet/den unge forskellige spørgsmål, som de sammen har forberedt på forhånd. Derudover påpeger advoka-terne, at de kan have en støttende funktion for barnet/den unge samt have fokus på barnets/den unges retsstilling i forhold til de beslutninger, der træffes. Flere af de interviewede advokater beskriver deres rolle som mere tilbagetrukket, end de er vant til i andre sammenhænge, hvor de også har erfaring med at repræsentere børn og unge. Yderligere beskriver de, at deres rolle er større forud for nævns-mødet i forhold til at forberede barnet/den unge⁵³ og efter mødet i forhold til at forklare afgørelsens konsekvenser end under selve mødet.

I interviewene med de øvrige fagpersoner beskrives det, at advokaternes bidrag til nævns-møderne er meget varierende. De fleste af nævnsmedlemmerne beskriver eksempelvis oplevelser med advokater, der virker uforberedte og har misforstået Ungdomskriminalitetsnævnets funktion. Opfattelsen er, at nogle af advokaterne forveksler nævns-mødet med en retssag, hvor skyldsspørgsmålet adresseres, og der holdes forsvarslignende taler for barnet/den unge, samt at forbedringsforløb og foranstaltninger italesættes som en straf eller dom. Dette vurderes

⁵² Der er i afsnittet alene fokus på advokaternes repræsentation af børnene/de unge og ikke af forældre-myndighedsindehaverene.

⁵³ Se afsnit 6.2 om forberedelse af børn/unge til nævns-mødet.

problematisk, fordi det kan skabe forvirring om formålet med nævnsmødet over for barnet/den unge og kan skabe et ugunstigt udgangspunkt for en åben dialog om barnet/den unges udfordringer og behov. Flere af nævnsmedlemmerne påpeger dog, at i takt med at advokaterne får mere erfaring med deltagelse i nævnsmøderne, bliver disse oplevelser færre.

Blandt nævnsmedlemmerne ytrer nogle, at velforberedte advokater, der har skabt en relation til barnet/den unge inden nævnsmødet, i høj grad bidrager positivt til at belyse barnets/den unges perspektiv. Citatet nedenfor fra et kommunalt ansat nævnsmedlem eksemplificerer det, som flere andre nævnsmedlemmer også udtrykker:

Nogle af advokaterne har virkelig fanget, hvad det går ud på, og har ofte været en hjælpende faktor. De kan faktisk være den person, som den unge har noget tillid til, og de har talt sammen inden, så advokaten kan være med til at facilitere samtalen lidt: 'Som du sagde til mig forleden dag, så kunne du jo godt tænke dig at få en uddannelse' eller lignende.

7.6.4

Ungetilsynsførende

Som udgangspunkt deltager ungetilsynsførende fra Ungekriminalforsorgen på alle nævnsmøder. I interviewene beskriver de ungetilsynsførende, at deres rolle på selve nævnsmødet er tilbagetrukket og observerende. De vurderer, at deres tilstedeværelse er væsentlig, idet der kan opstå spørgsmål fra nævnsmedlemmerne om, hvilke konsekvenser afgørelser om forskellige foranstaltninger har for barnet/den unge i forhold til omfanget af tilsyn i Ungekriminalforsorgen, samt i forhold til at præsentere sig selv og Ungekriminalforsorgen over for barnet/den unge og forældremyndighedsindehaverne. En af de ungetilsynsførende siger følgende:

I starten blev vi ikke rigtig inviteret på banen på mødet, og dommeren forsøgte selv at forklare, hvem vi var. Men når vi kommer på banen og kan sige, at omfanget af tilsyn er sådan, sådan og sådan. Det giver en anden ro for familien og en bedre fornemmelse for, hvad de samtykker til.

Det er flere af de ungetilsynsførendes opfattelse, at dommerne i højere grad nu, end i begyndelsen efter etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet, giver mulighed for, at de ungetilsynsførende kan præsentere Ungekriminalforsorgen og betydningen af et eventuelt tilsyn.

Desuden vurderer de ungetilsynsførende, at deres tilstedeværelse på nævnsmødet er væsentlig for at skabe sammenhæng i forløbet for familien i de tilfælde, hvor der træffes afgørelse om et forbedringsforløb. Det vurderes således at være et godt udgangspunkt for det videre samarbejde mellem den ungetilsynsførende, barnet/den unge og forældremyndighedsindehaver, at den ungetilsynsførende har kendskab til de drøftelser, der har været på nævnsmødet.

Yderligere nævner de ungetilsynsførende, at de spiller en rolle, både umiddelbart før nævnsmødet⁵⁴, i pausen under voteringen og efter afgørelsen er formidlet, i forhold til at oplyse barnet/den

⁵⁴ Se afsnit 6.2 om forberedelse af børn/unge til nævnsmødet.

unge og forældremyndighedsindehavere om Ungdomskriminalitetsnævnet generelt, om nævnsmødet specifikt eller om tilsynet i Ungekriminalforsorgen.

7.7

Forældremyndighedsindehaveres deltagelse på nævnsmødet

I interviewene med fagpersonerne kommer det til udtryk, at der er stor forskel på, hvordan forældremyndighedsindehavere reagerer og agerer på nævnsmøderne. Det beskrives, at de fleste forældremyndighedsindehavere virker samarbejdsvillige, mens enkelte forekommer aggressive eller rejser tvivl om skyldsspørgsmålet.

Som udgangspunkt opleves det som positivt, at forældremyndighedsindehaverne er forpligtet til at deltage på nævnsmøderne, blandt andet i forhold til, at forældremyndighedsindehaverne bliver holdt op på deres ansvar. Dette er også et af formålene med ungdomskriminalitetsreformen.⁵⁵ Derudover vurderer fagpersonerne også, at forældremyndighedsindehavernes deltagelse på nævnsmødet som udgangspunkt er en støtte for barnet/den unge. Flere af de interviewede børn/unge tilkendegiver også, at de har oplevet forældremyndighedsindehavernes deltagelse på nævnsmødet som en støtte.

Blandt fagpersonerne er der dog også en udbredt opfattelse af, at forældremyndighedsindehavernes deltagelse i nogle tilfælde kan virke hæmmende for, at barnet/den unge ytrer sig frit. Dette vedrører for det første eksempler på, at nogle forældremyndighedsindehavere har vanskeligt ved at undlade at blande sig, imens barnet/den unge ytrer sig. For det andet vurderes der at være tilfælde, hvor barnet/den unge ikke har lyst til at udtrykke deres tanker, oplevelser og synspunkter, når forældremyndighedsindehaverne hører det. Dette nævnes eksempelvis i sager, hvor der er et konfliktfyldt forhold mellem barnet/den unge og forældremyndighedsindehaverne. En af de interviewede unge fortæller, hvordan vedkommende oplevede forældrenes deltagelse på nævnsmødet:

Det giver ikke nogen støtte. Det giver bare mere bekymring. Selvom jeg ikke gad at snakke om tingene, så havde jeg haft meget lettere ved det, hvis min mor og far ikke sad ved siden af. Det er ikke sjovt for dem, at deres søn gør det, som han gør. Det ville være nemmere for begge parter.

Enkelte af fagpersonerne nævner, at det omvendt også kan være hæmmende for forældremyndighedsindehaverne at udtrykke sig frit, mens barnet/den unge hører det. Dette kommer også til udtryk i en dialog i et af interviewene med en forældremyndighedsindehaver og en ung, hvor forældremyndighedsindehaverne til nævnsmødet samtykkede til anbringelse, mens den unge ikke gjorde:

Forældremyndighedsindehaver: Jeg ville gerne, at vi i stedet for at kunne sige de ting til mødet, så kunne sige det inden. Det var meget ubehageligt at sidde

⁵⁵ Se aftaleteksten i forbindelse med Ungdomskriminalitetsreformen.

til mødet og blive spurgt: "Nå, hvad synes I så, der skal ske med jeres søn?". Når de unge er der ude, så er forholdet bare ikke det bedste i forvejen, vel? Og så var det fandeme ubehageligt, at han var vidne til, at vi synes, at der skulle noget rigtig god hjælp til nu. Det er jo ikke rart at høre, så skubber vi ham måske endnu længere væk.

Den unge: Det er det, jeg synes, der er så latterligt ved det her møde. At man skal sidde og sige de ting foran den unge, som sikkert har det svært nok i forvejen. Det havde jeg.

I forlængelse heraf udtrykker flere af fagpersonerne en opfattelse af, at nogle forældremyndighedsindehavere fremstiller familiens ressourcer og barnets/den unges adfærd mere positiv og problemfri, end materialet fra kommunen indikerer. En af de børnesagkyndige pointerer, at dette dels kan være for at skåne barnet/den unge, og dels kan være fordi, forældremyndighedsindehaverne er nervøse for, hvilken afgørelse der træffes.

En repræsentant fra en indstillende kommune efterspørger, at den kommunale sagsbehandler på nævnsmødet får bedre mulighed for at fremlægge kommunens vurdering af familiens ressourcer i de tilfælde, hvor familiens fremstilling af egne ressourcer ikke vurderes retvisende. En repræsentant fra en anden indstillende kommune pointerer dilemmaet for den kommunale sagsbehandler i disse tilfælde:

I nogle tilfælde ved vi, at det, som forældrene siger, det passer simpelthen ikke. Og det er sindssygt svært for kommunen at sige noget inde i det lokale. Det kan komme til at fremstå som om, vi ikke er imødekommende over for familien, og det kan ødelægge det samarbejde, vi skal have med familien bagefter. Men hvis vi ikke siger noget, så risikerer vi, at de får et forbedringsforløb eller en straksreaktion, som savner mening, og som nogle gange kan modarbejde det forløb, som vi har indstillet til.

Nogle af nævnsmedlemmerne bemærker i denne forbindelse, at det er væsentligt, at beskrivelserne og vurderingerne af familien er udførlige i sagsmaterialet fra den indstillende kommune i forhold til muligheden for at kunne danne sig et helhedsindtryk af familien.

7.8

Dialog med børn og unge på nævnsmødet

Af bemærkningerne til ungdomskriminalitetsloven fremgår, med henvisning til FN's Konvention om Barnets Rettigheder, at barnet/den unge har ret til at blive hørt under nævnsmødet. Af ungdomskriminalitetslovens § 1 fremgår blandt andet, at barnets/den unges synspunkter altid skal inddrages med passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed.

I interviewene med nævnsmedlemmerne beskrives det, at dialogen med barnet/den unge påbegyndes, så snart de formelle forhold er på plads, og kommunen har forelagt indstillingen. Nævnsmedlemmerne beskriver, at dialogen og de spørgsmål, der stilles, overordnet fokuserer på at afdække barnets/den unges ressourcer og udfordringer, samt på at få barnets/den unges eget perspektiv i forhold til, hvad der skal til for at danne et godt udgangspunkt for en kriminalitetsfri tilværelse, herunder hvordan vedkommende forholder sig til de konkrete elementer

i indstillingen fra kommunen. Nævnsmedlemmerne tilkendegiver, at formålet med dialogen er at sikre, at de afgørelser, der træffes, så vidt muligt er meningsfulde for barnet/den unge, da dette vurderes at give de bedste forudsætninger for et succesfuldt forløb.

7.8.1

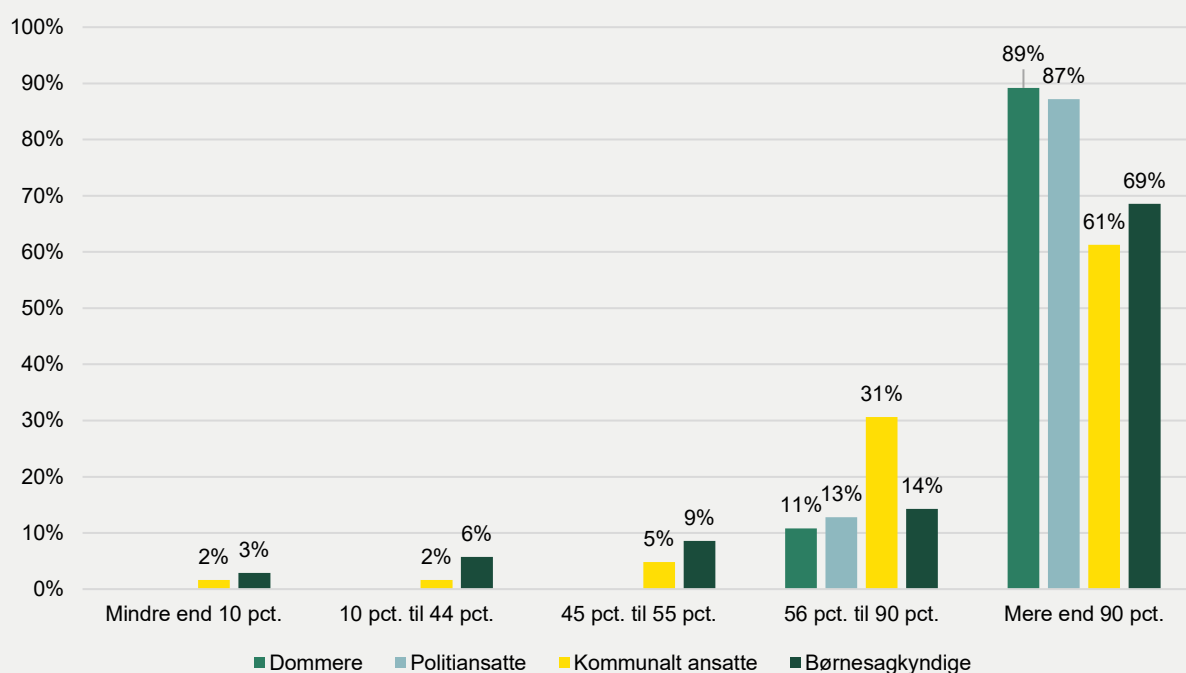
Børn og unges mulighed for at give deres mening til kende på nævnsmødet

Flere af nævnsmedlemmerne og de børnesagkyndige har indtrykket af, at det i de fleste tilfælde lykkes at få en god dialog med barnet/den unge under nævnsmødet, men at det også kan være vanskeligt at opnå. En del børn/unge beskrives som meget stille og mutte, nogle har en negativ og afvisende attitude, mens andre børn/unge har vanskeligt ved at indgå i en dialog grundet diagnoser. Med hensyn til sidstnævnte gruppe, afdækkes dette yderligere i afsnit 7.10.

I spørgeskemaet er nævnsmedlemmerne og de børnesagkyndige spurgt til deres vurdering af andelen af møder, hvor barnet eller den unge har tilstrækkelig mulighed for at give sin mening til kende.

Figur 11

Nævnsmedlemmernes og de børnesagkyndiges vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor barnet/den unge har tilstrækkelig mulighed for at give sin mening til kende under nævnsmødet, fordelt efter faggrupper⁵⁶



N=173

⁵⁶ En respondent har svaret "Ved ikke". Vedkommende er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

Figur 11 viser, at langt størstedelen af dommerne og de politiansatte nævnsmedlemmer vurderer, at barnet/den unge har mulighed for at give sin mening til kende på mere end 90 pct. af møderne. Færre – men fortsat størsteparten – af de børnesagkyndige og de kommunalt ansatte nævnsmedlemmer svarer tilsvarende.

I interviewene med fagpersonerne er der en udbredt opfattelse af, at børnene/de unge formelt set har gode muligheder for at give deres mening til kende, da der altid bliver forsøgt at etablere en dialog med barnet/den unge, og da der spørges inden voteringen, om barnet/den unge ønsker at sige noget, som vedkommende ikke har fået sagt. Spørgsmålet, der rejses af flere af de interviewede fagpersoner, er, om rammerne og situationen i nogle tilfælde indebærer, at barnet/den unge reelt set ikke får givet sin mening til kende på nævnsmøderne. Dette kan eksempelvis skyldes nervøsitet, usikkerhed, forældremyndighedsindehaveres tilstedeværelse samt begrænset evne til at udtrykke sig sprogligt. En af de interviewede unge fortæller i nedenstående citat, at han ikke fik givet sin mening til kende, fordi han gerne ville have mødet overstået hurtigst muligt:

Da vi begyndte at snakke om, hvad der skulle ske fremad, så fik jeg faktisk ikke talt helt ud. Mange af de ting, de sagde, havde jeg allerede sat mig for at gøre. Men det lød ikke helt sådan, for jeg fik ikke forklaret dem, at det havde jeg allerede tænkt over. Når der er så mange, som snakker og kigger på en, så vil man jo gerne have, at den bare bliver afsluttet. Man vil jo ikke sidde der hele dagen. Så kan man jo godt bare komme til at sige ja.

De fleste børn/unge udtrykker dog en opfattelse af, at de havde muligheden for at give deres mening til kende, og desuden at de fik sagt, hvad de ville. Dette er også opfattelsen blandt de interviewede forældremyndighedsindehavere og kontaktpersoner.

7.8.2

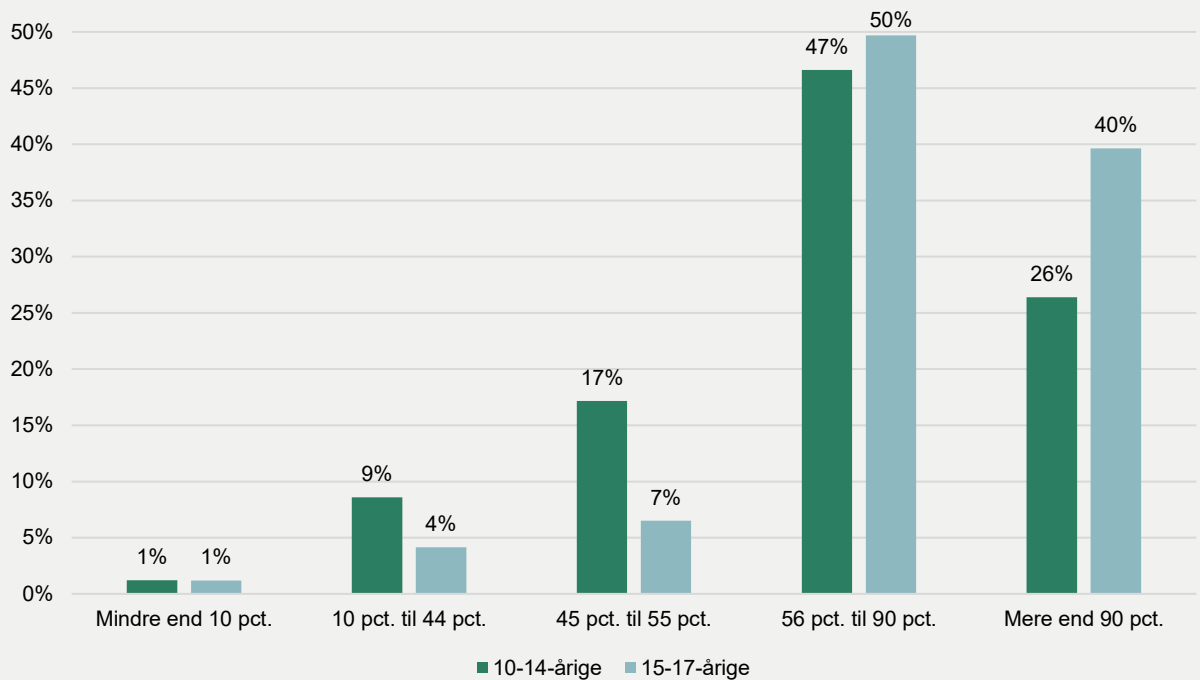
Børn og unges forståelse

Nedenstående figur 12 viser nævnsmedlemmernes og de børnesagkyndiges⁵⁷ vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor de 10-14-årige og 15-17-årige forstår de spørgsmål, som bliver stillet til dem.

⁵⁷ Det skal i den forbindelse erindres, at hovedparten af de sager, som børnesagkyndige deltager i, angår de 10-14-årige.

Figur 12

Nævnsmedlemmers og de børnesagkyndiges vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor barnet/den unge forstår de spørgsmål, som bliver stillet til dem på nævnsmødet, fordelt efter børnenes/de unges aldersgruppe⁵⁸



10-14-årige: N=163

15-17-årige: N=169

40 pct. af nævnsmedlemmerne og de børnesagkyndige vurderer samlet set, at det er mere end 90 pct. af nævnsmøderne med 15-17-årige, hvor de unge forstår de spørgsmål, der bliver stillet til dem. Hvad angår de 10-14-årige, er det godt en fjerdedel, der vurderer tilsvarende.⁵⁹

De interviewede fagpersoner fortæller, at der kan være formalia og faglige drøftelser på nævnsmødet, som barnet/den unge ikke nødvendigvis forstår, eksempelvis drøftelser mellem nævnsmedlemmerne og repræsentanter fra den indstillende kommune. Samtidig er opfattelsen blandt de fleste, at de spørgsmål, der direkte adresseres til barnet/den unge, i vidt omfang foregår i et sprog, som barnet/den unge forstår.⁶⁰

⁵⁸ Hvad angår de 10-14-årige har 11 respondenter svaret "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt", mens dette gør sig gældende for fem respondenter ved spørgsmålet angående de 15-17-årige. Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

⁵⁹ Bilagsfigur 2 og bilagsfigur 3 viser vurderingen fordelt på de enkelte faggrupper.

⁶⁰ Se yderligere i afsnit 7.10 vedrørende børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne samt afsnit 7.10.1 vedrørende hensyn til børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne på nævnsmøder.

De interviewede børn/unge udtrykker forskellige opfattelser af, hvorvidt de forstod spørgsmålene og drøftelserne på mødet. Nogle udtrykker, at de forstod det hele. Andre har oplevet det anderledes. En fortæller: *Jeg tror kun, jeg forstod alt det basale. Men hvis jeg ikke var fokuseret, så havde jeg ikke forstået noget af det.* En anden uddyber lignende pointe:

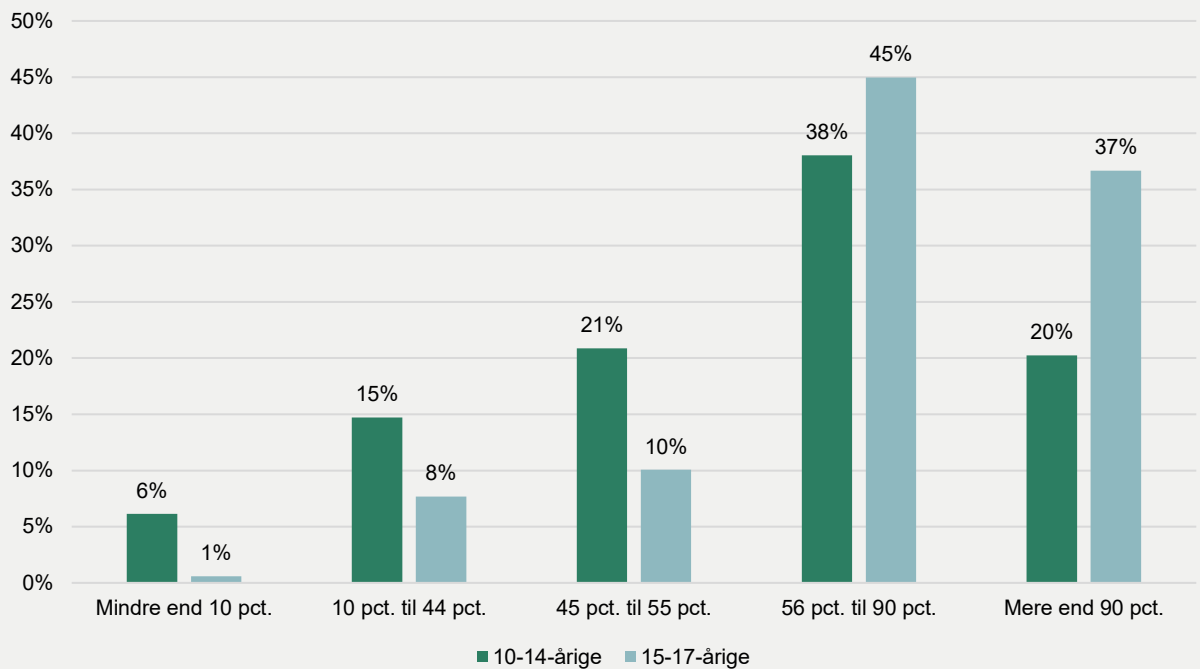
Jeg kunne godt forstå, hvad de sagde, men hvis man skal tænke på andre end mig, folk der ikke er så gode til at forstå sådan noget dansk, så synes jeg godt, at de kunne komme mere ned på de unges niveau, i stedet for at snakke til os som om vi er 34 år. De snakker meget fint.

Enkelte påpeger, at de ikke forstod formålet med de spørgsmål, der blev stillet. En siger eksempelvis: *Jeg kunne godt svare på de spørgsmål, der blev stillet, men jeg forstod ikke, hvorfor jeg skulle svare på de ting. Jeg fik ikke forklaret hvorfor.*

Figur 13 viser nævnsmedlemmernes og de børnesagkyndiges vurdering af andelen af nævns-møder, hvor de 10-14-årige og 15-17-årige forstår formålet med, at de skal deltage på et møde i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Figur 13

Nævnsmedlemmers og de børnesagkyndiges vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor barnet/den unge forstår formålet med, at de skal deltage på et møde i Ungdomskriminalitetsnævnet, fordelt efter børnenes/de unges aldersgruppe⁶¹



10-14-årige: N=163

15-17-årige: N=169

Sammenlignet med den ovenstående vurdering af, hvorvidt børnene/de unge forstår spørgsmålene på nævnsmødet, vurderer lidt færre nævnsmedlemmerne og børnesagkyndige, at mere end 90 pct. af børnene/de unge forstår formålet med at deltage på nævnsmødet. For så vidt angår de 10-14-årige, er det 20 pct. af nævnsmedlemmerne og de børnesagkyndige, og for de 15-17-årige er det 37 pct.⁶²

I interviewene med nævnsmedlemmerne og de børnesagkyndige er der en udbredt opfattelse af, at det på nævnsmøderne bliver præsenteret, hvad formålet med mødet er. Et af de politiansatte nævnsmedlemmer siger følgende: *Dommerne starter med at ridse rammerne op og gøre det klart, at det her handler sådan set ikke om den sag, der har ført dem til nævnet. Det er, som det er. Det handler om, hvordan vi kommer videre, så det ikke sker igen.*

⁶¹ Hvad angår de 10-14-årige har 11 respondenter svaret "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt", mens dette gør sig gældende for fem respondenter ved spørgsmålet angående de 15-17-årige. Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

⁶² Bilagsfigur 4 og bilagsfigur 5 viser vurderingen fordelt på de enkelte faggrupper.

Blandt de interviewede fagpersoner er der en varierende opfattelse af, hvorvidt og i hvilken grad formålet med mødet bliver forstået af børnene/de unge. En dommer har eksempelvis indtrykket af, at mange af børnene/de unge har opfattelsen af, at de har været i retten, når mødet er slut, og et kommunalt ansat nævnsmedlem fortæller at have oplevet, at nogle 10-14-årige tror, at de får en plet på straffeattesten på baggrund af deres deltagelse i Ungdoms-kriminalitetsnævnet. Flere af repræsentanterne fra de indstillende kommuner peger på, at formålet med nævnsmødet også er blevet præsenteret for barnet/den unge forud for mødet, hvorfor de har indtrykket af, at barnet/den unge forstår det i en vis grad.

7.9

Børn og unges oplevelse af at deltage på nævnsmødet

De fleste af de interviewede børn/unge beskriver deltagelsen på nævnsmødet som ”fint nok” eller ”stille og roligt”, men udtrykker også, at de gerne ville have mødet overstået hurtigst muligt.

De fleste af de interviewede børn/unge udtrykker, at deltagelsen på nævnsmødet ikke var så ubehageligt, som de havde forventet. Dette beskrives eksempelvis således:

Jeg troede, at man ville komme ind, og så ville der sidde sådan en streng person, som sagde, du skal gøre det her, og du må ikke gøre det her. Men sådan er det slet ikke. Der sad bare en rar kvinde, som snakkede med mig og min mor.

I et af interviewene med en ung og en forældremyndighedsindehaver berettes om en oplevelse af, at dialogen på nævnsmødet var værdifuld:

Den unge: Jeg tror, det var godt, at vi alle sammen var samlet, for man fik snakket om nogle ting, man ikke får snakket om normalt.

Forældremyndighedsindehaver: Jeg tror faktisk, at [den unge] fik rensset meget af sin tavle ren der. For der var mange ting, der kom frem, foran os forældre, foran kontaktpersonen og foran kommunen. Så man fik ligesom talt ud om nogle af problemerne.

To af de interviewede unge oplevede dog omvendt, at det var værre at deltage på nævnsmødet, end de havde forventet. Den ene udtrykker det således:

Det virker lidt som om, at dem, der holder møderne, er ligeglade med de unge, og at de egentlig bare kan sige rend og hop til dem, og at de skal klare sig selv. Jeg havde forventet, at det var nogle mennesker, der var til at snakke med, og som ville lytte til en. Men jeg mødte ind til det stik modsatte.

Den anden ung udtrykker oplevelsen således:

De nævnte rigtig mange ting i min fortid. Jeg troede, at de ville snakke meget om, hvad der skulle ske fremadrettet. Det er ikke fordi, der stod tre onde herskere og pegede fingre af mig, men så alligevel føltes det lidt sådan. De sendte mig ud med enormt mange, hvad hedder det, overtanker, fordi jeg begyndte at tænke på mange af de sager, jeg har været igennem, og så begyndte jeg også at føle mig forkert.

Nævnsmøder med børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne

Børn og unge med nedsatte psykiske funktionsevner er som tidligere nævnt et særligt fokuspunkt for denne evaluering. Her er det væsentligt at bemærke, at dette ikke omfatter en klart defineret gruppe.⁶³ Personer med nedsat psykisk funktionsevne udgør en af de tre overordnede grupper, der kan modtage ydelser efter lov om social service. Af kapitel 2 i vejledning om servicelovens formål og andre generelle bestemmelser i loven fremgår blandt andet, at det ikke er en konkret diagnose, men behovet for støtte, som den enkeltes psykiske funktionsevne afføder, der er udgangspunktet for vurderingen af, om vedkommende er i målgruppen til at modtage ydelser efter lov om social service.

Blandt de interviewede nævnsmedlemmer og børnesagkyndige er der flere, der bemærker, at det kan være vanskeligt at afgrænse og definere gruppen af børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne. Nogle peger på, at en del af børnene/de unge har forskellige psykiatriske diagnoser, der dog ikke indebærer, at de vurderes som havende nedsat psykisk funktionsevne.⁶⁴ Eksempelvis børn/unge med ADHD, der er velmedicinerede. Omvendt vurderes det, at en del børn/unge har uopdaget nedsat psykisk funktionsevne, og flere af de børnesagkyndige påpeger, at der i en del tilfælde burde have været foretaget en psykiatrisk udredning af barnet/den unge, men hvor dette ikke er sket.

Det bemærkes i interviewene, at de børn/unge, der vurderes at have en nedsat psykisk funktionsevne, forekommer at være meget forskellige i forhold til, hvordan og i hvilket omfang dette belaster den enkelte.

Fagpersonerne angiver i interviewene forskellige eksempler på, hvordan de oplever børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne og deres deltagelse på nævnsmøder. En hel del nævner, at de har indtrykket af, at færre børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne har en forståelse af formålet med nævnsmødet og af de spørgsmål, der stilles, sammenlignet med øvrige børn og unge. Derudover nævnes, at flere børn og unge i denne gruppe har vanskeligere ved rent fysisk at være til stede i rummet og kan være meget urolige. De kan have vanskeligere ved at formulere sig og indgå i en dialog samt vanskeligere ved at holde koncentrationen og opmærksomheden. Flere nævnsmedlemmer tilkendegiver i den forbindelse, at nævnsmøder med børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne kan være vanskelige at gennemføre i forhold til at etablere og opretholde en dialog med barnet/den unge og sikre sig

⁶³ Se eventuelt afgrænsning og kategorisering af funktionsnedsættelser i rapport fra VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (2020): Uddannelsesresultater- og mønstre for børn og unge med funktionsnedsættelser.

⁶⁴ Se eksempelvis også Socialpolitisk Redegørelse 2020, hvori det fremgår: *"Det er vigtigt at være opmærksom på, at der ikke kan laves en entydig kobling mellem en diagnose og en persons konkrete funktionsevne eller trivsel. Diagnoser som ADHD og autisme mv. er imidlertid indikationer på en udviklingsforstyrrelse, som kan give udfordringer i forskellige henseender i livet."* <https://sm.dk/publikationer/2021/feb/socialpolitisk-redegoerelse-2020/>.

barnets/den unges forståelse. Af referater fra Ungdomskriminalitetsnævnets koordinationsudvalg fremgår også et ønske om, at der i håndbogen til behandling af sager omfattet af ungdomskriminalitetsloven indgår et afsnit om håndtering af børn/unge med særlige udfordringer ved nævnsmøder.

I spørgeskemaet er nævnsmedlemmerne og de børnesagkyndige spurgt til antallet af nævnsmøder, de har deltaget i, hvor barnet/den unge har haft en nedsat psykisk funktionsevne (relateret til f.eks. autisme, borderline, ADHD, angst, mental retardering eller andre adfærds-/udviklingsforstyrrelser og psykiske lidelser). Det er i spørgeskemaet desuden bemærket, at der ikke tænkes på tilfælde, hvor barnet/den unge endnu ikke er udredt, og hvor der således alene er mistanke om en nedsat psykisk funktionsevne. 17 pct. svarer, at de ikke har deltaget i nogen møder, hvor barnet/den unge havde en nedsat psykisk funktionsevne, 65 pct. angiver at have deltaget i mellem et og ti af sådanne møder, og 17 pct. angiver at have deltaget i mere end ti.

7.10.1

Hensyn til børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne på nævnsmøder

En væsentlig forudsætning for at kunne tage hensyn på nævnsmødet er, at nævnsmedlemmerne og den børnesagkyndige på forhånd er orienteret om barnet/den unges nedsatte psykiske funktionsevne. Respondenterne er i spørgeskemaet spurgt til andelen af nævnsmøder med børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne, hvor de vurderer, at de nødvendige oplysninger herom fremgik af det tilsendte materiale fra kommunen. 60 pct. af respondenterne angiver, at de nødvendige oplysninger fremgik i alle tilfælde, 12 pct. angiver, at de fremgik i cirka halvdelen af tilfældene, og syv pct. angiver, at det ikke fremgik i nogen af tilfældene. De øvrige respondenter har angivet henholdsvis mindre end halvdelen (tre pct.) og mere end halvdelen (22 pct.) af møderne.

I forlængelse af spørgsmålet angående antallet af nævnsmøder med børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne, er respondenterne spurgt til andelen af disse møder, hvor det var relevant at tage hensyn til barnet/den unge på grund af dennes psykiske funktionsnedsættelse. 14 pct. af respondenterne angiver, at det ikke var relevant i nogle af tilfældene, 16 pct. angiver, at det var relevant i cirka halvdelen af tilfældene, og 46 pct. angiver, at det var relevant i alle tilfældene. De øvrige respondenter har angivet henholdsvis mindre end halvdelen (14 pct.) og mere end halvdelen (ni pct.) af disse møder.

Respondenterne er herefter spurgt til andelen af nævnsmøderne med børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne, hvor de vurderer, at der er taget tilstrækkelige hensyn. Otte pct. angiver, at det ikke er sket i nogen af tilfældene, 12 pct. angiver, at det er sket i cirka halvdelen af tilfældene, og 57 pct. angiver, at det er sket i alle tilfældene. De øvrige respondenter har angivet henholdsvis mindre end halvdelen (fire pct.) og mere end halvdelen (20 pct.) af møderne.

Både i et kommentarfelt i spørgeskemaet⁶⁵ og blandt de interviewede fagpersoner tilkendegiver de fleste, at de har en opfattelse af, at der i høj grad bliver taget hensyn til barnet/den unge og dennes nedsatte psykiske funktionsevne ved nævnsmøderne.

Da der, som nævnt, vurderes at være stor forskel på, hvordan og i hvilket omfang børnene/de unge er belastet af en nedsat psykisk funktionsevne, er der også forskel på, hvilke tiltag der anvendes i forhold til at tage hensyn til barnet/den unge og dennes funktionsnedsættelse.

En del af de interviewede fagpersoner nævner, at der bliver taget hensyn på nævnsmøderne ved at holde pauser, afkorte mødet, sørge for, at barnet/den unge har noget at holde hænderne beskæftiget med (f.eks. papir og blyant), strategisk placering af mødedeltagere samt ved at nævnsmedlemmerne er meget eksplicite om de tidsmæssige rammer og om forløbet af mødet.

Derudover nævnes det, at der også kan tages hensyn i forbindelse med dialogen med barnet/den unge, hvilket flere af nævnsmedlemmerne og de børnesagkyndige påpeger som en vigtig del af forberedelsen på formødet. Her kan det blandt andet planlægges, hvem der stiller spørgsmål til barnet/den unge. Det kan eksempelvis aftales, at det alene er den børnesagkyndige, en advokat eller en ressourceperson, som den unge har en god relation til, der fører dialogen. Der nævnes også overvejelser vedrørende omfanget af spørgsmål og spørgsmålsformuleringerne. Enkelte nævnsmedlemmer nævner også eksempler på nævnsmøder med 15-17-årige, hvor en børnesagkyndig har deltaget ekstraordinært på grund af barnet/den unges nedsatte psykiske funktionsevne.

Nogle nævnsmedlemmer og børnesagkyndige nævner eksempler på mere vidtgående hensyn, hvor barnet/den unge har deltaget på nævnsmødet på alternativ vis. Dette kan eksempelvis være, at børnene/de unge har siddet i et andet lokale end de øvrige nævnsmedlemmer og har haft en dialog med en børnesagkyndig eller en advokat, hvor dialogen herefter er blevet videreformidlet til nævnsmedlemmerne. Der gives også eksempler på, at nogle af mødedeltagerne har forladt mødelokalet, mens der har været en dialog med barnet/den unge. Nogle fagpersoner, særligt blandt de børnesagkyndige, efterspørger, at sådanne muligheder benyttes i flere tilfælde, idet de påpeger enkelte nævnsmøder, hvor det ikke var hensigtsmæssigt, at barnet/den unge deltog på nævnsmødet på ordinær vis.

Det mest vidtgående hensyn angår fritagelse fra deltagelse på nævnsmødet for børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne. Enkelte nævnsmedlemmer nævner at have deltaget i sådanne sager, hvor en advokat repræsenterede barnet/den unge. I den manuelle sagsgennemgang er det forsøgt at identificere tilfælde, hvor kommunen havde anmodet om, at barnet/den unge blev fritaget fra at deltage på nævnsmødet. Blandt de 100 sager er der identificeret en sag, hvor kommunen anmodede om, at den unge skulle fritages fra deltagelse på nævnsmødet

⁶⁵ Hvor det har været muligt at angive yderligere bemærkninger til børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne og deres deltagelse på nævnsmødet. Disse bemærkninger er sammenholdt med tilkendegivelser fra interviewene gennem hele afsnittet.

grundet den unges nedsatte psykiske funktionsevne. Denne anmodning blev imødeset. Ungdomskriminalitetsnævnet fandt, at den unge havde lovligt forfald henset til karakteren af den unges psykiske tilstand, og at sagen kunne fremmes uden den unges tilstedeværelse. Denne mulighed er indeholdt i ungdomskriminalitetslovens § 38, stk. 3.

Enkelte fagpersoner nævner få tilfælde, hvor barnet/den unge deltog på nævnsmødet, men hvor de vurderer, at vedkommende burde have været fritaget. Herunder også enkelte tilfælde, hvor kommunen havde anmodet om fritagelse. Sådanne tilfælde er forsøgt afdækket i spørgeskemaet, hvor nævnsmedlemmerne og de børnesagkyndige er bedt om at angive antallet af nævnsmøder med børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne, hvor de vurderede, at barnet/den unge burde være fritaget. 59 pct. angiver, at der ikke er nogen tilfælde, hvor barnet/den unge burde være fritaget, ni pct. angiver, at cirka halvdelen af børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne burde være fritaget, og otte pct. angiver, at alle i denne målgruppe burde være fritaget. De øvrige respondenter har angivet henholdsvis mindre end halvdelen (22 pct.) og mere end halvdelen (én pct.) af møderne.

I forlængelse heraf pointerer nogle af de børnesagkyndige, at udgangspunktet bør være, at børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne deltager på nævnsmødet grundet deres ret til at blive hørt og inddraget i deres egen sag.

Herudover rejser flere fagpersoner spørgsmålet om, hvorvidt nogle af disse sager med børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne burde undtages fra behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet. Dette adresseres i devalueringen vedrørende screening og henvisning.

7.11

Hensyn og individuel tilrettelæggelse af nævnsmøder generelt

Udover særlige hensyn i forbindelse med børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne, kan der også forekomme andre tilfælde, hvor nævnsmøderne tilrettelægges individuelt, eller hvor der tages særlige hensyn. Dette kan eksempelvis ske, hvis barnet/den unge har en meget ung alder, er meget nervøs, eller at der er et konfliktfyldt forhold mellem familiemedlemmer. I den manuelle sagsgennemgang er der identificeret enkelte tilfælde, hvor kommunen på forhånd havde orienteret nævnsmedlemmerne om forhold, der var væsentlige at være opmærksomme på i forbindelse med afviklingen af nævnsmødet. I et tilfælde orienteres der eksempelvis om, at den unge ikke har nogen kontakt med sin far, på trods af delt forældremyndighed, og i et andet tilfælde orienteres om et meget konfliktfyldt forhold mellem fraskilte forældremyndighedsindehavere.

Nævnsmedlemmerne og de børnesagkyndige er i spørgeskemaet spurgt, om de har deltaget i nævnsmøder, hvor kommunen havde orienteret om, at det ville være relevant at tage særlige hensyn til barnet/den unge ved nævnsmødet.⁶⁶ Tre fjerdedele svarer, at de ikke har deltaget i

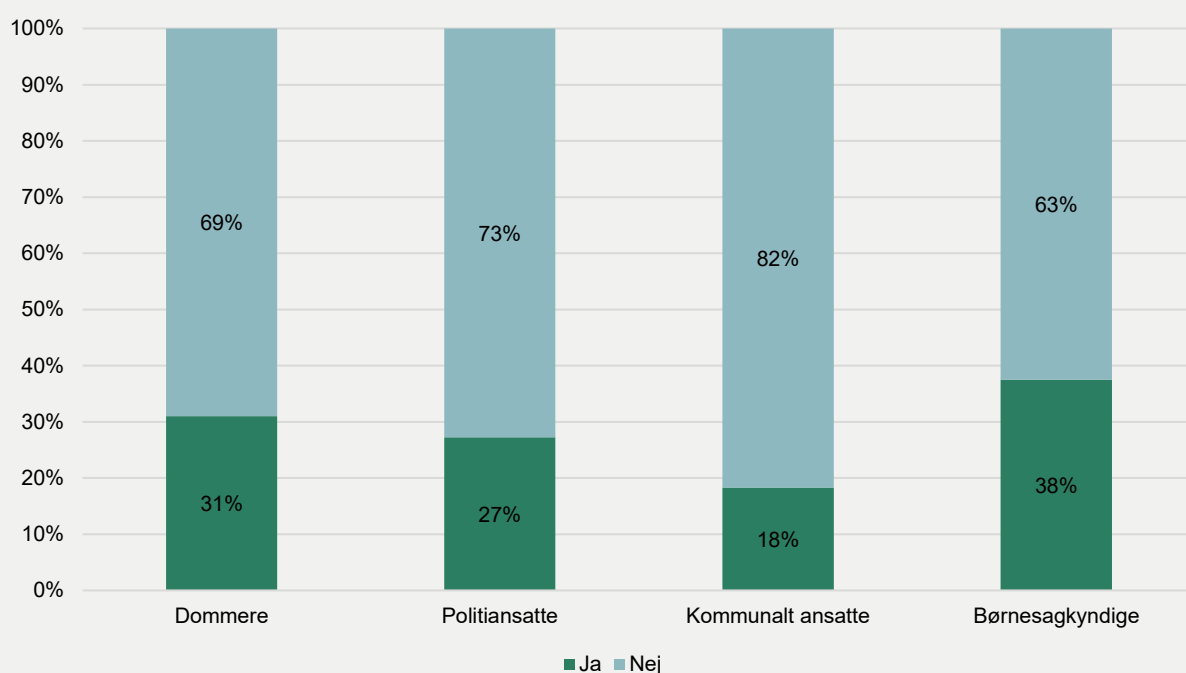
⁶⁶ Spørgsmålsformuleringen lyder: "Har du deltaget i nævnsmøder, hvor kommunen på forhånd havde orienteret om, at det ville være relevant at tage særlige hensyn til barnet/den unge ved afholdelse af nævnsmødet?" Særlige hensyn kan i denne sammenhæng eksempelvis indbefatte et kortere møde, flere

nævnsmøder, hvor dette var tilfældet, mens en fjerdedel har deltaget i sådanne nævnsmøder. Heraf angiver de fleste (70 pct.), at det har gjort sig gældende ved mellem et og to nævnsmøder.

Herefter er nævnsmedlemmerne og de børnesagkyndige spurgt, om der er tilfælde, hvor kommunen ikke havde orienteret om, at det ville være relevant at tage særlige hensyn til barnet/den unge ved nævnsmødet, men hvor de vurderer, at det ville have været vigtig information. Nedenstående figur 14 viser fordelingen af svarene blandt dommere, kommunalt ansatte, politiansatte og børnesagkyndige.

Figur 14

Deltagelse på nævnsmøder, hvor det vurderes, det ville have været vigtig information, at der skulle tages særlig hensyn til barnet/den unge, fordelt efter faggruppe⁶⁷.



N=154

Størsteparten har ikke deltaget på nævnsmøder, hvor de vurderer, at det ville have været relevant, at kommunen havde givet information om hensyn til barnet/den unge. Der er flest blandt de børnesagkyndige, der har deltaget på nævnsmøder, hvor de vurderer, at dette ville

pauser under mødet, hvordan/hvem der skulle stille spørgsmål til barnet/den unge, placering ved mødebordet, mv.

⁶⁷ 20 respondenter har svaret "Ved ikke" eller "Husker ikke". Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

have været relevant. Blandt de respondenter, der svarer bekræftende på spørgsmålet, er det samlet set knap halvdelen, som vurderer, at det ville have været relevant i mellem et og to tilfælde, mens 32 pct. angiver, at det ville have været relevant i mellem tre og fire tilfælde.

Opfattelsen blandt de fleste af nævnsmedlemmerne er, at det i høj grad er muligt at tilrettelægge nævnsmødet individuelt og tage de nødvendige hensyn. De tiltag, der nævnes som eksempler på individuel tilrettelæggelse af nævnsmøder, svarer i vidt omfang til de tiltag, der er givet som eksempler i ovenstående afsnit om hensyn til børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne.

Nogle nævnsmedlemmer og børnesagkyndige efterspørger mere fleksible rammer for tilrettelæggelsen af nævnsmøderne eller en mere udbredt praksis for alternative nævnsmøder. Dette kan vedrøre tilfælde, hvor barnet/den unge vurderes at blive for overvældet af antallet af mødedeltagere. Det kan også vedrøre tilfælde, hvor der er et meget konfliktfyldt forhold mellem fraskilte forældremyndighedsindehavere, som påvirker barnet/den unge på nævnsmødet. Der nævnes desuden tilfælde, hvor det er mest hensigtsmæssigt, at den ene forældremyndighedsindehaver ikke deltager på nævnsmødet, hvis vedkommende ikke har kontakt med barnet/den unge, og ikke selv har ytret ønske om at deltage. Dette både for at afbøde konflikter mellem forældremyndighedsindehavere og for at skærme barnet/den unge fra at skulle møde en forældremyndighedsindehaver, der ikke er involveret i barnets/den unges liv.

8.1

Votering – praksis og samarbejde

Nævnsmedlemmerne træder tilbage for at votere og træffe afgørelse i sagen, når drøftelserne under nævnsmødet er afsluttet.⁶⁸

I interviewene med nævnsmedlemmerne beskrives, at voteringen tager udgangspunkt i kommunens indstilling, hvorudfra det drøftes, om der skal foretages ændringer. Flere af de interviewede beskriver voteringen som en ligeværdig og jævnbyrdig drøftelse, hvor der bliver lyttet til hinanden og er respekt for hinandens fagligheder. Nogle af nævnsmedlemmerne peger på, at nævnets sammensætning i forbindelse med voteringen bidrager til en helhedsvurdering af barnet/den unges situation. En af de politiansatte nævnsmedlemmer udtrykker nedenstående:

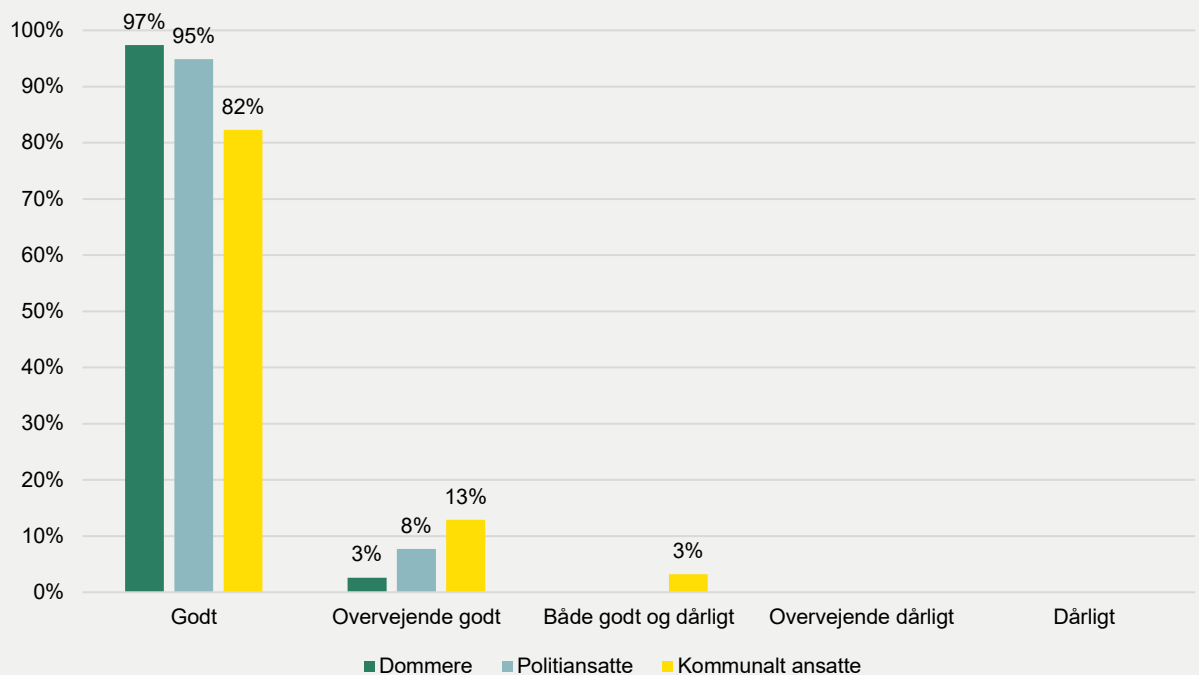
Både det kommunale medlem og dommeren får et andet perspektiv på baggrund af politiets erfaringer med kriminalitet, ungemiljøer og gadeplansindsatser. Ligesom det kommunale nævnsmedlem bidrager med et andet perspektiv i forhold til, hvordan man kan forankre forebyggelsen i en socialt udsat familie. Der kommer nogle forskellige vinkler på, som gør, at det bliver en mere helhedsorienteret tilgang.

I spørgeskemaet er nævnsmedlemmerne også spurgt, hvordan de generelt vurderer samarbejdet med de andre nævnsmedlemmer ved voteringen.

⁶⁸ Se § 33 i bekendtgørelse om forretningsorden for Ungdomskriminalitetsnævnet.

Figur 15

Nævnsmedlemmernes vurdering af samarbejdet med de andre nævnsmedlemmer ved voteringen fordelt efter faggruppe⁶⁹



N=139

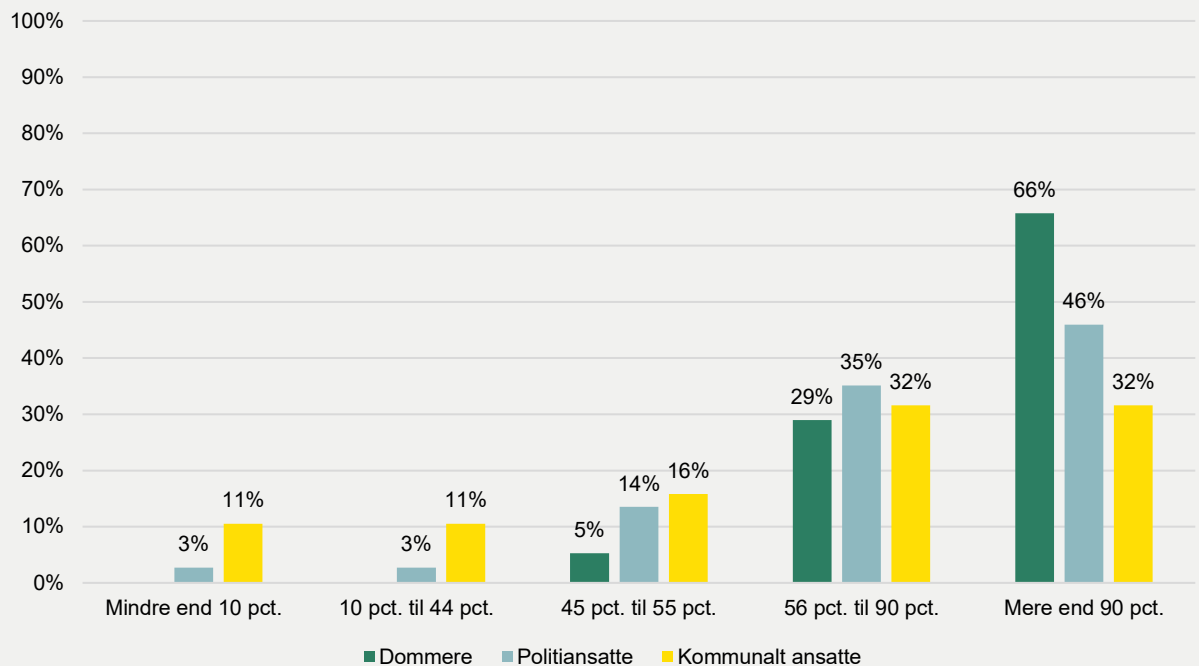
Som det ses af figur 15, vurderer langt de fleste, at der er et godt samarbejde med de øvrige nævnsmedlemmer ved voteringen.

Hvis en børnesagkyndig har deltaget på nævnsmødet vil pågældende også være til stede under voteringen, dog uden at have stemmeret. Af bemærkningerne til ungdomskriminalitetsloven fremgår, at den børnesagkyndiges opgave under voteringen er at rådgive nævnet og sikre en yderligere faglig indsigt i forhold til børn og unge. I spørgeskemaundersøgelsen er nævnsmedlemmerne spurgt til deres vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor dette gør sig gældende.

⁶⁹ Syv respondenter har svaret "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt". Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

Figur 16

Nævnsmedlemmers vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor den børnesagkyndiges deltagelse ved voteringen bidrager med en yderligere faglig indsigt i barnet/den unges situation, fordelt efter faggrupper⁷⁰



N=132

Af figur 16 fremgår samlet set, at hovedparten af nævnsmedlemmerne vurderer, at de børnesagkyndige ved voteringen bidrager med yderligere faglig indsigt i barnets/den unges situation i størsteparten af sagerne. Der ses dog en tendens til en forskel mellem faggrupperne, således at flest blandt dommerne og færrest blandt de kommunalt ansatte angiver denne vurdering.

I interviewene med de fem børnesagkyndige giver disse udtryk for, at der er et godt samarbejde med nævnsmedlemmerne under voteringen, at de børnesagkyndige føler sig hørt, og at deres viden bliver efterspurgt.

⁷⁰ Syv respondenter har svaret "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt". Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

8.2

Omfang og type af afgørelser

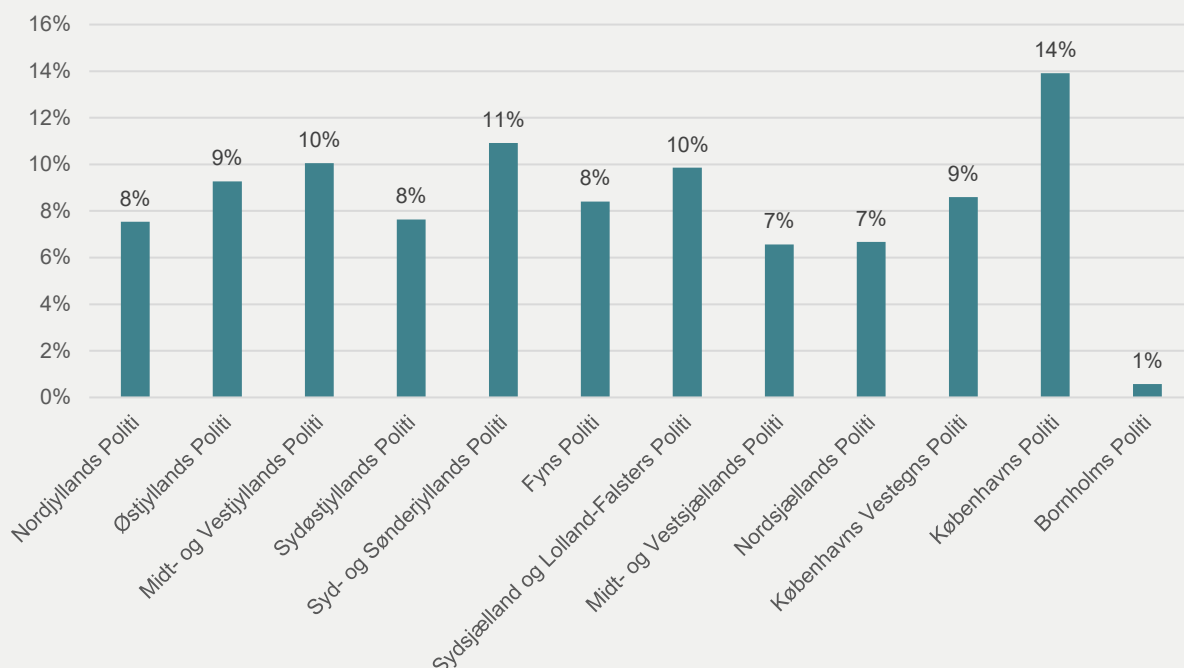
Dette afsnit belyser omfanget og typen af afgørelser, der er blevet truffet i Ungdomskriminalitetsnævnet i perioden fra 1. januar 2019 til 31. august 2020. Der er i Ungdomskriminalitetsnævnet truffet afgørelse i 1.059 hovedsager⁷¹ i denne periode.

Blandt disse er der i 24 af sagerne truffet afgørelse om at afvise sagen. Ungdomskriminalitetsnævnet kan afvise en sag, hvis det vurderes, at betingelserne for henvisning ikke er opfyldt, jf. ungdomskriminalitetslovens § 42.

Det følgende angår de 1.035 sager, som er behandlet, og hvor der er truffet en afgørelse på et møde i Ungdomskriminalitetsnævnet. Nedenstående figur viser, hvordan disse afgørelser fordeler sig på politikreds.

Figur 17

Afgørelser i Ungdomskriminalitetsnævnet fordelt på politikredse. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.



Det ses af figuren, at Københavns Politi er den politikreds, hvor den største andel afgørelser er truffet, mens der modsat er truffet færrest afgørelser i Bornholms politikreds.

⁷¹ Dvs. eksklusive genindbringelsessager.

Tabel 6 viser, hvordan afgørelserne fordeler sig på forskellige afgørelsestyper, herunder forbedringsforløb, straksreaktion, forbedringsforløb og straksreaktion samt afgørelser om *ikke* at iværksætte hverken forbedringsforløb eller straksreaktion.

Tabel 6

Afgørelser i Ungdomskriminalitetsnævnet fordelt på afgørelsestyper. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.

	Antal	Andel
Forbedringsforløb	736	71 %
Straksreaktion	5	1 %
Straksreaktion og forbedringsforløb	16	2 %
Hverken forbedringsforløb eller straksreaktion	278	27 %

Som tabellen viser, vedrører langt de fleste afgørelser et forbedringsforløb.⁷²

Et forbedringsforløb kan indeholde anbringelse, jf. ungdomskriminalitetslovens §§14-18, og/eller øvrige foranstaltninger, jf. ungdomskriminalitetslovens § 13.

8.2.1

Forbedringsforløb – afgørelser om anbringelse

Ungdomskriminalitetsnævnet kan som led i et forbedringsforløb træffe afgørelse om, at barnet eller den unge skal anbringes, jf. ungdomskriminalitetslovens §§14-18. Samlet set er der truffet afgørelse om et forbedringsforløb i 752 sager⁷³, heraf indeholder 249 en afgørelse om anbringelse, hvilket svarer til 33 pct. Ud af de 249 afgørelser om anbringelse var barnet/den unge i 78 pct. af tilfældene anbragt i forvejen. I 38 pct. af afgørelserne vedrørende anbringelse er der alene truffet afgørelse om anbringelse, mens der i 62 pct. også er truffet afgørelse om øvrige foranstaltninger, jf. ungdomskriminalitetslovens §§ 12-13.

Afgørelse om anbringelse træffes i større omfang i sager vedrørende 15-17-årige (39 pct. af sagerne vedrørende forbedringsforløb) end i sager vedrørende 10-14-årige (28 pct. af sagerne vedrørende forbedringsforløb). Forskellen er statistisk signifikant.

⁷² I Ungdomskriminalitetsnævnets årsberetning for 2019 fremgår konkrete eksempler på de forskellige afgørelser, herunder hvilke forhold nævnet har lagt vægt på i afgørelsen: [aarsberetning-2019.pdf \(ungdomskriminalitetsnaevnet.dk\)](#)

⁷³ Der er truffet afgørelse om forbedringsforløb i 736 sager samt yderligere 16 sager, hvor der desuden er truffet afgørelse om en straksreaktion, jf. også tabel 6.

Nedenstående tabel viser, hvordan afgørelserne om anbringelse fordeler sig på forskellige anbringelsestyper for sager vedrørende henholdsvis 10-14-årige og 15-17-årige.

Tabel 7

Afgørelser om anbringelser i henhold til ungdomskriminalitetsloven fordelt på aldersgruppe og anbringelsestype. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.

		Anbringelse (§ 14)	Delvist lukket institu- tion (§ 15)	Sikret døgn- institution (§ 16) og sær- ligt sikret af- deling (§ 17)	Tilbagehol- delse (§ 18, stk. 1)	I alt
Sager vedrø- rende 10-14-årige	Antal	81	9	18	0	108
	Andel	75 %	8 %	17 %	0 %	100 %
Sager vedrø- rende 15-17-årige	Antal	106	10	22	3	141
	Andel	75 %	7 %	16 %	2 %	100 %

Både for sager vedrørende 10-14-årige og sager vedrørende 15-17-årige er det tre fjerdedele af sagerne, der angår en anbringelse efter § 14 i ungdomskriminalitetsloven. I tillæg til tabellen kan det bemærkes, at der ikke er truffet afgørelser vedrørende anbringelse på delvist lukket institution eller sikret døgninstitution/særlig sikret afdeling for børn i alderen 10-12 år.

8.2.2

Forbedringsforløb, jf. ungdomskriminalitetslovens § 13

Dette afsnit omhandler øvrige foranstaltninger i forbedringsforløbene, der ikke angår anbringelser. Som nævnt kan Ungdomskriminalitetsnævnet fastsætte et forbedringsforløb i form af en handleplan med en varighed af op til to år, jf. ungdomskriminalitetslovens § 13.⁷⁴ Handleplanen skal angive en eller flere konkrete foranstaltninger for barnet eller den unge, som vurderes egnede i forhold til barnets/den unges problemer og behov.

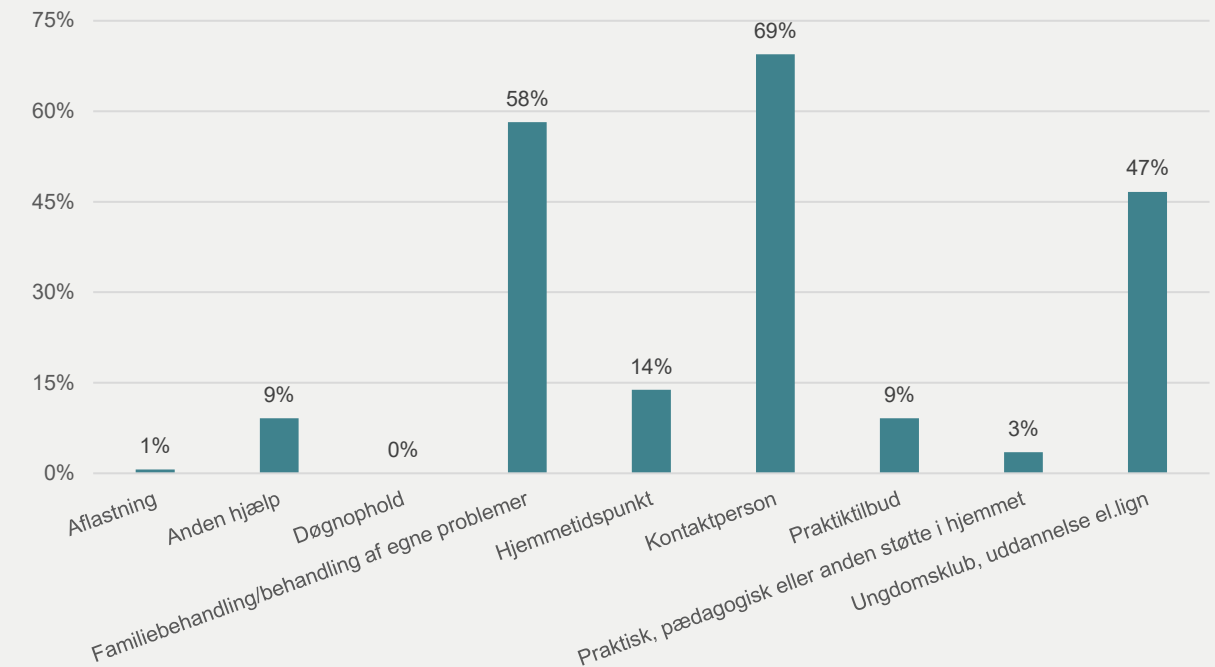
I 658 af de 752 sager vedrørende forbedringsforløb er der truffet afgørelse efter ungdomskriminalitetslovens § 13.⁷⁵ Figur 18 viser omfanget af afgørelser vedrørende de ni forskellige foranstaltningstyper, som er indeholdt i ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 1, nr. 1-9. Figuren summerer ikke til 100 pct., da det muligt for hver barn/ung at modtage mere end én foranstaltningstype i et forbedringsforløb.

⁷⁴ For børn og unge i alderen 10 til 14 år kan handleplanen i helt særlige tilfælde have en varighed af op til fire år.

⁷⁵ I de resterende 94 sager vedrørende forbedringsforløb er der alene truffet afgørelse om anbringelse.

Figur 18

Andel sager, hvor der er truffet afgørelse efter ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 1, nr. 1-9, fordelt efter foranstaltningstype. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.



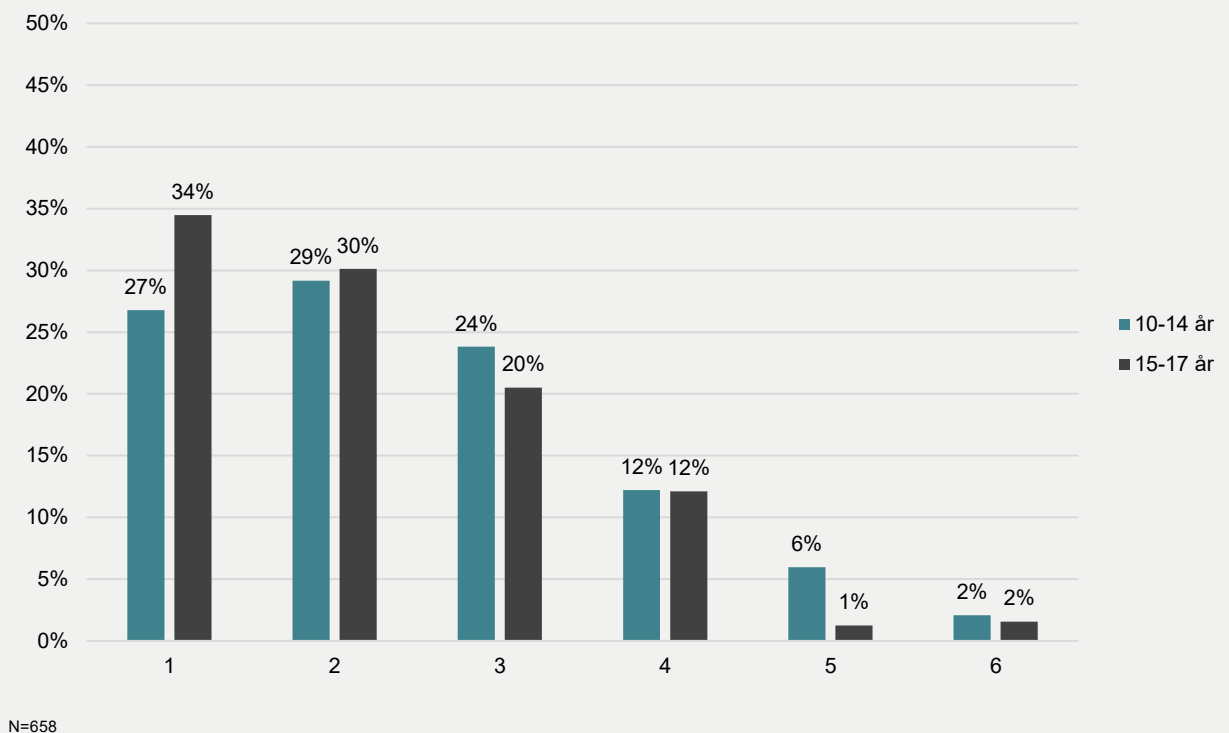
N=658

Som det ses af figuren, er der i 69 pct. af sagerne truffet afgørelse om en kontaktperson efter ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 1, nr. 7. I mere end halvdelen af sagerne er der truffet afgørelse om familiebehandling eller behandling af barnets/den unges problemer, jf. ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 1, nr. 4, mens der i knap halvdelen af sagerne er truffet afgørelse om at tage ophold i ungdomsklub, uddannelse eller lignende, jf. ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 1, nr. 2.

Som nævnt kan barnet eller den unge modtage en afgørelse om mere end en foranstaltningstype, jf. ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 1, nr. 1-9. Derudover kan hver af de ni foranstaltningstyper omfatte forskellige former for foranstaltninger. Eksempelvis indeholder ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 1, nr. 4 både familiebehandling og behandling af barnets/den unges problemer, som dækker over blandt andet misbrugsbehandling og vredeshåndteringsforløb. Et barn/en ung kan således eksempelvis modtage tre foranstaltninger inden for den samme foranstaltningstype. I figur 19 ses andelen sager, hvor der er truffet afgørelse efter ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 1, nr. 1-9, fordelt efter antallet af foranstaltninger i afgørelsen.

Figur 19

Andel sager, hvor der er truffet afgørelse efter ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 1, nr. 1-9, fordelt efter antallet af foranstaltninger i afgørelsen. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.



Af figuren ses, at det hyppigst forekomme er, at disse afgørelser indeholder en til tre foranstaltninger. Opdeles efter alder, er der gennemsnitligt set flere foranstaltninger efter ungdomskriminalitetslovens § 13 blandt de 10-14-årige end blandt de 15-17-årige, dog er dette ikke iberegnet sager, hvor der alene er truffet afgørelse om anbringelse, jf. afsnit 8.2.1. Disse sager er der flest af blandt de 15-17-årige.

8.2.3

Straksreaktioner

Samlet set er der truffet afgørelse om en straksreaktion i 21 sager. I fem af disse er der alene truffet afgørelse om en straksreaktion, mens der i de øvrige 16 desuden er truffet afgørelse om et forbedringsforløb. Alle børn/unge, der har modtaget en straksreaktion, er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet på baggrund af personfarlig kriminalitet (hovedsageligt vold), og alle straksreaktionerne vedrører, at barnet/den unge skal deltage i et møde med en konfliktrådsmægler/en konfliktmægler med henblik på at undersøge muligheden for at etablere konfliktmægling. De 21 afgørelser om straksreaktioner fordeler sig på syv forskellige politikredse.

8.2.4

Afgørelser om ikke at iværksætte forbedringsforløb/straksreaktion

Som nævnt er der i 278 ud af de 1.035 sager, der er behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, truffet afgørelse om *ikke* at iværksætte hverken et forbedringsforløb eller en straksreaktion. Det svarer til godt hver fjerde sag.

De interviewede nævnsmedlemmer beskriver to typer af sager, hvor der typisk kan træffes afgørelse om ikke at iværksætte et forbedringsforløb/straksreaktion. Den ene type angår børn/unge, der ikke vurderes at være i social mistrivsel eller ikke at være i risiko for at begå yderligere kriminalitet, og hvor en afgørelse om et forbedringsforløb/straksreaktion anses som unødvendigt. Den anden type angår børn/unge, der i forvejen modtager en omfattende social indsats efter lov om social service, og hvor en afgørelse i Ungdomskriminalitetsnævnet med dertilhørende tilsyn fra Ungekriminalforsorgen, ikke vurderes at være gavnlig for barnet/den unge og/eller den allerede etablerede indsats.

I forbindelse med den manuelle sagsgennemgang ses, at Ungdomskriminalitetsnævnet i nogle sager, hvor der træffes afgørelse om *ikke* at iværksætte forbedringsforløb/straksreaktion, henstiller til, at kommunen fastholder eller iværksætter afgørelser efter lov om social service.

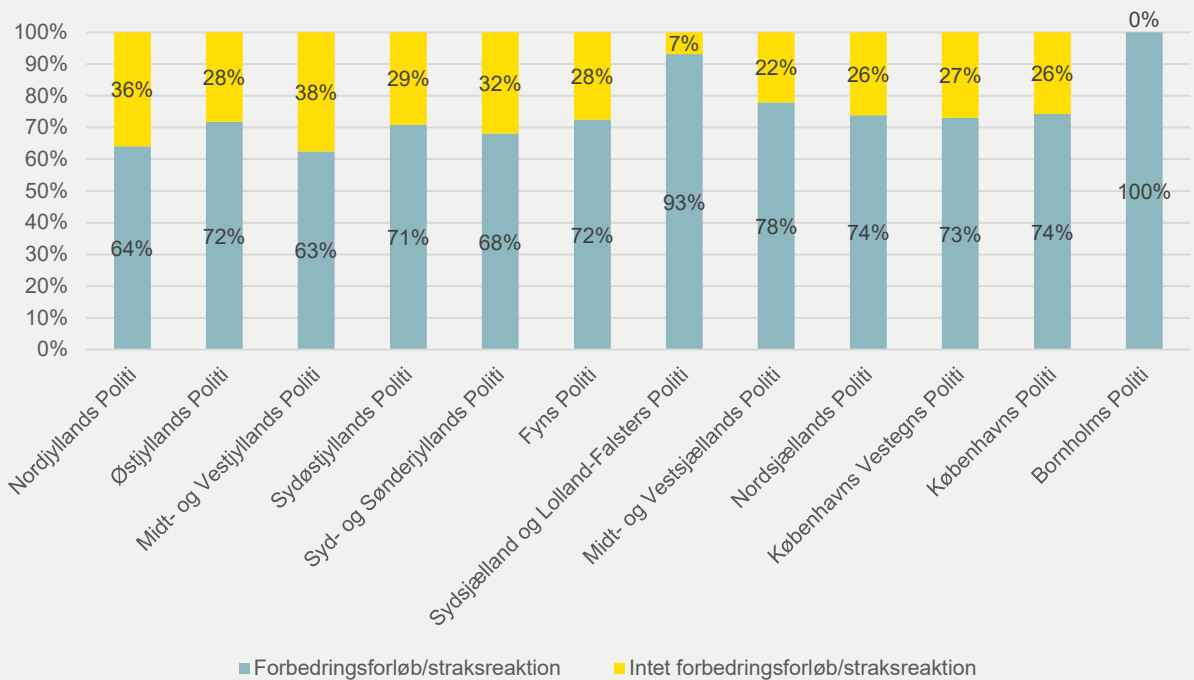
Sammenlignes de 278 sager, hvor der er truffet afgørelse om *ikke* at iværksætte hverken et forbedringsforløb eller en straksreaktion, med de øvrige 757 sager ses:

- At andelen af sager med *drenge* er større blandt sagerne, hvori der er truffet afgørelse om ikke at iværksætte forbedringsforløb eller straksreaktion, end det er tilfældet blandt de øvrige sager. Forskellen er statistisk signifikant.
- At der ikke er statistisk signifikant forskel på andelen af sager med *10-14-årige* mellem de to afgørelsestyper.
- At andelen af sager med børn/unge, der er *anbragt* forud for nævnsmødet, er mindre blandt sagerne, hvori der er truffet afgørelse om ikke at iværksætte forbedringsforløb eller straksreaktion, end det er tilfældet blandt de øvrige sager. Forskellen er statistisk signifikant.
- At andelen af sager, der er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet på baggrund af *personfarlig kriminalitet*, er større blandt sagerne, hvori der er truffet afgørelse om ikke at iværksætte forbedringsforløb eller straksreaktion, end det er tilfældet blandt de øvrige sager. Forskellen er statistisk signifikant.

Figur 20 nedenfor viser fordelingen af sager i politikredsene, hvor der henholdsvis er truffet afgørelse om et forbedringsforløb og/eller en straksreaktion, og hvor der er truffet afgørelse om *ikke* at iværksætte hverken forbedringsforløb eller straksreaktion.

Figur 20

Fordeling af sager med afgørelse om henholdsvis at iværksætte og ikke iværksætte et forbedringsforløb og/eller en straksreaktion, fordelt på politikredse. Perioden angår 1. januar 2019 til 31. august 2020.



N=1.035

Det ses af figuren, at andelen af sager, hvor der træffes afgørelse om *ikke* at iværksætte et forbedringsforløb/straksreaktion varierer en del fra politikreds til politikreds.⁷⁶ I Sydsjællands og Lolland-Falsters politikreds er dette tilfældet i syv pct. af sagerne, mens det i Midt- og Vestjyllands politikreds er tilfældet i 38 pct. af sagerne. En årsag til disse variationer kan være en uensartet praksis i forhold til, hvordan nævnsmedlemmerne i de forskellige politikredse træffer afgørelser. En anden årsag kan være, at der er en uensartet praksis i forhold til, hvilke sager der henvises til nævnene i de forskellige politikredse, således at karakteren af sagerne er forskellige. Dette eksempelvis med hensyn til andelen af henvisninger på baggrund af anden alvorlig kriminalitet (hvor der sjældnere træffes afgørelser om ikke at iværksætte forbedringsforløb/straksreaktion, jf. det tidligere), eller uens praksis i forbindelse med vurderingen af voldssager vedrørende 10-14-årige, hvor sagen ikke skal henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, såfremt der er tale om vold af ubetydelig karakter, og hvor det ville have ført til et tiltalefrafald, hvis den pågældende havde været over den kriminelle lavalder, jf. Kapitel 5.

⁷⁶ Det bemærkes, at der i Bornholms politikreds alene er truffet afgørelse i seks sager i perioden.

Et af formålene med etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet er at sikre en ensartet praksis til håndteringen af sager om ungdomskriminalitet.⁷⁷ Praksis i forbindelse med henvisning af sager til Ungdomskriminalitetsnævnet vil blive yderligere belyst i den delevaluering, der vedrører screening og henvisning.

8.3

Uoverensstemmelser mellem indstillinger og afgørelser

Følgende afsnit belyser, i hvilket omfang der er overensstemmelse mellem kommunernes indstillinger og de afgørelser, der træffes af Ungdomskriminalitetsnævnet.

For så vidt angår *afgørelser om anbringelse*, indgår der oplysninger i dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat om de tilfælde, hvor kommunen har indstillet til, at nævnet træffer afgørelse om, at barnet/den unge anbringes. Som tidligere nævnt er der i Ungdomskriminalitetsnævnet truffet afgørelse om anbringelse i 249 sager. Ud af disse sager har kommunen i 230 tilfælde indstillet til anbringelse, hvilket svarer til 92 pct. Omvendt er der således i otte pct. af tilfældene (19 sager) truffet afgørelse om anbringelse, uden at kommunen har indstillet til dette.⁷⁸ Modsat har kommunen indstillet til anbringelse i 21 sager, hvor Ungdomskriminalitetsnævnet ikke har truffet afgørelse herom.⁷⁹

Med hensyn til de *øvrige foranstaltninger* er uoverensstemmelser mellem indstillinger og afgørelser forsøgt identificeret i den manuelle sagsgennemgang. På baggrund af det tilgængelige datamateriale er der foretaget en konkret vurdering i hver enkelt sag af, hvorvidt kommunens indstilling er fulgt, delvist fulgt eller ikke fulgt. Det skal bemærkes, at denne vurdering er behæftet med usikkerhed, idet den vanskeliggøres af, at kommunernes indstillinger i nogle tilfælde ikke indeholder henvisninger til bestemmelser i ungdomskriminalitetsloven, men alene udgøres af tekstbeskrivelser. I andre tilfælde indeholder kommunernes indstillinger udelukkende henvisninger til bestemmelser i ungdomskriminalitetsloven uden en nærmere beskrivelse af indholdet. Der ses også eksempler på, at kommunerne indstiller til indsatser, som Ungdomskriminalitetsnævnet ikke har kompetence til at træffe afgørelse om, eksempelvis efterskoleophold eller psykiatrisk udredning.

I vurderingen af om kommunernes indstilling er fulgt, er der alene taget stilling til det overordnede indhold i indstillingerne set i forhold til det overordnede indhold i afgørelserne, mens forhold såsom varighed af forbedringsforløbet og timeantal for specifikke foranstaltninger

⁷⁷ Se aftaleteksten til ungdomskriminalitetsreformen.

⁷⁸ I to tredjedele af disse tilfælde var barnet/den unge anbragt i forvejen.

⁷⁹ Knap halvdelen af disse sager vedrører tilfælde, hvor barnet/den unge er anbragt i forvejen, og hvor Ungdomskriminalitetsnævnet har truffet afgørelse om *ikke* at iværksætte hverken forbedringsforløb eller straksreaktion. Disse sager kan derfor angå den type børn/unge – som nævnt i afsnit 8.2.4 – der i forvejen modtager en omfattende social indsats efter lov om social service, og hvor en afgørelse i Ungdomskriminalitetsnævnet med dertilhørende tilsyn fra Ungekriminalforsorgen ikke vurderes at være gavnlige for barnet/den unge og/eller den allerede etablerede indsats.

ikke er inkluderet i denne vurdering. Årsagen hertil er dels, at kommunerne ikke altid inkluderer disse forhold i indstillingerne, dels at Ungdomskriminalitetsnævnet i nogle tilfælde ikke konkretiserer, eksempelvis timeantal.

Ud af de 100 sager har det i én sag ikke været muligt at vurdere, hvorvidt der er overensstemmelse mellem indstilling og afgørelse, da det er uklart, hvad kommunen indstillede til.

I 67 af sagerne vurderes det, at kommunens indstilling er fulgt. Af disse 67 sager er der i 24 tilfælde både indstillet til og truffet afgørelse om, at der ikke skal iværksættes et forbedringsforløb eller en straksreaktion.

I 22 sager vurderes det, at kommunens indstilling er fulgt delvist. Dette betyder, at der af Ungdomskriminalitetsnævnet er truffet afgørelse om mindst én af de foranstaltninger, som kommunen også har indstillet til. I 15 af disse sager har Ungdomskriminalitetsnævnet truffet afgørelser om én yderligere foranstaltning sammenlignet med kommunernes indstilling. Herudover har Ungdomskriminalitetsnævnet i fire sager truffet afgørelser om færre foranstaltninger, end der er indstillet til, mens Ungdomskriminalitetsnævnet i tre tilfælde har truffet afgørelse om det samme antal foranstaltninger, som kommunen har indstillet til, men har foretaget ændringer i forhold til en eller flere af foranstaltningerne.

I ti sager vurderes det, at indstillingen ikke er fulgt. Dette omfatter eksempelvis tilfælde, hvor kommunen har indstillet til, at der ikke skal iværksættes et forbedringsforløb, mens der træffes afgørelse herom og vice versa.

8.4 Uenighed om afgørelser

Dette afsnit omhandler tilfælde, hvor der ikke er enighed om eller samtykke til afgørelserne og vedrører både uenighed under voteringen, manglende samtykke fra forældremyndighedsindehavere eller fra unge over 15 år og sager indbragt til Ankestyrelsen.

8.4.1 Dissens og uenighed om afgørelser under votering

Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser træffes ved stemmeflerhed, jf. § 5, stk. 2 i ungdomskriminalitetsloven. I forbindelse med den mundtlige formidling af afgørelsen oplyses det, hvorvidt der har været enighed om afgørelsen. Hvis et nævnsmedlem er uenig i det samlede nævns afgørelse, kan der i visse sager afgives dissens og pågældende kan kort begrunde sit standpunkt. Der kan afgives navngiven dissens i afgørelser vedrørende anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, anbringelse på en delvist lukket eller sikret døgninstitution eller afdeling, anbringelse på en særlig sikret afdeling, opretholdelse af de nævnte anbringelser, gennemførelse af en ungefaglig undersøgelse uden samtykke, f.eks. under indlæggelse på et hospital, ændring af anbringelsessted og tilbageholdelse i forbindelse med en anbringelse.⁸⁰

⁸⁰ Se § 34, stk. 2 i bekendtgørelse om forretningsorden for Ungdomskriminalitetsnævnet.

I den manuelle sagsgennemgang er der ikke identificeret nogen sager, hvor der er afgivet dissens i forbindelse med de ovenstående afgørelsestyper.

Blandt de interviewede nævnsmedlemmer er der enkelte, der enten selv har afgivet dissens, eller har oplevet, at et andet nævnsmedlem har afgivet dissens. I interviewene er der en samstemmende opfattelse af, at der kan være forskellige syn på en sag og givtige drøftelser af forskellige synspunkter under voteringen, men at der i meget få tilfælde er uenighed om den endelige afgørelse.

Selvom de børnesagkyndige ikke har stemmeret, deltager de som nævnt under voteringen. På denne baggrund er de i interviewene også spurgt om deres indstilling til de afgørelser, som nævnsmedlemmerne træffer. Et par af de børnesagkyndige har ikke været uenige i de endelige afgørelser, mens de resterende indimellem oplever at være uenige. Den uenighed, der beskrives, omhandler typisk tilfælde, hvor den børnesagkyndige mener, at der bør sættes ind med mere indgribende foranstaltninger og massiv støtte i sammenligning med det, som nævnet har truffet afgørelse om.

8.4.2

Manglende samtykke fra forældremyndighedsindehavere eller unge

Der kan ske anbringelse uden for hjemmet uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne og fra en ung, der er fyldt 15 år, når der er begrundet formodning om, at barnets/den unges problemer ikke kan løses under fortsat ophold i hjemmet. Af dataudtrækket fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat fremgår, at 90 af de i alt 249 afgørelser om anbringelse angår anbringelse uden samtykke. Dette svarer til 36 pct. På baggrund af dataudtrækket er det ikke muligt at undersøge, hvilken part der ikke har samtykket til anbringelsen. I de fleste tilfælde (80 pct.) af anbringelserne uden samtykke, er der tale om et barn/en ung, der har været anbragt forud for deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.

I den manuelle sagsgennemgang er der identificeret fem tilfælde af anbringelser uden samtykke. I tre af disse er der tale om tilfælde, hvor forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år, samtykker til anbringelse, men betinger dette samtykke af enten fravalg eller tilvalg af et bestemt anbringelsessted. I sådanne tilfælde – hvor der stilles betingelser til samtykket – foreligger der ikke et informeret og gyldigt samtykke, og anbringelsen vil skulle vurderes efter reglerne om anbringelse uden samtykke, idet der ikke er givet et samtykke, der kan tillægges vægt.

Foruden anbringelse uden samtykke har Ungdomskriminalitetsnævnet også mulighed for under forskellige betingelser at fastsætte visse andre foranstaltninger uden forældremyndighedsindehaveres samtykke, jf. ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 3 og stk. 4. Det gælder følgende foranstaltninger:

- Være hjemme på et nærmere fastsat tidspunkt,
- Tage ophold i en ungdomsklub, på et uddannelsessted el.lign.,
- Modtage familiebehandling eller behandling af barnets/den unges problemer,
- Have udpeget en fast kontaktperson,
- Have formidlet praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge og i den forbindelse modtage udbetaling af godtgørelse,
- Modtage anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.

I den manuelle sagsgennemgang er der identificeret fire af sådanne sager, hvori der ikke er givet samtykke. En af sagerne indeholder to foranstaltninger, der ikke er givet samtykke til. Det manglende samtykke angår i to tilfælde udpegelsen af en kontaktperson, i to tilfælde at barnet/den unge skal følge kommunens bestemmelse om skolegang, uddannelse eller arbejde samt i et tilfælde familiebehandling.

8.4.3

Sager indbragt til Ankestyrelsen og domstolsprøvelse

Forældremyndighedsindehaverne og et barn/en ung, der er fyldt 12 år, kan indbringe afgørelser af mere indgribende karakter til Ankestyrelsen, jf. ungdomskriminalitetslovens § 55. Dette vedrører eksempelvis anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, anbringelse på delvis lukkede, sikrede eller særligt sikrede døgninstitutioner, opretholdelse af en anbringelse uden samtykke og ændring af anbringelsessted. Øvrige afgørelser fra nævnet kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, men da Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser er forvaltningsafgørelser, kan de indbringes for domstolene, jf. grundlovens § 63. Dette er forekommet i et tilfælde.

Til brug for belysning af sager, der har været indbragt for Ankestyrelsen, er der indhentet oplysninger vedrørende dette fra Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat. Det fremgår heraf, at Ankestyrelsen har truffet afgørelse i sager fra Ungdomskriminalitetsnævnet i 62 tilfælde i perioden fra januar 2019 til og med november 2020. I 43 sager blev Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse stadfæstet. I to sager traf Ankestyrelsen afgørelse om bortfald af afgørelsen om anbringelse med henvisning til manglende effektivering af anbringelsen som følge af nedlukning af samfundet grundet COVID-19. I de resterende 17 sager har Ankestyrelsen truffet afgørelse om at ophæve eller ændre i hele eller dele af nævnets afgørelse. I tre af disse sager har Ankestyrelsen ophævet nævnets afgørelse om anbringelse, det blev vurderet, at der ikke var grundlag herfor. I yderligere fire tilfælde er nævnets afgørelse om anbringelse blevet ophævet af formelle grunde, idet nævnet ikke havde taget stilling til, om betingelserne for ændring af anbringelsessted var opfyldt. De resterende 10 sager omfatter blandt andet ændringer i den af nævnet fastsatte genbehandlingsfrist og ændringer i nævnets afgørelse om anbringelse uden for hjemmet *uden* samtykke til anbringelse uden for hjemmet *med* samtykke. Af referater fra koordinationsudvalget fremgår, at afgørelser fra Ankestyrelsen vedrørende sager i Ungdomskriminalitetsnævnet har været drøftet i koordinationsudvalget og videreformidlet til dommerne med henblik på at udtrække læring.

Ankestyrelsens afgørelser kan indbringes for domstolene, jf. ungdomskriminalitetslovens § 56. En række af Ankestyrelsens afgørelser er blevet indbragt for retten, og alle er blevet stadfæstet.⁸¹ Det skal dog bemærkes, at hovedparten af de sager fra 2020, der er indbragt for retten, først er berammet til 2021.

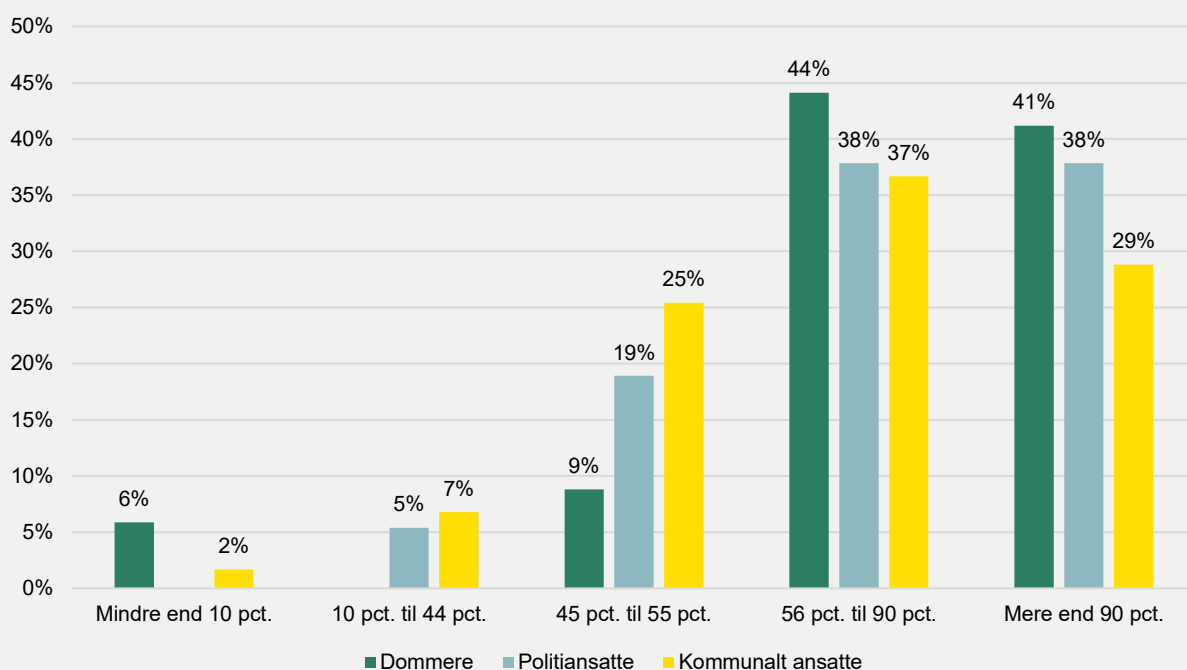
⁸¹ I et tilfælde har der været en mindre justering i afgørelsen.

Målrettede individuelle forebyggende indsatser – handlemuligheder og barrierer

Af ungdomskriminalitetslovens § 1 fremgår det blandt andet, at formålet med loven er at forebygge ungdomskriminalitet ved et Ungdomskriminalitetsnævn, der skal fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser for børn og unge. Nævnsmedlemmerne er i den forbindelse spurgt til, hvor stor en del af nævnsmøderne, de vurderer, at det har været muligt at træffe afgørelser, der lever op til dette formål. Nedenstående figur viser svarfordelingen blandt nævnsmedlemmerne.

Figur 21

Nævnsmedlemmernes vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor det har været muligt at fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser, fordelt efter faggruppe⁸²



N=130

Samlet set har 35 pct. af nævnsmedlemmerne svaret, at det ved mere end 90 pct. af nævns-møderne har været muligt at træffe afgørelser, der lever op til ungdomskriminalitetslovens formål om at fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser.

De øvrige 85 nævnsmedlemmer, der *ikke* har svaret ”Mere end 90 pct.”, er i et kommentarfelt bedt om at uddybe, hvilke afgørelsesmuligheder de har manglet, og/eller hvilke barrierer der ellers har været for at træffe afgørelser, som lever op til lovens formål. 48 har kommenteret

⁸² Ni respondenter har svaret ”Ved ikke”. Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

dette. Disse bemærkninger er sammenholdt med udtalelser fra de interviewede nævnsmedlemmer angående manglende afgørelsesmuligheder, hvilket belyses samlet nedenfor.

En af de hyppigste tilkendegivelser vedrørende manglende afgørelsesmuligheder angår den manglende mulighed for at træffe afgørelse om, at barnet/den unge skal have en *psykiatrisk udredning*.

En anden hyppig tilkendegivelse af manglende afgørelsesmuligheder angår muligheden for at træffe afgørelse om, at den unge skal på *efterskole*. Denne mulighed nævnes særligt i forhold til sager, hvor det vurderes, at der er behov for, at barnet/den unge får et miljøskifte, men hvor der ikke er grundlag for en anbringelse.

Enkelte nævner også, at de mangler at kunne træffe afgørelser om helt *konkrete elementer i foranstaltninger*, eksempelvis anbringelsesstedet.

Straksreaktioner nævnes også som en manglende afgørelsesmulighed til trods for, at dette er indskrevet i ungdomskriminalitetslovens § 12. Opfattelsen er, at der i praksis ikke er tilstrækkelig mulighed for at træffe afgørelse om straksreaktioner. *En af de barrierer*, der peges på, er formuleringen i ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 2, hvor følgende er angivet: ”Det er en betingelse for pålæg af en straksreaktion, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare.”⁸³ Dette opfattes af nogle af nævnsmedlemmerne som et snævert anvendelsesområde. *En anden barriere* for anvendelsen af straksreaktioner angår, at kommunerne sjældent indstiller til straksreaktioner. Nogle nævnsmedlemmer nævner, at det er vanskeligt at træffe afgørelse om eksempelvis renholdelse af offentlige parker, hvis ikke kommunen på forhånd har undersøgt mulighederne herfor, og det er afklaret, at en sådan afgørelse kan realiseres. *En tredje barriere* vedrører en usikkerhed om, hvorvidt det i henhold til arbejdsmiljøloven er muligt at pålægge den unge samfundsnyttigt arbejde såsom at vaske brandbiler eller gøre rent i offentlige parker, hvilket er noget af det, der eksemplificeres i bemærkningerne til ungdomskriminalitetsloven. *En fjerde barriere*, der nævnes, er sagsbehandlingstiden fra den gerning, der har ledt til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet, og til nævnsmødet afholdes. Flere nævner, at der ofte er gået så lang tid, at det ikke forekommer meningsfuldt at træffe afgørelse om en straksreaktion. Straksreaktioner nævnes særligt som en manglende afgørelsesmulighed i forbindelse med sager, hvor den unge snart fylder 18 år. Flere vurderer, at det er vanskeligt at tilrettelægge meningsfulde forbedringsforløb med et kort tidsperspektiv for denne gruppe, mens en straksreaktion ville give mulighed for en kort og hurtig genoprettende indsats.

⁸³ I håndbogen står det angivet, at dette eksempelvis kunne være oplysninger om kriminalitet af et vist omfang eller grovhed, ulovligt skolefravær eller anden forsømmelse af undervisningspligten, alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer, eller at barnet/den unge forud for sagen i Ungdomskriminalitetsnævnet har nægtet at samarbejde med relevante myndigheder om løsning af sine problemer.

Enkelte af de politiansatte nævnsmedlemmer påpeger, at en barriere for at fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser er, at afgørelserne vurderes at være baseret på ukomplette oplysninger vedrørende barnets/den unges øvrige kontakt med politiet. Det bemærkes eksempelvis, at politiets døgnrapporter kan indeholde oplysninger om den unges risikoadfærd, som ikke indgår i det kommunale sagsmateriale. En af de politiansatte nævnsmedlemmer giver følgende eksempel:

Døgnrapportens notater kan være en indikator for den unges livsførelse. Det kunne være, at den unge er truffet af politiets patruljer ved flere forskellige begivenheder med uro eller utryghedsskabende adfærd, og det er ikke nødvendigvis indgivet i en underretning til socialforvaltningen. Derfor opstår der risiko for, at afgørelsen ikke indeholder de tiltag, som netop kunne forebygge gentagen kriminalitet.

8.5.1

Henstillinger

For nogle af de forhold, som Ungdomskriminalitetsnævnet ikke har kompetence til at træffe afgørelse om, praktiseres det i stedet at indgive en henstilling til kommunen om nævnets vurdering af formålstjenlige tiltag. En af de interviewede dommerne siger følgende:

Vores begrundelse for afgørelsen er ofte sådan, at vi skriver nogle ting til kommunen, som vi egentlig ikke kan beslutte, men som, vi syntes, ville være en god ide, at kommunen tog fat i. Og det er også mit indtryk, at kommunen lytter efter, hvad vi skriver.

Af den manuelle sagsgennemgang fremgår, at nævnsmedlemmerne har benyttet sig af henstillinger til kommunen i 15 af de 100 sager. I disse sager henstilles der oftest til, at kommunen foretager psykologiske eller psykiatriske udredninger for at afdække eventuelle behov for støtte og/eller behandling.

8.6

Formidling af afgørelser til barnet/den unge

Når voteringen er afsluttet, redegør dommeren mundtligt for afgørelsens indhold og begrundelser valg af foranstaltninger. Derudover udleveres som udgangspunkt en skriftlig afgørelse, inden mødet afsluttes.⁸⁴ I flere af interviewene med nævnsmedlemmerne påpeges det, at der er stor forskel på henholdsvis den skriftlige og den mundtlige formidling af afgørelsen.

Den *skriftlige formidling* er mest formel, idet der i denne skal tages hensyn til eksempelvis forvaltningsretlige regler, GDPR-lovgivning og klagevejledning, hvilket af de interviewede nævnsmedlemmer vurderes at være vanskeligt at formulere på en måde, som barnet eller den unge nemt kan forstå. Hvad angår udleveringen af den skriftlige afgørelse, adresseres dette af nogle af nævnsmedlemmer som positivt, at børnene/de unge med det samme får afgørelsen

⁸⁴ Se §§ 35-36 i bekendtgørelse om forretningsorden for Ungdomskriminalitetsnævnet.

i hånden og ikke skal vente på, at den eftersendes. Enkelte nævnsmedlemmer påpeger dog det uhensigtsmæssige i tilfælde, hvor barnet/den unge og forældremyndighedsindehaver ved nævnsmødet har ventet lang tid på, at den skriftlige afgørelse blev udfærdiget.

Med hensyn til den *mundtlige formidling* af afgørelsen fortæller alle de interviewede dommere, at de gør meget ud af at forsøge at formidle afgørelsen i et hverdagsagtigt sprog, hvor det kort og præcist forklares, hvad der er besluttet, hvorfor det blev besluttet, og hvilken betydning det har for barnets/den unges hverdag. Det er også erfaringen fra de øvrige interviewede nævnsmedlemmer, de interviewede børnesagkyndige samt hovedparten af de interviewede repræsentanter fra indstillende kommuner, at de fleste dommere formidler afgørelsen på pædagogisk vis i øjenhøjde med barnet/den unge. Dog henvises der også til nævnsmøder, hvor den mundtlige formidling af afgørelsen har karakter af en oplæsning af den skriftlige afgørelse med brug af juridiske termer, som vurderes for komplicerede for børnene/de unge at forstå. Nogle af de interviewede nævner, at dette særligt fandt sted i den første tid efter etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet. Det bemærkes af nogle af de interviewede repræsentanter fra indstillende kommuner, at barnet/den unge på forhånd har fået forklaret indholdet i kommunens indstilling, hvorfor det i tilfælde, hvor nævnets afgørelse følger kommunens indstilling, ikke vil være helt ny information for barnet/den unge.

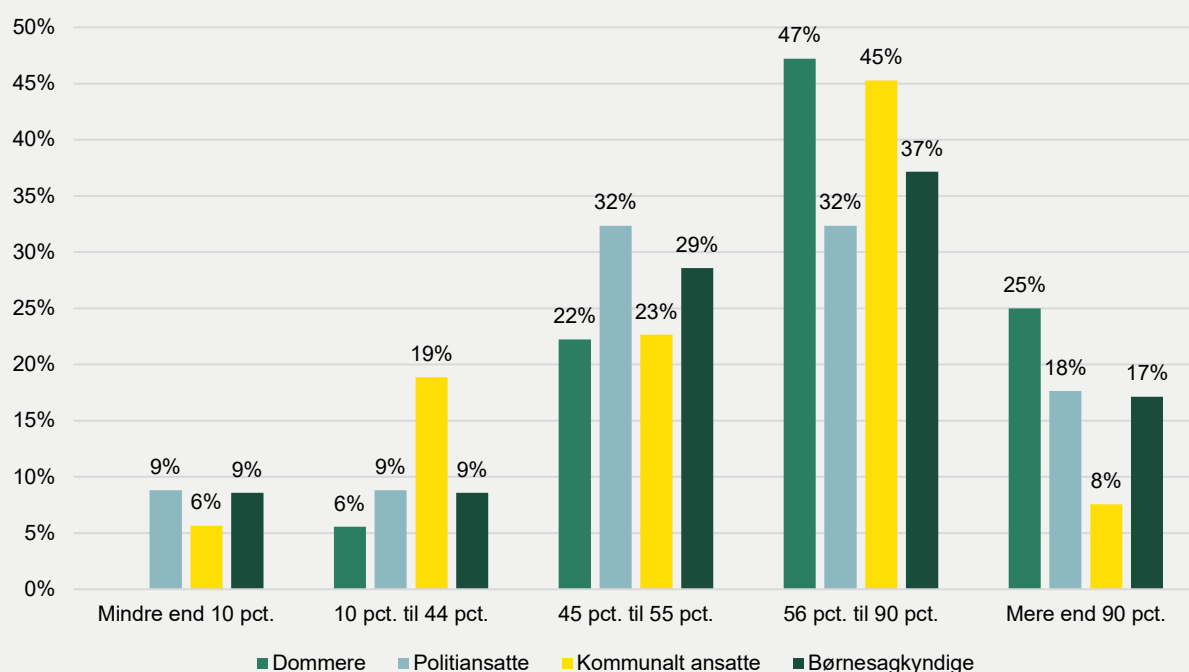
Blandt flere af de interviewede advokater og ungetilsynsførende er der dog en opfattelse af, at en del børn og unge ikke helt forstår, hvad afgørelsen indebærer. Eksempelvis nævner flere af de ungetilsynsførende, at de oplever, at nogle børn og unge ikke i tilstrækkelig grad er informeret om konsekvenserne ved afgørelsen med hensyn til det tilsyn, der finder sted fra Ungekriminalforsorgen. Nogle af de ungetilsynsførende påpeger vigtigheden af, at de på nævnsmøderne får mulighed for at oplyse om forløbet i Ungekriminalforsorgen, hvilket, de oplyser, ofte også er tilfældet.⁸⁵

I spørgeskemaet er nævnsmedlemmer og børnesagkyndige spurgt til, ved hvor stor en andel af nævnsmøderne med henholdsvis 10-14-årige og 15-17-årige, de har indtrykket af, at børnene/de unge forstår den mundtlige formidling af afgørelsen. Figur 22 viser fordelingen af svarene angående de 10-14-årige.

⁸⁵ Se også afsnit 7.6.4 vedrørende de ungetilsynsførende.

Figur 22

Nævnsmedlemmernes og de børnesagkyndiges vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor de 10-14-årige forstår den mundtlige formidling af afgørelsen, fordelt efter faggruppe⁸⁶



N=158

Der ses noget variation i besvarelsene, dog er det godt tre fjerdedele, der mener, at det er i cirka halvdelen af sagerne eller flere, hvor børnene forstår den mundtlige formidling af afgørelsen. Det er i særlig grad dommerne, som har indtrykket af, at afgørelsen er forståelig i de fleste tilfælde, mens færre af de kommunalt ansatte har indtrykket af dette.

Samme billede tegner sig for besvarelsen angående de 15-17-årige, men her er der generelt flere af respondenterne fra alle faggrupperne, der har indtrykket af, at en større andel af de unge forstår den mundtlige formidling af afgørelsen (se bilagsfigur 6).

Nogle af de interviewede fagpersoner nævner, at det kan være vigtigt, at dommerne, efter formidlingen af afgørelsen, spørger barnet/den unge og familien, om de har forstået afgørelsen, og bemærker yderligere, at der er forskellig praksis for dette.

De fleste af de interviewede børn/unge udtrykker, at de forstod afgørelsen, da den blev formidlet mundtligt på nævnsmødet, og flere nævner i den forbindelse, at de allerede havde

⁸⁶ 16 respondenter har svaret "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt". Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

drøftet indsatserne med den kommunale sagsbehandler på forhånd. En af de unge forstod dog ikke fuldt ud indholdet i afgørelsen og siger følgende: *Jeg synes ikke, jeg fik det forklaret på en ordentlig måde. Det viste sig, at jeg misforstod meget af det.*

Den unge beretter, at han særligt misforstod det forhold, at Ungdomskriminalitetsnævnet ikke traf afgørelse om, hvor indsatsen konkret skulle finde sted.

8.7

Børn/unge og forældremyndighedsindehaveres reaktioner på afgørelser

I interviewene kommer nogle af nævnsmedlemmerne ind på, hvordan børnene/de unge og forældremyndighedsindehavere reagerer på afgørelsen under nævnsmødet. Oplevelsen er, at de fleste familier accepterer og har respekt for afgørelsen, mens fåtallet protesterer eller viser utilfredshed med afgørelsen. Blandt både nævnsmedlemmerne, de børnesagkyndige og de ungetilsynsførende er der fagpersoner, som nævner, at nogle af familierne udviser taknemmelighed og betragter afgørelsen som en hjælp, der for nogles vedkommende er efterspurgt. Dette udtrykkes også af en forældremyndighedsindehaver i et af interviewene. Konteksten i nedenstående citat er, at de personer, som den unge havde begået kriminalitet i forening med, ikke er blevet henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet:

Det godt være, man ikke har valgt at gøre det samme med de andre børn. Men jeg ved jo heller ikke, hvad deres historie er. Jeg ved bare, at jeg føler, de hjælper min datter. Og så kan det godt være, hun tager det som straf. Det gør jeg måske også lidt selv. Men man skal være glad for, at man fik tilbudt det her, og man ikke bare blev frikendt og smidt tilbage til den samme verden, man kom fra.

Med undtagelse af et tilfælde har alle de interviewede børn/unge og forældremyndighedsindehavere opfattelsen af, at den afgørelse, der er truffet, er relevant og meningsfuld. Flere af de interviewede børn/unge udtrykker, at de oplevede en lettelse i forbindelse med afgørelsen, fordi de op til nævnsmødet havde været nervøse for uønskede afgørelser vedrørende anbringelse.

Nævnsmedlemmernes kompetencer og efterspørgsel efter viden

9.1

Uddannelse for dommere og politiansatte nævnsmedlemmer

Forud for dommernes beskikkelse som nævnsmedlemmer i Ungdomskriminalitetsnævnet, gennemgår de en efteruddannelse, der består af to digitale moduler. Det første modul omfatter information om Ungdomskriminalitetsnævnets opbygning, dommernes rolle og den praktiske afvikling af nævnsmødet samt teoretiske og metodiske betragtninger om barnets perspektiv og inddragelse heraf på nævnsmøder. Det andet modul omfatter viden om barnets psykologiske udvikling, børn og unges adfærd, samt viden om de forskellige grupper af børn og unge, der typisk vil være i målgruppen for Ungdomskriminalitetsnævnet, herunder udsatte børn og unge. Efter gennemførsel af hver af de digitale moduler deltager dommerne som observatør på et nævnsmøde og reflekterer over mødet sammen med den dommer, der har ledt mødet.

Ansatte fra politiet gennemgår ligeledes en uddannelse i forbindelse med deres beskikkelse som nævnsmedlem. Politiets uddannelse består af to kursusdage. Første kursusdag omfatter faglige oplæg om det generelle kriminalitetsbillede, Ungdomskriminalitetsnævnets målgruppe, grundlæggende kriminologiske teorier samt en introduktion til Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariats arbejde og lovgrundlag mere generelt. Den anden kursusdag, som foregår cirka seks måneder efter den første, fokuserer især på erfaringsudveksling.

De kommunalt ansatte nævnsmedlemmer gennemgår ikke efteruddannelse forud for beskikkelse til Ungdomskriminalitetsnævnet.

9.2

Vurdering af nævnsmedlemmernes kompetencer

9.2.1

Dommernes kompetencer til at lede møder

Som nævnt er det dommernes rolle at være mødeledere på nævnsmøderne. I spørgeskemaet er dommerne spurgt, i hvor høj grad de selv vurderer, at de besidder tilstrækkelige kompetencer til dette. 86 pct. vurderer, at de i høj grad besidder kompetencer til at lede nævnsmøderne, mens 14 pct. angiver, at de i nogen grad besidder disse kompetencer.⁸⁷

De fleste af de øvrige fagpersoner vurderer i interviewene, at hovedparten af dommerne leder nævnsmøderne på hensigtsmæssig vis. Dette omfatter blandt andet at oplyse om rammerne for og formålet med mødet, at sikre alle en passende taletid og at strukturere mødet med hensyn til eksempelvis pauser og mødets varighed. Flere nævner også, at en del dommere formår at balancere mellem at signalere mødets alvor uden at afskrække børnene/de unge.

⁸⁷ Svarmuligheder: I høj grad, I nogen grad, I mindre grad, Slet ikke.

Enkelte dommere vurderes at være for passive mødeledere eller ikke i tilstrækkelig grad at være opmærksom på barnets/den unges og forældremyndighedsindehaveres forståelse af ramme for og af formålet med mødet.

9.2.2

Politiansattes viden om/indsigt i kriminalitetsforebyggende arbejde

Af bemærkningerne til ungdomskriminalitetsloven fremgår, at nævnsmedlemmer, som er ansat i politiet, skal udpeges på baggrund af deres viden om og indsigt i kriminalitetsforebyggende arbejde. I spørgeskemaet er de politiansatte nævnsmedlemmer bedt om at vurdere, i hvor høj grad de besidder tilstrækkelig viden om og/eller indsigt i kriminalitetsforebyggende arbejde til at varetage deres funktion som nævnsmedlem. 51 pct. har svaret i høj grad, mens 49 pct. har svaret, at de i nogen grad besidder denne indsigt og/eller viden.⁸⁸

De øvrige fagpersoner adresserer ikke de politiansattes viden om kriminalitetsforebyggende arbejde i interviewene, men fremhæver deres kendskab til kriminalitetsbilledet i lokalområdet, herunder muligheden for at afdække potentielle risikofaktorer.

9.2.3

Kommunalt ansattes erfaring med/indsigt i social støtte til udsatte børn/unge

Af bemærkningerne til ungdomskriminalitetsloven fremgår, at de kommunalt ansatte nævnsmedlemmer skal udpeges på baggrund af deres erfaring med og/eller indsigt i social støtte til udsatte børn og unge. I spørgeskemaet er de kommunalt ansatte nævnsmedlemmer bedt om at vurdere, i hvor høj grad de besidder tilstrækkelig erfaring med og/eller indsigt i social støtte til udsatte børn/unge til at varetage deres funktion som nævnsmedlem. 93 pct. har svaret, at de i høj grad har tilstrækkelig indsigt i social støtte til udsatte børn/unge, mens syv pct. har svaret i nogen grad.⁸⁹

I interviewene med de øvrige fagpersoner er der generelt en vurdering af, at de kommunalt ansatte nævnsmedlemmer har en omfattende viden om det kommunale system, om lov om social service og om socialfaglige indsatser, herunder konkrete indsatsmuligheder i kommunerne.

9.2.4

Kompetencer til at stille spørgsmål til barnet/den unge

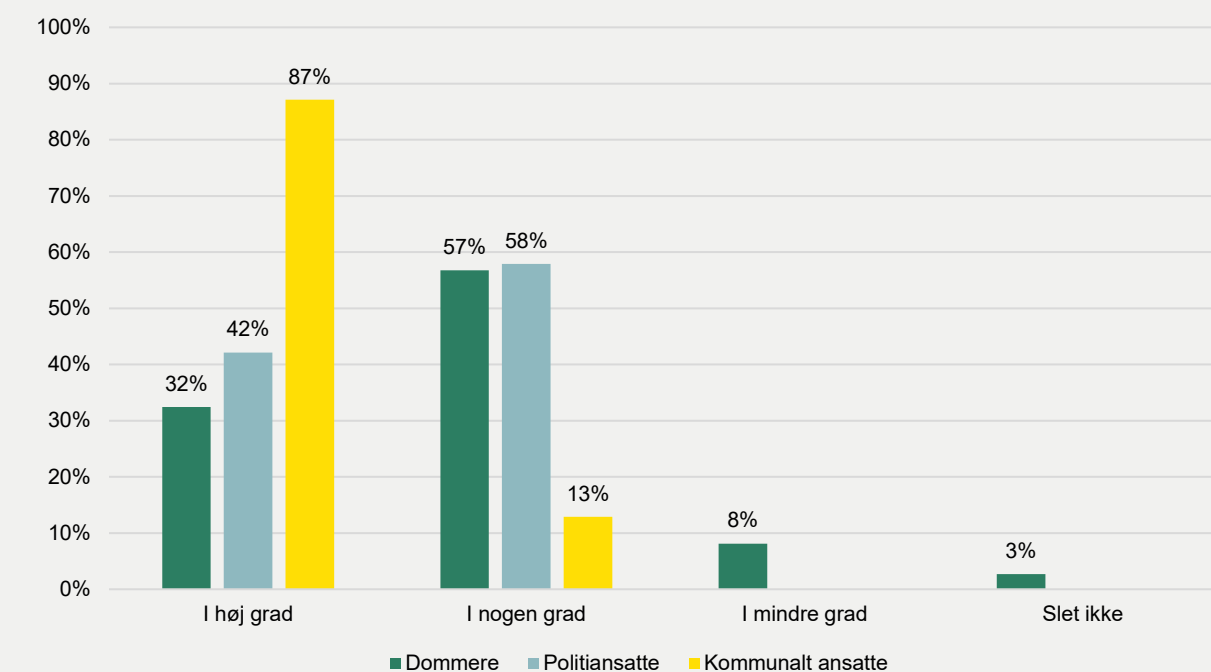
I spørgeskemaet er alle nævnsmedlemmer bedt om at vurdere, i hvor høj grad de har tilstrækkelige kompetencer til at stille spørgsmål til barnet/den unge på nævnsmøderne, se nedenstående figur 23.

⁸⁸ Svarmuligheder: I høj grad, I nogen grad, I mindre grad, Slet ikke.

⁸⁹ Svarmuligheder: I høj grad, I nogen grad, I mindre grad, Slet ikke.

Figur 23

Nævnsmedlemmernes vurdering af, i hvor høj grad de har tilstrækkelige kompetencer til at stille spørgsmål til barnet/den unge under nævnsmøderne, fordelt efter faggruppe⁹⁰



N=138

Figuren viser, at langt de fleste kommunalt ansatte vurderer, at de i høj grad har tilstrækkelige kompetencer til at stille barnet/den unge spørgsmål, mens de fleste af dommerne og de politiansatte nævnsmedlemmer svarer, at de i nogen grad har tilstrækkelige kompetencer til dette. Få dommere vurderer, at de i mindre grad eller slet ikke har disse kompetencer. Enkelte dommere pointerer også i interviewene, at de anser det som en vanskelig opgave at skulle stille spørgsmål til og føre en dialog med børnene/de unge på nævnsmøderne.

Dommernes vurdering af egne kompetencer afspejles også i interviewene med de øvrige fagpersoner, hvor det bemærkes, at der er stor forskel på dommerne. På tværs af faggrupper giver de fleste interviewede udtryk for en opfattelse af, at hovedparten af dommerne har kompetencer til at kommunikere med og stille forståelige spørgsmål til børnene/de unge på nævnsmøder. En af de ungetilsynsførende siger følgende: *Nogle dommere er gode til at tale i øjenhøjde med barnet eller den unge, og andre har svært ved at helt slippe dommerkappen og den mere formelle tilgang.* Citatet illustrerer en udbredt opfattelse blandt de interviewede.

⁹⁰ En respondent har svaret "Ved ikke". Vedkommende er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

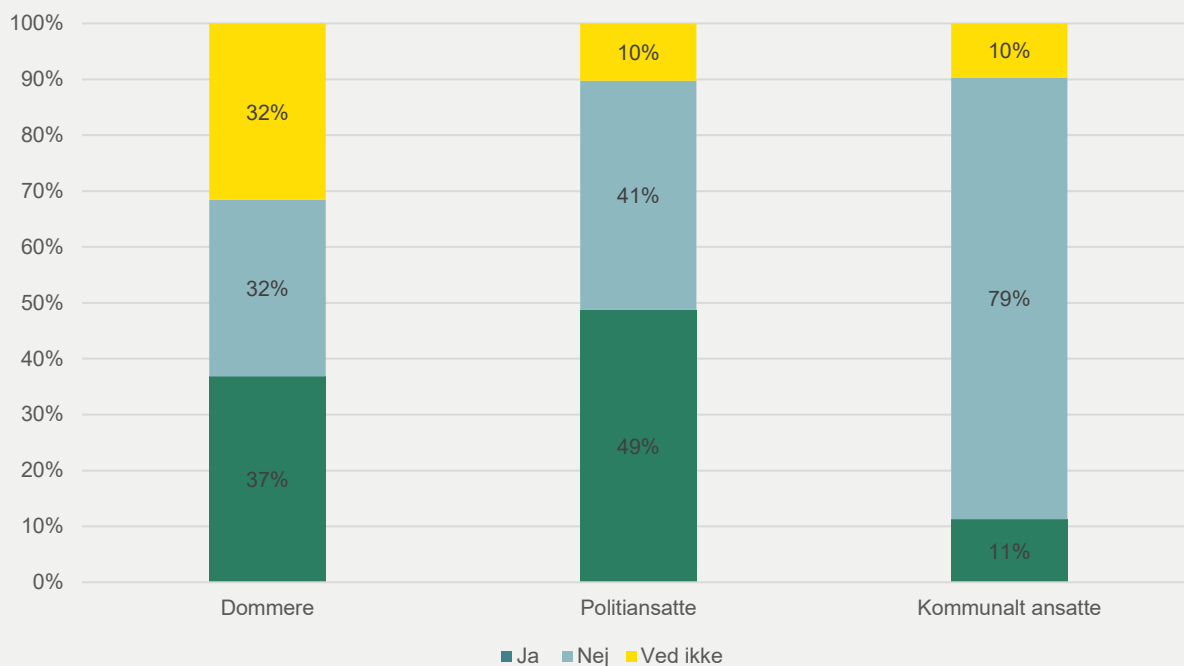
9.3

Nævnsmedlemmernes efterspørgsel efter viden og kompetencer

I spørgeskemaet er nævnsmedlemmerne spurgt, om de oplever at mangle viden eller kompetencer i forbindelse med deres arbejde i Ungdomskriminalitetsnævnet. Nedenstående figur 24 viser fordelingen blandt nævnsmedlemmerne.

Figur 24

Nævnsmedlemmernes vurdering af, hvorvidt de mangler viden eller kompetencer i forbindelse med deres arbejde i Ungdomskriminalitetsnævnet, fordelt efter faggruppe



N=139

Som det ses af figuren, er der flest blandt dommerne og de politiansatte nævnsmedlemmer, som angiver at mangle viden eller kompetencer i forbindelse med deres arbejde i Ungdomskriminalitetsnævnet, mens kun få kommunalt ansatte angiver dette.

Samlet set er det 29 pct., der har svaret ja, 55 pct. har svaret nej, mens de resterende 16 pct. har svaret 'ved ikke'.

De, der har svaret ja til spørgsmålet, er bedt om at angive i et kommentarfelt, hvilken viden eller kompetencer de oplever at mangle. Disse besvarelser er sammenholdt med udtalelser fra interviewene angående efterspørgsel efter viden eller kompetencer, hvilket belyses samlet i det følgende.

Der er forskel på den efterspurgte viden eller kompetencer mellem faggrupperne. En af de hyppigste tilkendegivelser fra dommerne angår mere *viden om og kompetence til at føre en dialog med børn/unge*, herunder særligt børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne. Der

efterspørges i denne sammenhæng mere indsigt i børnepsykologi og psykiske lidelser og dermed forbedrede kompetencer til at rejse spørgsmål om behov for psykologisk eller psykiatrisk udredning.

Særligt de politiansatte nævnsmedlemmer – men også en del dommere – tilkendegiver en efterspørgsel efter større *indsigt i lov om social service*, socialfaglige indsatser samt det kommunale system generelt. Nogle efterspørger specifik indsigt i kommunernes tilbud, herunder anbringelsessteder, og hvilke socialpædagogiske metoder der benyttes.

Både de politiansatte og de kommunale nævnsmedlemmer efterspørger i en del tilfælde større *indsigt i ungdomskriminalitetsloven*. For de politiansatte angår det især en generel indføring i, hvilke afgørelser der er mulige inden for rammerne af lovgivningen, mens det for de kommunalt ansatte også vedrører viden om samspillet mellem ungdomskriminalitetsloven og lov om social service.

På tværs af alle tre faggrupper er der desuden en del, som efterspørger øget mulighed for *erfaringsudveksling*. Det nævnes, at dette kunne være på tværs af faggrupper/retskredse eller inden for egen faggruppe/retskreds.

Generel opfattelse af Ungdomskriminalitetsnævnets berettigelse

Fagpersonernes ytringer vedrørende generelle holdninger til Ungdomskriminalitetsnævnet er i vidt omfang knyttet an til en vurdering af, hvorvidt og i hvilket omfang Ungdomskriminalitetsnævnet bidrager med noget andet eller yderligere set i forhold til den kommunale indsats over for målgruppen, før ungdomskriminalitetsloven trådte i kraft.

Nogle fagpersoner har opfattelsen af, at Ungdomskriminalitetsnævnet ikke bidrager med noget andet eller yderligere og vurderer, at en stor del af sagerne lige så godt kunne håndteres udelukkende i kommunerne. Dette vedrører særligt sager, hvor barnet/den unge i forvejen modtager foranstaltninger efter lov om social service. Det påpeges i denne sammenhæng, at de afgørelser, som Ungdomskriminalitetsnævnet har mulighed for at træffe, i vidt omfang er overensstemmende med de indsatser, der kan sættes i værk efter lov om social service.

De fleste fagpersoner peger dog overordnet på, at Ungdomskriminalitetsnævnet har sin berettigelse. Der nævnes forskellige eksempler på, hvad Ungdomskriminalitetsnævnet vurderes at bidrage med.

Et af de eksempler, der nævnes, er, at Ungdomskriminalitetsnævnet bidrager med et udefrakommende blik på barnet/den unge. Dette indebærer blandt andet, at der anlægges yderligere faglige perspektiver på barnets/den unges situation og behov, som kan bidrage til en mere helhedsorienteret tilgang, herunder et større fokus på kriminalitetsperspektivet, hvilket er et af formålene med etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet.⁹¹

Et andet eksempel angår, at en del af de interviewede fagpersoner vurderer, at kommunerne i nogle tilfælde ikke har handlet rettidigt i forhold til børnene/de unge. Nedenstående citat fra et kommunalt nævnsmedlem eksemplificerer denne opfattelse:

Vi har i hvert fald set nogle sager, hvor vi tænkte, at det er godt, den sag kom ind til en anden myndighed, så man kunne få sat nogle indsatser i værk eller få skruet på det. Hvor vi har tænkt, at det burde have været behandlet anderledes eller tidligere i kommunen. Og der har vi jo så muligheden for at træffe nogle andre afgørelser end dem, kommunen selv ville have truffet i sagen. Og det, synes jeg, har været ret nyttigt i nogle sager.

⁹¹ Se afsnit 7.4.1. om overvejelser vedrørende antallet af mødedeltagere, afsnit 7.5 om nævnsmedlemmenes rolle og bidrag på nævnsmødet og afsnit 8.1 om votering – praksis og samarbejde

Ovenstående adresserer således yderligere et af formålene med oprettelsen af ungdomskriminalitetsnævnet, som angår en sikring af, at kommunerne iværksætter de nødvendige indsatser.⁹²

Et tredje eksempel, der går igen blandt flere fagpersoner, er, at Ungdomskriminalitetsnævnet sammenlignet med kommunerne i videre omfang har mulighed for at træffe afgørelser uden samtykke, og at dette i nogle tilfælde vurderes nødvendigt. Nedenstående citat fra et kommunalt nævnsmedlem eksemplificerer denne opfattelse:

Der hvor nævnsmøderne giver allerbedst mening, det er i de lukkede hjem, hvor kommunen ikke kan komme ind og hjælpe familien, for de vil ikke tage imod hjælp. De kan bare sige nej tak til kontaktperson og nej tak til familiebehandling. Der kan vi altså noget andet med lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Det er ikke frivilligt – de skal. Jeg synes især i de sager, der tror jeg faktisk, vi har hjulpet en del unge.

Opfattelsen er således blandt flere, at ungdomskriminalitetsloven giver mulighed for at forpligte børnene/de unge og/eller forældremyndighedsindehavere i forhold til at modtage indsatser, der vurderes at kunne forebygge kriminel adfærd. Forpligtelsen af barnet/den unge og forældremyndighedsindehavere er også et af formålene med etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet.⁹³

I forlængelse heraf peges hyppigt på *et fjerde eksempel* på Ungdomskriminalitetsnævnets berettigelse, som angår tilsynet fra Ungekriminalforsorgen, når der er truffet en afgørelse om et forbedringsforløb. Flere nævner det betydningsfulde i, at barnet/den unge er under tilsyn, og at der er en konsekvens ved manglende efterlevelse af nævnets afgørelse, i form af at sagen kan genindbringes for nævnet. Dette vil blive behandlet yderligere i en anden delevaluering vedrørende tilsyn med og opfølgning på afgørelserne.

Hvad angår de sager, hvor der træffes afgørelse om ikke at iværksætte forbedringsforløb/straksreaktion, er der blandt fagpersonerne en varierende opfattelse af Ungdomskriminalitetsnævnets berettigelse. Nogle fagpersoner opfatter sådanne nævnsmøder som ressource-spild, og nogle dommere efterspørger en mulighed for på skriftligt grundlag at træffe afgørelse i sagen i de tilfælde, hvor det vurderes åbenlyst, at afgørelsen ender med, at der ikke iværksættes forbedringsforløb/straksreaktion. Andre fagpersoner udtrykker, at Ungdomskriminalitetsnævnet også i disse tilfælde har sin berettigelse, fordi nævnsmødet i sig selv vurderes at have en værdi. Dette både i forhold til, at nævnsmøderne over for børnene/de unge cementerer alvoren i situationen og sender et signal om konsekvenser ved kriminelle handlinger, og i forhold til at dialogen på nævnsmødet kan være værdifuld i sig selv. En af de politiansatte nævnsmedlemmer siger eksempelvis:

⁹² Se aftaleteksten til ungdomskriminalitetsreformen.

⁹³ Se aftaleteksten til ungdomskriminalitetsreformen.

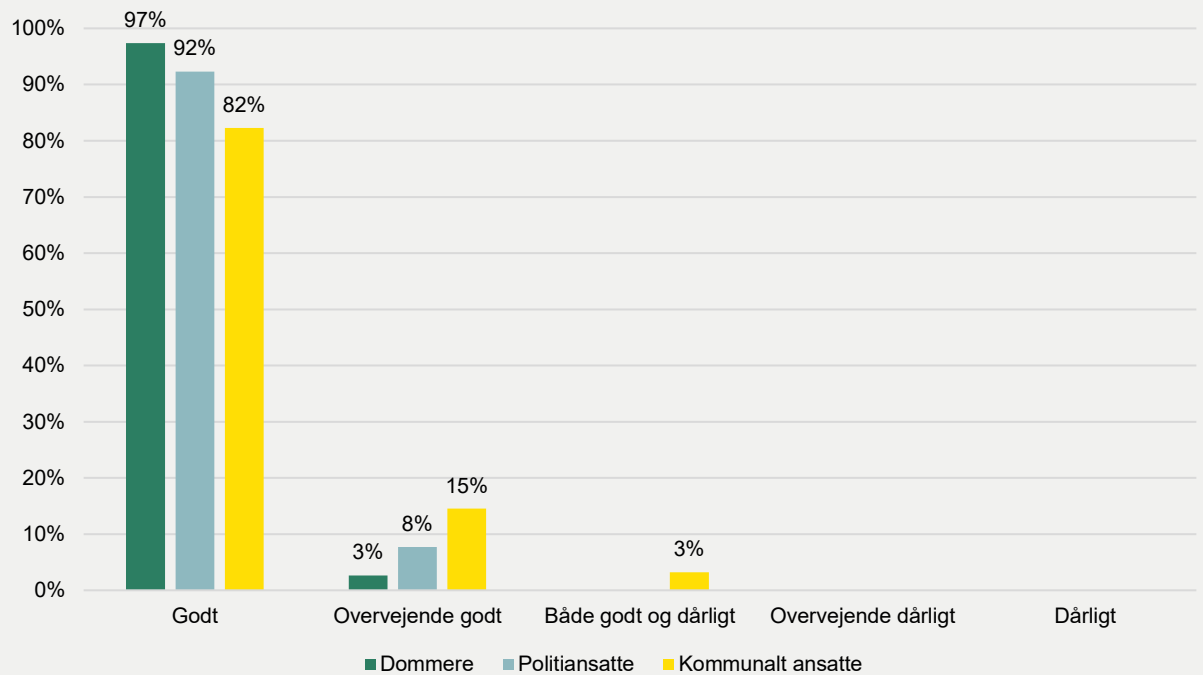
Jeg troede, at når vi holdt møder og ikke traf en afgørelse, at så havde det været spild af tid, men det tænker jeg ikke nu. Der har været nogle gange, hvor vi har sendt de unge ud af døren med forældrene, hvor de har fået et øget ansvar og fået snakket tingene igennem.

Overordnet set er det hovedparten af de interviewede – på tværs af faggrupper – der udtrykker, at de opfatter Ungdomskriminalitetsnævnet som relevant og meningsfuldt i de fleste tilfælde. I nogle tilfælde vurderes der dog at være forskellige barrierer for at træffe målrettede individuelle forebyggende indsatser, som er et af formålene med etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet.⁹⁴ Der er desuden en generel opfattelse af, at nogle typer af sager ikke vurderes relevant at behandle i regi af Ungdomskriminalitetsnævnet. Dette vil blive afdækket i en anden devalue-ring vedrørende screening og henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet.

⁹⁴ Se afsnit om 8.5 om målrettede individuelle forebyggende indsatser – handlemuligheder og barrierer

Bilagsfigur 1

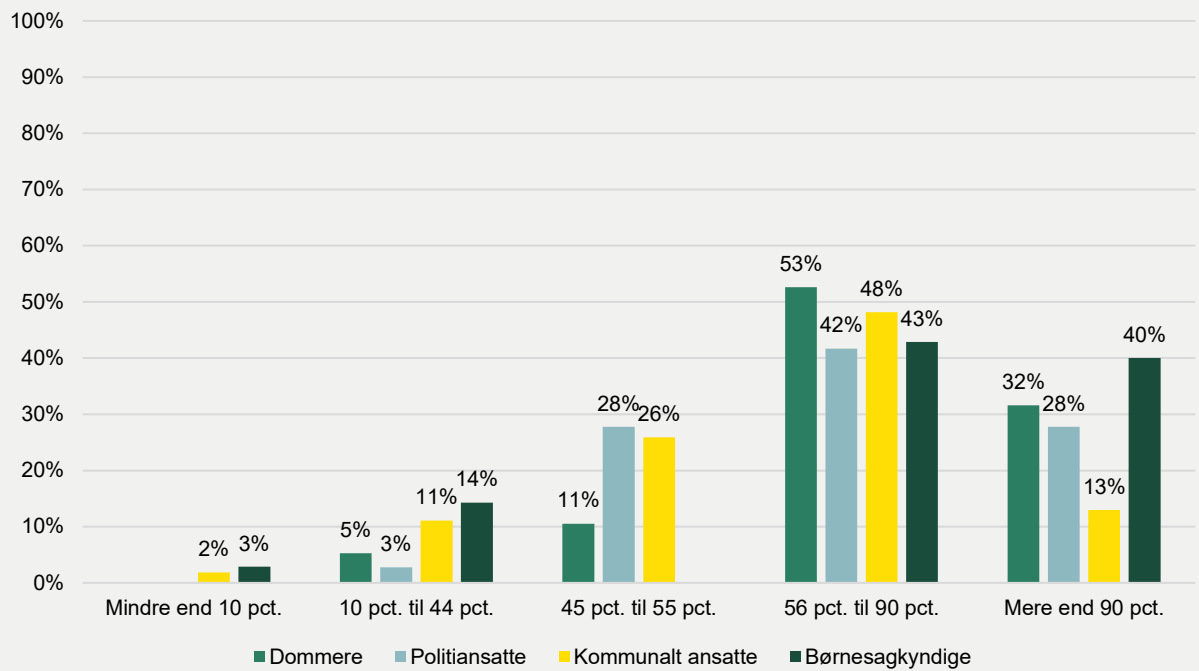
Nævnsmedlemmernes vurdering af samarbejdet mellem nævnsmedlemmerne på formødet fordelt efter faggruppe



N=139

Bilagsfigur 2

Nævnsmedlemmernes og de børnesagkyndiges vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor de 10-14-årige forstår de spørgsmål, som bliver stillet på nævnsmødet, fordelt efter faggruppe⁹⁵

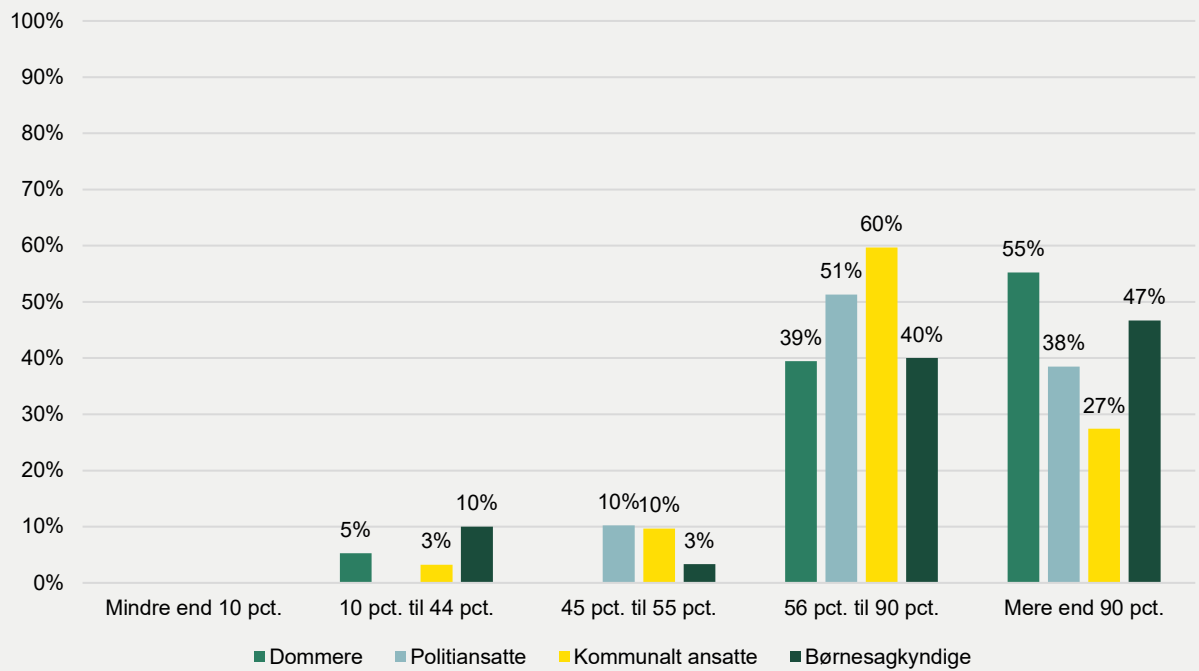


N=163

⁹⁵ 11 respondenter svarede "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt". Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

Bilagsfigur 3

Nævnsmedlemmernes og de børnesagkyndiges vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor de 15-17-årige forstår de spørgsmål, som bliver stillet på nævnsmødet, fordelt efter faggruppe⁹⁶

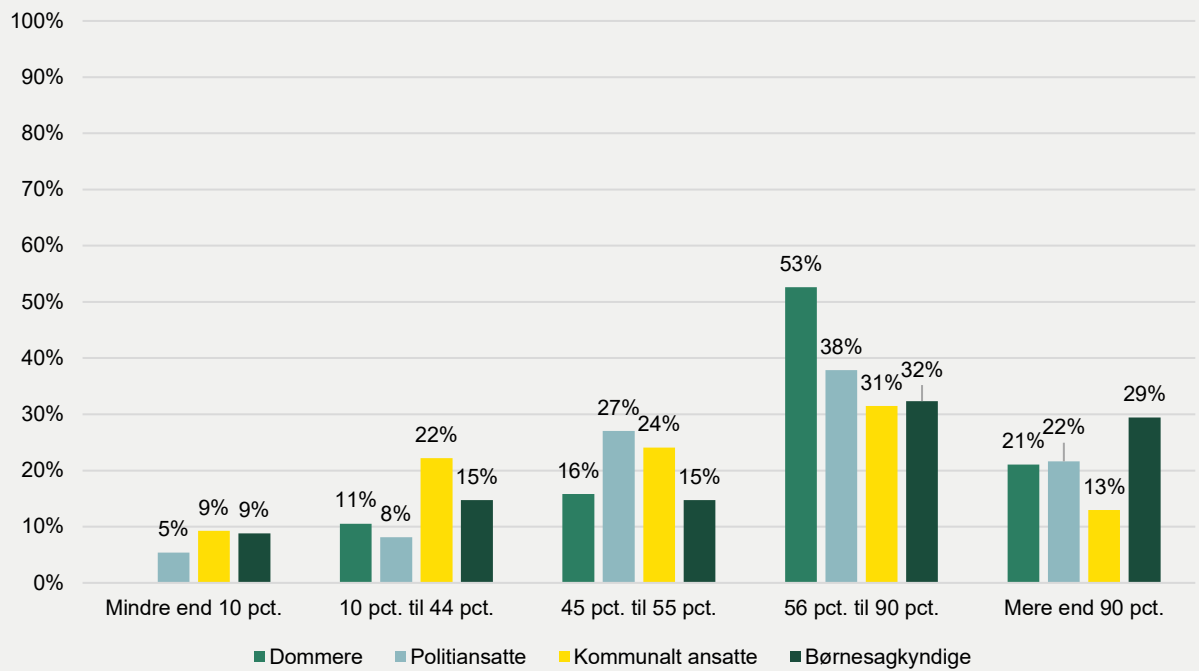


N=169

⁹⁶ Fire respondenter svarede "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt". Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

Bilagsfigur 4

Nævnsmedlemmernes og de børnesagkyndiges vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor de 10-14-årige forstår formålet med, at de skal deltage på et møde i Ungdomskriminalitetsnævnet, fordelt efter faggruppe⁹⁷

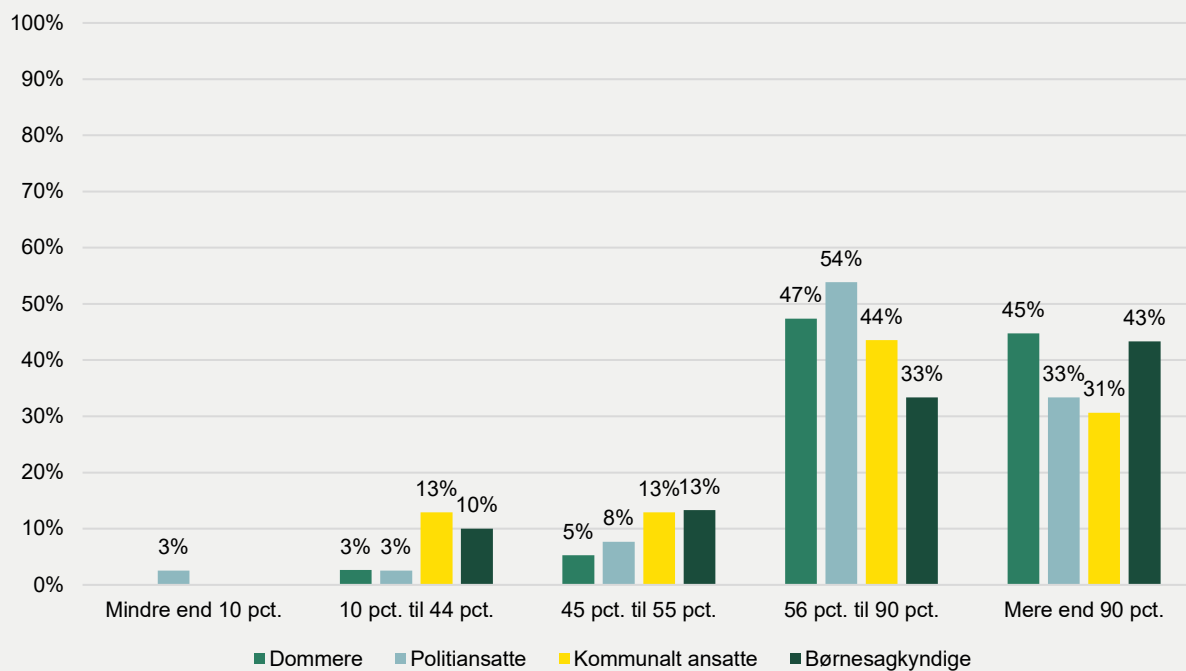


N=163

⁹⁷ 11 respondenter svarede "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt". Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

Bilagsfigur 5

Nævnsmedlemmernes og de børnesagkyndiges vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor de 15-17-årige forstår formålet med, at de skal deltage på et møde i Ungdomskriminalitetsnævnet, fordelt efter faggruppe⁹⁸

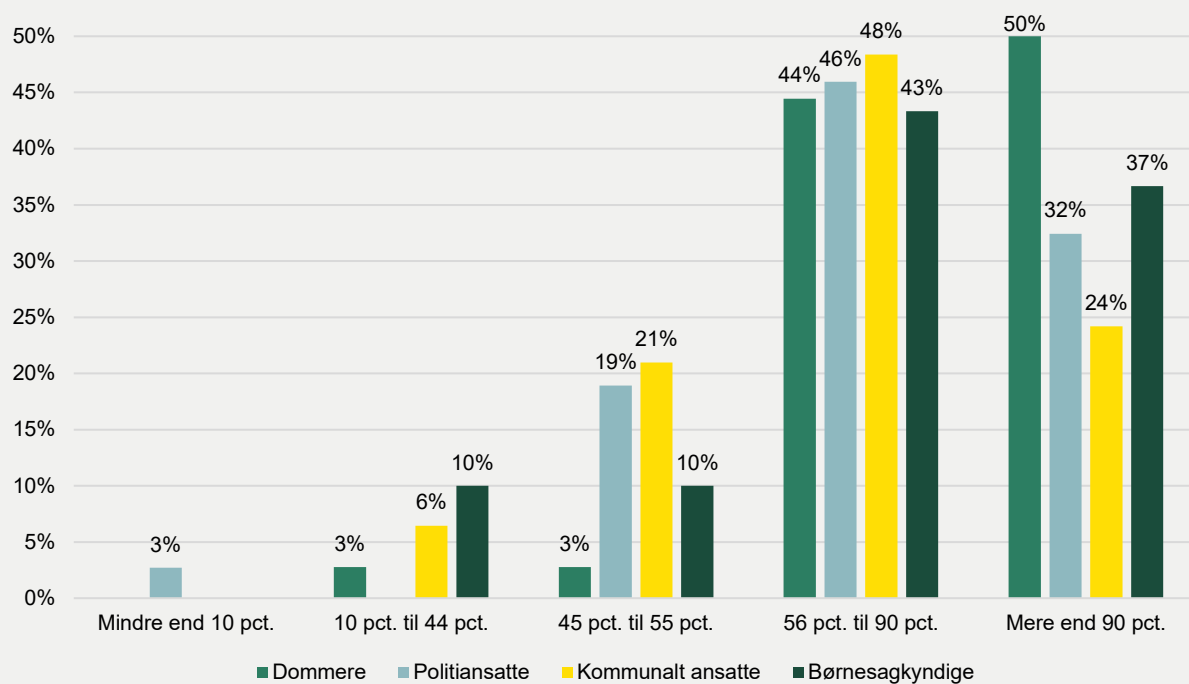


N=169

⁹⁸ Fire respondenter svarede "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt". Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

Bilagsfigur 6

Nævnsmedlemmernes og de børnesagkyndiges vurdering af andelen af nævnsmøder, hvor de 15-17-årige forstår den mundtlige formidling af afgørelsen fordelt efter faggruppe⁹⁹



N=165

⁹⁹ Ni respondenter har svaret "Ved ikke" eller "Det har ikke været aktuelt". Disse er ikke inkluderet i beregningerne til figuren.

Nævnsmødet

En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet

Forfatter

Tine Fuglsang og Signe Bechmann Hansen

Dato

April 2021

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Telefon

72 26 84 00

Email

jm@jm.dk

ISBN

978-88-98564-35-7